

**A Közép-Duna Menti Kiemelt Térség Területfejlesztési
kon koncepciója
2021-2035**

2021. MÁJUS 28.

Tartalom

1. Bevezetés.....	4
2. A Közép-Duna Menti Kiemelt Térség jövőképe	8
3. A térség célrendszerének bemutatása	13
3.1. A KDMKT horizontális céljai, ill. elvei	13
3.2. A KDMKT fejlesztésének alapelvei, ill. célrendszere (az átfogó, specifikus és területi célok)	14
3.3. Átfogó célok elérése érdekében meghatározott, középtávra szóló specifikus, ill. területi célok	17
4. A fejlesztési célrendszer koherencia vizsgálata.....	30
4.1. Belső koherencia vizsgálata.....	30
4.1.1. Helyzetértékelés, a jövőkép, a fejlesztési elvek és az átfogó cél kapcsolatának bemutatása	30
4.2. Külső koherencia vizsgálata	33
4.2.1. Az OFTK Térséget érintő vonatkozásai.....	33
4.2.2. A célrendszer kapcsolata az OFTK-val.....	34
4.2.3. Kapcsolat a Partnerségi megállapodással.....	39
4.2.4. Kapcsolat az „Európai Zöld Megállapodással”	42
4.2.5. Kapcsolat az Országgyűlés és a Kormány által jóváhagyott és az egyéb ágazati fejlesztési stratégiákkal	43
4.2.6. A célrendszer kapcsolata a KDMKT-t érintő területrendezési tervekkel	56
4.2.7. A célrendszer kapcsolata a KDMKT-t magába foglaló megyék területfejlesztési dokumentumainak a KDMKT-re vonatkozó intézkedéseivel	59
5. A területfelhasználás alapelvei	79
6. A fejlesztés eszköz- és intézményrendszere	82
6.1. Forrástérkép	82
6.1.1. KEHOP források (a 2014-2020-as programozási időszak közvetett, fennmaradó forrásai)	83
6.1.2. 2021–2027-es programozási időszakban releváns EU-s, közvetett források (tervek)	84
6.1.3. Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz (RRF), mint a 2021-2027-es programozási időszak EU-s, közvetett forrása	93
6.1.4. INTERREG-programok	94
6.1.5. A LIFE Program	95
6.1.6. A Horizon 2020, az ELENA és az Európai Horizont, mint közvetlen, EU-s forrás	96
6.1.7. A COSME Program.....	98
6.1.8. A Duna Transznacionális Program (DTP)	99
6.1.9. A Versenyképesség-növelő Támogatási Program, mint a 2021-2027-es programozási időszak központi költségvetésű, hazai forrása.....	100
6.1.10. Európai Hálózatfejlesztési Eszköz (CEF)	100
6.1.11. Menekültügyi, Migrációs és Integrációs Alap	101
6.1.12. Digitális Európa Program, mint a 2021-2027-es programozási időszak közvetlen, EU-s forrása	101
6.1.13. Méltányos Átállási Mechanizmus	102
6.1.14. Helyi, önkormányzati források	102
6.2. A területfejlesztés intézményrendszere.....	103
6.2.1. A KDMKT intézményrendszerének szervezeti és feladatai	103

6.2.2.	Közép-Duna Menti Fejlesztési Tanács fő feladatai, a Tftv. 16. § (6), ill. 17. § (7) bekezdése alapján:	103
6.2.3.	A kiemelt térségi fejlesztési tanácsok a 16. § (6) bekezdésében meghatározottakon túl az alábbi feladatok ellátásáért felelősek:.....	104
6.2.4.	A végrehajtás fő intézményei.....	104
6.2.5.	A KDKMT Munkaszervezetének (KDMFÜ Nonprofit Kft.) fő tevékenységei.....	104
7.	A tervezési folyamat, a társadalmasítás és legitimáció leírása	107
7.1.	A partnerség bevonásának formái	109
7.2.	A partnerségi egyeztetés időbeli ütemezése	112
8.	Felelősség és intézményrendszer – A koncepció üzenetei	114
8.1.	A területfejlesztési koncepció fő üzenetei a közszférán kívüli szereplők számára	114
8.1.1.	Civil és nonprofit szervezetek, társadalmi vállalkozások	114
8.1.2.	Egyházak, egyházi fenntartású szervezetek, intézmények.....	114
8.1.3.	Gazdasági szereplők (nagyvállalatok, KKV-k, Kamarák, klaszterek).....	115
8.2.	A területfejlesztési koncepció egyes üzenetei ágazatonként	115
8.3.	A területfejlesztési koncepció fő üzenetei a közszféra szereplői számára.....	115
9.	A területfejlesztési koncepció jogi keretei	116
10.	Ábra- és táblázatjegyzék	118
10.1.	Ábrajegyzék	118
10.2.	Táblázatjegyzék	118

1. Bevezetés

Jelen tanulmány a Közép-Duna Menti Kiemelt Térség (KDMKT) Területfejlesztési Konceptióját tartalmazza. Ennek **alapját** a Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptióról szóló 1/2014. (I.3.) OGY határozat (OFTK), illetve **tartalmi követelményeit és illeszkedésüket** a területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük részletes szabályairól szóló 218/2009. (X.6.) Korm. rendelet, továbbá a KDMKT-t magába foglaló településekkel lefolytatott interjúk és egyeztetések révén kialakult, egységes területfejlesztési szemlélet határozza meg.

A Közép-Duna Menti Kiemelt Térség (KDMKT) területfejlesztési **koncepciójának, stratégiájának és programjainak egységes rendszerben történő** kidolgozását az **indokolta**, hogy a Közép-Duna Menti Kiemelt Térség területi lehatárolásáról szóló 12/2020. (V.5.) OGY határozat alapján létrejött a Közép-Duna Menti Kiemelt Térség, a KDMKT. A KDMKT létrejötte miatt az Országgyűlés a 13/2020. (V.5.) OGY határozatával módosította a Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptióról szóló 1/2014. (I.3.) OGY határozatot, amelynek keretében a 7.§. b) pontjába Kiemelt Térségként nevesíti a KDMKT-t. A módosítás nem érintette az 1/2014. (I.3.) OGY határozat mellékletét, a részletes Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptiót. Így ez a Konceptió nem egészült ki a KDMKT egységes fejlesztési szempontjaival.

A kapcsolódó stratégiai dokumentum számára átfogó keretet nyújtó koncepció a Közép-Duna Menti Kiemelt Térség társadalmi, gazdasági, környezeti helyzetének elemzésén, értékelésén alapul. Jelen tanulmány a helyzetértékelés alapján megfogalmazott lehetséges fejlesztési irányokra építve mutat be olyan ágazati, ill. területfejlesztési célokat, melyek elérését rövid-, közép-, ill. hosszútávon a stratégiai dokumentum, ill. a ráépülő operatív program megvalósítása teszi lehetségessé.

A KDMKT Területfejlesztési Konceptiója figyelembe veszi a KDMKT-t érintő külső tényezőket, területi és gazdasági-demográfiai vonzásközpontokat is, valamint a vonatkozó finanszírozási, ill. intézményrendszerek által nyújtott kereteket. Fontos megjegyezni, hogy habár a KDMKT-ben található Paksi Atomerőmű továbbra is országos hatáskörbe tartozik, így ez, mint külső tényező nem lehet a KDMKT területfejlesztésének központi eleme, tovagyűrűző hatásával azonban mindenképpen számolnia, terveznie kell a Kiemelt Térséget működtető intézményrendszernek. Igaz ez leginkább a munkaerőpiachoz, illetve a vállalkozásfejlesztéshez kapcsolódó stratégiai alcélok esetében.

A KDMKT Területfejlesztési Konceptiója tartalmazza:

- az elérendő jövőképet,
- az ehhez kapcsolódó horizontális, ill. komplex (átfogó) célokat, fejlesztési elveket,
- a területi sajátosságokat,
- a belső és a külső koherencia-vizsgálatot,
- a terület-felhasználás alapelveit, valamint
- részletesen bemutatja a kapcsolódó tervezési folyamatot, ill. a társadalmasítás és legitimáció legfontosabb elemeit.

A KDMKT fejlesztési irányai és elvei a KDMKT jelenlegi állapotát tükröző helyzetelemzés és helyzetértékelés, az elérendő jövőkép, az átfogó célok, a KDMKT 99 településével lefolytatott interjúk és egyeztetések során kialakított egységes területfejlesztési szemlélet, valamint a betartandó szabályok és elvek mentén kerültek megfogalmazásra, legfőképpen a 2018/2009. (X.6.) Kormányrendeletben rögzített tartalmi követelményekre építve. A belső koherencia vizsgálat keretében a helyzetértékelés, a jövőkép, az átfogó cél és a fejlesztési elvek közötti kohézió kerül bemutatásra. A külső koherencia vizsgálat keretében a KDMKT Területfejlesztési Konceptiónak az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió (OFTK) területi céljaival, a hatályos és a Kiemelt Térséget érintő uniós társfinanszírozású programok prioritásaival, illetve az érintett három megye (Bács-Kiskun, Fejér, Tolna megye) fejlesztési dokumentumaival való kohéziója került vizsgálat alá.

A KDMKT Területfejlesztési Konceptiójában meghatározott szempontok figyelembevétel kerül kialakításra a KDMKT Területfejlesztési Program, amely magába foglalja a Stratégiai Programot és a hozzá kapcsolódó operatív programot is. Ezen stratégiai elemek külön dokumentumban kerülnek összefoglalásra.

A **Konceptió** összeállítása során a Területfejlesztési Konceptió, a Területfejlesztési Program és a Területrendezési Terv tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük részletes szabályairól szóló 218/2009. (X.6.) Korm. rendelet 5. számú mellékletében meghatározott tartalmi elemek figyelembevételre, illetve beépítésre kerültek.

Magyarországot 2020 első negyedétől a koronavírus-járvány sújtja, amely világméretű gazdasági válságot okozott. A járvány hatására egyes ágazatok, szektorok leálltak, azonban a KDMKT fejlesztésének fő koncepcionális céljait jellegükből adódóan vélhetően nem (vagy

minimális mértékben) befolyásolja a járvány és az azzal összefüggő gazdasági válság. Ugyanakkor a KDMKT Területfejlesztési Konceptió és az abból levezetett Területfejlesztési Program tartalmát úgy célszerű kialakítani és elfogadni, hogy a pandémia okozta gazdasági sokk hatásainak ismeretében a térségi kihívásokhoz rugalmasan alakítható legyen.

A KDMKT területére vonatkozó jövőbeni fejlesztési irányok meghatározását több irányból közelíthetjük meg.

A helyzetelemzést alapján egyértelműen megállapítható, hogy a KDMKT térszerkezet alapján három egymástól elkülönülő, nem homogén részből áll. **A hármas tagozódás:**

- + **Rurális zóna/Kistelepülései nyugati zóna** (Tamási, Bonyhádi, Szekszárdi és Sárbogárdi járás):

Ezek a települések főként kistelepülések, aprófaluak és törpefalvak, amelyek a periféria peremén futó főutak miatt csak áttételesen kapcsolódnak a gazdasági magterülethez. A KDMKT nyugati területei lefedik az ország egyik legnagyobb belső periferiáját (Enyingi, Tabi, Tamási, Dombóvári, Sásdi, Komlói, Szigetvári járás) is.

- + **Fejlett várostengely** (ún. gazdasági-technológiai magterület, Duna-menti folyosó):

Ebbe a kategóriába tartozik a KDMKT középső része, vagyis a Duna, az M6-os autópálya és a 6. sz. főút mentén sorakozó települések, ezek közül a legjelentősebbek Dunaföldvár, Solt, Paks, Kalocsa, Tolna és Szekszárd.

A Nemzeti Fejlesztési 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptióról szóló 1/2014. (I.3.) OGY határozat mellékletét képező koncepcióban (OFTK) a Duna mentén lévő területeket az ún. **gazdasági-technológiai magterülethez** sorolja, illetve közlekedési szempontból ezeket a területeket **fontos áramlási tengelyként** határozza meg.

- + **Keleti, átmeneti fejlettségű térség, Bácskai Terület** (a Kiemelt Térség Dunától keletre fekvő települései):

Ebbe a kategóriába a Dunától keletre fekvő, Bács-Kiskun megyéhez tartozó, főként a mezőgazdasági tevékenységre épülő területek tartoznak. Bár a gazdasági magterületektől távolabb találhatók, azonban ez a terület rész nem tartozik a legrosszabb társadalmi-gazdasági helyzetű perifériák közé.

A fentiekben bemutatott térszerkezeti besorolás fontos szerepet játszik a fejlesztések helyének és irányának meghatározásában. Ugyanis a KDMKT-ben megjelenő heterogén térszerkezet

eltérő fejlesztési szempontokat, prioritásokat igényel. Ilyen például a KDMKT nyugati és északnyugati részén fekvő kis-, apró- és törpefalvas térsége (Tamási, Pincehely, Simontornya, Gyöngyös környéke), amelynél az egyik prioritás ezeknek a bevonása a KDMKT magterületébe. Ehhez az út- és közlekedési hálózat, illetve a szennyvízhálózat fejlesztése mellett a települések vonzerejének javítására, valamint a települések és a vállalkozások tevékenységének fejlesztési és együttműködési, továbbá forrásbevonó képességének erősítésére van szükség. Ezek által a településeket érintő lassú népességcsökkenés megállíthatóvá válna.

A KDMKT nyugati területei lefedik az ország egyik legnagyobb belső periferiáját (Enyingi, Tatabánya, Tamási, Dombóvári, Sásdi, Komlói, Szigetvári járás), amely a Dunántúl középső területeitől húzódik az ország egyik legszegényebb vidékét képező Ormánságig. A térségben található főutak a Balatonnal, Székesfehérvárral és Dunaújvárossal teremtenek kapcsolatot, ezek jobb kihasználása célszerű, indokolt, területi vonatkozások mentén.

A KDMKT-nek a Duna mentén elhelyezkedő települései alkotják a KDMKT fejlett várostengelyét, az úgynevezett társadalmi-gazdasági magterületet. Ennek a területnek a fejlesztése szintén más szempontokat és irányokat igényel. Ezen térségrésznek kulcsszerepe lenne az innováció és az együttműködés összekapcsolásában, ehhez pedig többek között a vállalkozások technológiájának fejlesztésére és a humán erőforrás-fejlesztésre is szükség van.

A KDMKT központi települései Szekszárd, Paks és Kalocsa. Ezek esetében a várható fejlesztések, beruházások célja, hogy a településeknek a központi szerepe erősödjön. A Paks–Foktő között épülő összekötő Duna-híd további egyéb infrastrukturális fejlesztést is igényel, ilyen a hídra rácsatlakozó úthálózat, illetve a vízi és a vasúti közlekedés fejlesztése. A Duna-híd elengedhetetlen a KDMKT belső kohéziójának létrejöttéhez és a Paks–Kalocsa tengely felértékelődéséhez.

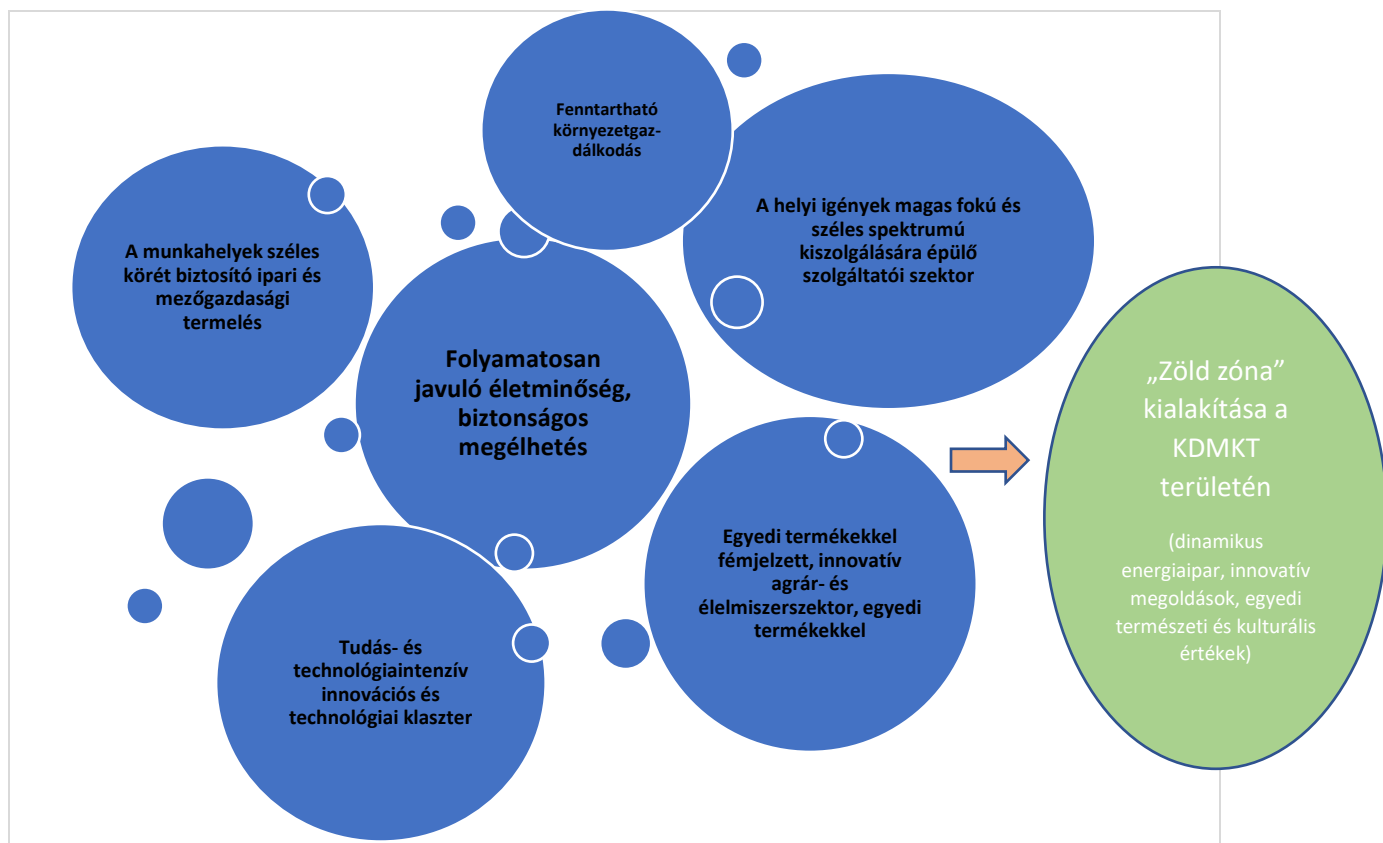
Mindezen területi felosztásra építve válik lehetségessé a koncepció részletes kidolgozása, a Kiemelt Térség jövőképeinek és stratégiai céljainak meghatározása.

2. A Közép-Duna Menti Kiemelt Térség jövőképe

A KDMKT Területfejlesztés Konceptiója abból indul ki, hogy a KDMKT-ben élők életminőségének javítása/javulása, a család- és otthonalapítás számára is vonzó környezet kialakítása nagyban függ a KDMKT gazdaságának stabilitásától és dinamizmusától, amelynek alapja az erős helyi vállalkozói társadalom, valamennyi ágazatban, ill. földrajzi értelemben vett részerületen.

A Kiemelt Térség jövőképe – a fentiekhez kapcsolódóan – tehát az alábbi kulcstényezőkre épül, melyek egymást is szinergikusan képesek támogatni:

1. ÁBRA: A KÖZÉP-DUNA MENTI KIEMELT TÉRSÉG JÖVŐKÉPE

Forrás: saját szerkesztés

A KDMKT települései, vállalkozói, lakosai számára kézzel foghatóak a **paksi nagyberuházás teremtette lehetőségek**, sokan már jelenleg is sikerrel élnek ezekkel a lehetőségekkel – akár bekapcsolódva a beruházás és az üzemeltetés feladataiba, akár kihasználva az erőmű bővítése generálta piaci, ill. tudástranszfer lehetőségeket, infrastruktúra-fejlesztéseket. Kiemelt stratégiai cél, hogy valamennyi – a későbbiekben bemutatásra kerülő – ágazati prioritás, illetve a hozzákapcsolódó alcélok és az azok elérése érdekében megvalósított

tevékenységek egyaránt a paksi beruházás által teremtett lehetőségek minél célzottabb és hatékonyabb kihasználását támogatassák, mind ágazati, mind pedig területi szinten. A tervezett nagyberuházás támogatja a gazdaságfejlesztési (KKV-k arányának növelése, beszállítók fejlesztése stb.), humánerőforrás- és munkaerőpiac-fejlesztési törekvéseket (szakemberképzés, munkahelyteremtés, életpályamodell stb.), hozzájárul továbbá a Kiemelt Térség átfogó infrastrukturális fejlesztéséhez is. A fejlesztésben részesülő iparterületek, ipari parkok, illetve a hozzájuk kapcsolódó szolgáltatások megfelelő háttérrel biztosítanak a térségi K+F+I tevékenységek széleskörű, multiszektorális elterjesztéséhez, a helyi intézményrendszer, ill. az informális közösségek megerősítéséhez.

Amennyiben a **fejlesztés pozitív hatásai szétterjednek** a Térségben, a Térséget megmozgató fejlesztések nem generálnak komoly társadalmi feszültségeket, a KDMKT tanúbizonyságot tesz rugalmas alkalmazkodóképességéről, rezilienciájáról, térségi (társadalmi, gazdasági, környezeti, kulturális stb.) és állampolgári (egyéni) szinten egyaránt. A beruházás és a KDMKT Programjának fejlesztései hozzájárulnak ahhoz, hogy a települések fenntartható módon javítsák lakosaik életminőségét, a vállalkozások termelékenysége és foglalkoztatása nőjön, a közösségek - és az azokat támogató szellemi-, civil, hit- és sportélet - megerősödjének.

A KDMKT lakosainak **biztonságos megélhetését** segítik a stabil munkahelyek és a vállalkozási lehetőségek. Mindez, illetve a lakható környezet, a megfelelő infrastruktúra, a jó minőségű közszolgáltatások és az intenzív közösségi élet révén a KDMKT falvai és városai **vonzó lakóhelyek**, a fiatalokat otthon maradásra és családalapításra ösztönzik, az idősebbeknek biztosítják a nyugodt, biztonságos és elégedett öregkort.

A **gazdaságot** a globális értékláncba - az előállított termékek, megtermelt javak értékesítésén keresztül - illeszkedő helyi üzemek és birtokok, az atomerőmű körüli ökoszisztéma, néhány nemzetközi, hazai léptékkel is jelentős vállalat és a kisebb vállalkozások, gazdaságok élettelvi világa határozza meg. A gazdaság stabilitásának és dinamizmusának kulcsa az együttműködésre és megújulásra nyitott, erős helyi vállalkozói társadalom. A gazdaság fejlődését öt fő pillér biztosítja:

- a) A munkahelyek széles körét biztosító **ipari és mezőgazdasági** termelés;
- b) A helyi igények **magas fokú és széles spektrumú** kiszolgálására épülő, a nagyvárosi kínálattal a piacszervezés és az együttműködés korszerű formáit kihasználva sikeresen versenyző **szolgáltató szektor**;

- c) A helyi sajátosságokra és technológiákra, illetve a helyi szereplők összefogására épülő, magas szolgáltatás-intenzitású, **Innovatív agrár- és élelmiszerszektor, egyedi termékekkel;**
- d) Az atomerőmű-fejlesztés és -üzemeltetés generálta, tudás- és technológia-intenzív **innovációs és technológiai klaszter;**
- e) A körforgásos gazdaság alapelveire épülő **fenntartható környezetgazdálkodás** megvalósítása, melynek megkülönböztető jellemzője a **tiszta energia** széleskörű, a praktikus életet és a legkorszerűbb technológiákat összehangoló felhasználása.
- f) **Turisztikai szolgáltatások,** tevékenységek, melyek munkahelyet teremtenek, illetve bevonzzák a térségbe a fizetőképes látogatókat.

A KDMKT a városi és falusi intézményrendszer összehangolt, egymást kiegészítő funkcionális központokra és erős együttműködésre építve magas szintű **közzolgáltatásokat** nyújt a KDMKT lakóinak – különösen az életminőséget meghatározó egészségügy és a jövőbeli érvényesülést megalapozó közoktatás területén. A KDMKT **közlekedési hálózatai** biztosítják a gazdaság és a mindennapi élet gördülékeny működését. A különböző **közműhálózatok** a helyi igényeket kielégítve biztosítják a biztonságos, megfizethető megélhetést, vállalkozást. A helyi társadalom stabil és békés működése, a jól szervezett rend- és vagyonvédelem, a felkészült és akcióképes katasztrófa- és egészségvédelem együtt teremti meg a KDMKT **biztonságát**.

Harmonikusan és élő kapcsolatokon keresztül megerősített, egységes identitásban él együtt a **KDMKT három világa:**

- a) **Az Európa kiemelkedő életminőséget és fejlődési perspektívát kínáló hálózatába illeszkedő világ:** az erőmű, az innovációs, technológiai klaszter, a minőségi helyi termékek és szolgáltatások vállalkozásai – elsősorban a Térség meghatározó városaiban és vonzáskörzetükben *(fejlett várostengely)*.
- b) **A stabil és kényelmes megélhetést biztosító középréteg világa:** a közszféra, a globális értékláncokhoz tartozó üzemek és a helyi szolgáltató szektor – a KDMKT városaiban és vonzáskörzeteiben, a nagy és központi falvakban *(átmeneti fejlettségű térség, azonban nem csak a Térség keleti területein)*.
- c) **A KDMKT rurális, stabil és perspektívát kínáló világa:** az alacsonyabb képzettségűek szerényebb, de stabil és kiszámítható megélhetéssel, perspektívát és a

„valahova tartozás érzését” biztosító közösségekkel, a városi lakóhelyekkel azonos minőségű közművekkel és elérhető közszolgáltatásokkal, erős saját intézményekkel és kultúrával – a KDMKT városainak és falvainak kevésbé kedvező gazdasági helyzetben lévő részei, illetve aprófalvas, periférikusabb térségei (*kisfalvas dombvidék*).

Ez a három világ egymást átszöve szervezi a KDMKT-t. A stabilitás, a társadalmi rend és a továbblépési lehetőségek adta békénél többre épül az **együttélés harmóniája**. A közszolgáltatások közösen használt intézményei, a közös identitásra és kultúrára épülő tevékenységek és közösségek, az együtt és együttműködve használt közterek, a világok közötti átjárhatóságot biztosító mobilitási csatornák elhalványítják a társadalmi és anyagi háttérbeli különbségek jelentőségét.

A fentiek mind-mind hozzájárulnak ahhoz, hogy **hosszútávon a Közép-Duna Menti Kiemelt Térség egy olyan „zöld zónává” váljon, melynek területén innovatív, környezetileg fenntartható megoldások használata, ill. fejlesztése jellemez valamennyi szektort, ill. szektoron belüli szereplőt**. A környezetbarát (zöld) fejlesztésszemlélete tehát áthatja a fentebb említett mezőgazdaság, ipar, energetika, közigazgatás, agrár- és élelmiszeripar, technológia, közlekedésipar, minden részterületét, emellett pedig jelen van valamennyi „világban”, földrajzi részegységben, ill. a társadalom különböző szintjein, **horizontális értelemben, megteremtve ezzel a Kiemelt Térség egységét, egységes arculatát**. Ez az egység különbözteti meg a KDMKT-t az ország többi térségétől is.

A KDMKT szervesen illeszkedik egy olyan **magyar térszerkezetbe**, ahol erős a vidéki nagyvárosok szervező ereje. Erős és sokrétű az együttműködés a Dél-Dunántúl többi részével, annak fővárosával, Péccsel (elsősorban a felsőoktatás, az egészségügy és a gazdaságfejlesztés területén). A Duna-híd révén az együttműködés új területei épülnek ki a Dél-Alfölddel és annak egyik központjával, Kecskeméttel (elsősorban a felsőoktatás területén). A Térség szerves kapcsolatban van a közeli nagyobb városokkal (Kaposvár, Veszprém, Székesfehérvár, Dunaújváros, Kecskemét, Pécs) és Budapesttel. Ezek a kapcsolatok a nagyvárosi szolgáltatásokkal egészítik ki a KDMKT igényeit, gazdasági és demográfiai vonzó erejüket a KDMKT és vállalkozásai szervezettsége, a helyi köz- és magánszolgáltatások színvonala sikeresen ellensúlyozza.

A KDMKT meghatározó természeti kincse és szimbóluma a **Duna**. A hidak megteremtette kapcsolatok révén a folyó már nem határként, hanem összekötő kapocsként működik: ökológiai, kulturális értékei, a víz növekvő jelentősége révén egyre inkább központi

erőforrássá és térség szervező erővé válik a folyam, többek között a vízhasználati és megtartási rendszerek, a közlekedés, a turizmus, a természetvédelem révén.

Az egyes településeket, vidékeket a **kultúra** teszi egyedivé: a helyi identitások, nemzetiségek, szokások, mezőgazdasági, ipari és szolgáltatói hagyományok, műemlékek, történelmi emlékek, művészek és műalkotások, rendezvények, értékek adják ki azokat a sajátosságokat, amelyekből a falvak, városok egyéni vonásai, erősségei erednek. A KDMKT működése sikeresen épít ezekre a gyökerekre és tudatosan, szisztematikusan erősíti azokat.

A KDMKT életét erős, céljait és érdekeit a helyi erőforrásokból és közösségekből származtató **vezetők** szervezik, akik nyitottak az együttműködésre, érzékenyen figyelnek és reagálnak a külvilág gazdasági, társadalmi és kulturális folyamataira. Képesek az országos és globális hálózatok erőforrásait a Térségbe vonzani, az itt keletkező jövedelmeket és értékeket a KDMKT-n belül tartani. Ebben sikeresen támogatja őket a helyi vezetők aktív együttműködése és tudatos önfejlesztése.

A KDMKT képes az itt keletkező és átfolyó energiákat, jövedelmeket megtartani és saját elképzeléseinek és értékeinek megfelelő fejlesztésére fordítani – helyi hálózatai, illetve az agilis, felkészült, összefogásra kész vezetői révén. Ezáltal egy magas minőségű életet kínáló, vonzó, identitásait és közösségeit a világhoz nyitottan kapcsolódva megtartani képes, „**zöld zónaként**” azonosítható KDMKT jön létre – **a fejlett technológia, a fenntartható környezet, a helyi összefogás és identitás hármására épülő, XXI. századi megoldásokra támaszkodva.**

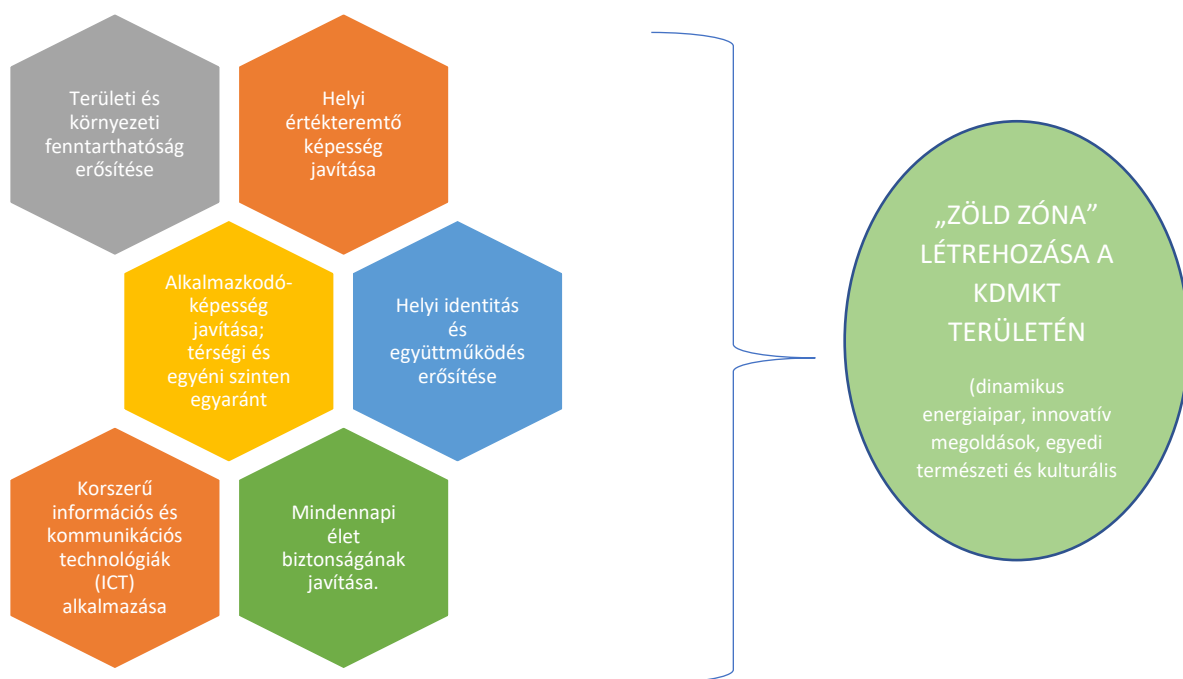
3. A térség célrendszerének bemutatása

3.1. A KDMKT horizontális céljai, ill. elvei

A 218/2009. (X.6.) Kormányrendelet kimondja, hogy a horizontális cél nem más, mint „olyan, az adott területi egység fejlesztésének és tervezésének egészét meghatározó alapvető megfontolások, elvárások és kritériumok összessége, melyeket a célrendszer egészének meghatározásánál, a megvalósítást szolgáló eszközök és intézkedések kialakításánál, ezek végrehajtásánál (pl. pályáztatás, projektkiválasztás során) egyaránt következetesen érvényesíteni kell”. A lentebb bemutatott horizontális célok (elvek) ezen szempontok mentén kerültek meghatározásra, figyelembe véve a teljes célrendszer kialakítása során a KDMKT-re készült helyzetelemzést, ill. helyzetértékelést, valamint a 2021–2027-es időszakra vonatkozó, eddig még el nem fogadott ágazati és területi koncepciók elképzeléseit is. **A horizontális célok egységes keretet biztosítanak a fejlesztési koncepció tervezéséhez és megvalósításához kapcsolódóan, mindemellett pedig valamennyi tervezett projekt, intézkedés esetében segítik a jövőkép elérését, azaz a fenntartható, „zöld zóna” létrehozását a KDMKT területén.** (Mivel célérték ezekhez a horizontális elemekhez nem kapcsolható, ezért indokolt elvként, nem pedig célként tekinteni rájuk).

A térségfejlesztés horizontális céljai a következők:

2. ÁBRA: A TÉRSÉGFEJLESZTÉS HORIZONTÁLIS CÉLJAI

Forrás: saját szerkesztés

3.2. A KDMKT fejlesztésének alapelvei, ill. célrendszere (az átfogó, specifikus és területi célok)

A horizontális célokhoz kapcsolódóan meghatározásra kerültek azon **átfogó célok**, melyek elérése esetén a területfejlesztési koncepció megvalósítása sikeresnek tekinthető. Ezen átfogó célok adják a specifikus, ill. területi célok, valamint a rövid-, ill. középtávú célok legfontosabb háttérét, bázisát. A KDMKT legfontosabb fejlesztési elvei az átfogó célokhoz kapcsolódóan azonosításra kerültek, az átfogó célokhoz pedig a fejlesztési elvek érvényesülésén keresztül erősíthető, konkrét mutatók rendelkeznek, melyek alapján az átfogó célok elérésének lehetősége folyamatos jelleggel monitorozható az operatív programok megvalósítása során.

Az előző részekben meghatározott KDMKT-jövőképhez kapcsolódó **komplex (átfogó) cél a következő:**

A Közép-Duna menti Kiemelt Fejlesztési Térség (KDMKT) fejlesztésének célja a KDMKT következő évtizedeit meghatározó paksi erőmű-bővítés generálta lehetőségek kihasználása és kihívások kezelése oly módon, amely egyrészt biztosítja a KDMKT harmonikus, kiegyensúlyozott és fenntartható fejlesztését, másrészt hozzájárul ahhoz, hogy a KDMKT a helyi ambíciókra, értékekre és együttműködésekre építve képes legyen javítani vonzerejét és értékkeremtő képességét.

Fontos kiemelni azonban, hogy az átfogó cél – összetettsége és heterogén belső jellemzői miatt – számos olyan területet lefed, melyek pontos, részletes definiálása nélkülözhetetlen az egyéb célszintek meghatározását megelőzően. Az átfogó cél elérése érdekében mindezekre egységesen tekintettel kell lenni a területfejlesztési koncepció, ill. a hozzákapcsolódó stratégia, valamint a vonatkozó operatív programok megvalósítása során. Az átfogó célok részletezése lehetővé teszi a fejlesztési elvek megfogalmazását.

Ezen, az átfogó célhoz kapcsolódó fejlesztési elvek az alábbiak:

3. ÁBRA: AZ ÁTFOGÓ CÉLHOZ KAPCSOLÓDÓ FEJLESZTÉSI ELVEK

Forrás: saját szerkesztés

Életminőség javulása: a fejlesztések céljának az életminőség tágan értelmezett növelését kell tekinteni. Ez túlmutat az anyagi javakon, monetáris szempontok szerint számszerűsíthető eredményeken: a biztonság, az inspiráló, ill. a KDMKT-hoz tartozó települések lakosságmegtartó erejét növelő közösség, a tiszta és természetes környezet, az egészség, a perspektivikus jövő, a konfliktusok csillapítása hasonlóan fontos aspektusai egy vonzó, azonosulásra és erőfeszítésre ösztönző térségnek.

Lehetséges mutatók: a térség bűneseteinek száma, lakosságszám változása, ökológiai lábnyom alakulása, elérhető egészségügyi szolgáltatások száma, azok igénybevétele stb.

Fenntarthatóság biztosítása: a KDMKT beavatkozásainál úgy a célkijelölés, mint a végrehajtás során kiemelt figyelmet kell fordítani a környezeti és társadalmi fenntarthatóság szempontjaira. A KDMKT ereje a természeti értékek gazdagsága, az élhető környezet – törekedni kell ennek megtartására, a természet értékeit megőrző kiaknázására. Hasonlóan fontos a települések vonzókéességére, a helyi identitások és kultúrák vitalitására, a társadalmi harmóniára fókuszáló társadalmi fenntarthatóság.

Lehetséges mutatók: a Térség területén működő civil/nonprofit szervezetek, társadalmi vállalkozások száma, az általuk generált bevétel nagysága, a KDMKT turisztikai látványosságainak bővülése, természetvédelmi programok száma stb.

Helyi érték kiaknázása: a KDMKT fejlesztését elősegítő tevékenységek csak akkor lehetnek sikeresek, ha a helyi érdekekre, szempontokra építenek, a helyi szereplők támogatására, erőfeszítésére támaszkodnak. A beavatkozások céljának a helyi gazdasági szereplők, települések, közösségek lehetőségeihez és kihívásaihoz kell illeszkednie. A végrehajtásnak a helyi motivációkhoz és képességekhez kell alkalmazkodnia. Csak így, két lábbal a földön állva, a valóságot tisztelve érhetnek el a beavatkozások a KDMKT működését, életminőségét érzékelhetően és fenntarthatóan javító hatást.

Lehetséges mutatók: alulról (települési szintről) induló kezdeményezések száma a Térségben, szektorközi együttműködésen alapuló projektek száma, működő intézményekkel, szolgáltatókkal való elégedettség javulása a helyi lakosok részéről stb.

Egyediség, kiválóság inspirálása: az a vállalkozás képes nagyobb hozzáadott értéket realizálni, amelyik terméke, technológiája, értékesítési technikája előnyt ad neki versenytársaihoz képest. Ezért a KDMKT gazdaságfejlesztésénél törekedni kell arra, hogy a beavatkozások a legkisebb vállalkozástól a legnagyobb projektig hozzájáruljanak a cégek termékjellemzőiben, technológiában, folyamatokban, üzleti modellekben stb. megnyilvánuló egyediségéhez. Támogatni és ösztönözni kell a minőségorientált, kezdeményező tevékenységeket. Le kell bontani a kiválóság útjában álló adminisztratív, szervezeti, közösségi akadályokat.

Lehetséges mutatók: helyi KKV-kat, nagyvállalatokat fejlesztő-támogató projektek száma, a Térségben működő vállalkozások száma, a különböző gazdasági szereplők teljesítményének növekedése stb.

Megfelelő háttér és lehetőség biztosítása minden érintett személynek és szervezetnek a KDMKT területén: a KDMKT sikeréhez szükség van minden energia mozgósítására, a Térség békéjét és harmóniáját csak az teremtheti meg, ha minden társadalmi helyzetben, minden településen úgy érzi a lakosság, hogy a stabil, biztonságos és kiszámítható élet feltételei adottak, az alapvető közszolgáltatások elérhetőek, mindenkinek van lehetősége arra, hogy vállalható erőfeszítéssel érdemi továbblépésre legyen képes.

Lehetséges mutatók: a kisfalvas dombvidéken elérhető intézmények, szolgáltatások száma, a közszolgáltató intézmények területi lefedettségének növekedése, a szolgáltatások elérhetőségének (időben, térben, társadalmi szinten) javulása stb.

Hálózatos, klaszteralapú működés biztosítása: a KDMKT fejlődését a legfontosabb aktorok, ill. irányítók felkészültsége és összhangja alapozhatja meg. Ezért minden beavatkozásnál külön figyelmet kell fordítani arra, hogy hozzájáruljon az érintett, kiemelt térségi szereplők fejlesztéséhez, illetve minden esetben törekedni kell arra, hogy a térségi települések, vállalkozások, szervezetek hálózatait építsék, erősítsék a fejlesztések. Az ilyen jellegű, fejlődés- és innovációorientált együttműködés egyik lehetséges formája a klaszterek létrehozása, mely intézkedés azonban minden esetben jelentős finanszírozási kérdéseket vet fel, fenntarthatósági szempontból. A KDMKT esetében sokkal inkább javasolt innovációs „hub”-ok létrehozása, a fenti elvek mentén.

Lehetséges mutatók: létrejövő klaszterek tagjainak száma, diverzitása, együttműködésen alapuló, széles partnerséget megmozgató projektek száma, a hálózatos működésnek köszönhetően előállított termékek, szolgáltatások, ill. megtermelt javak volumene a Kiemelt Térségben stb.

3.3. Átfogó célok elérése érdekében meghatározott, középtávra szóló specifikus, ill. területi célok

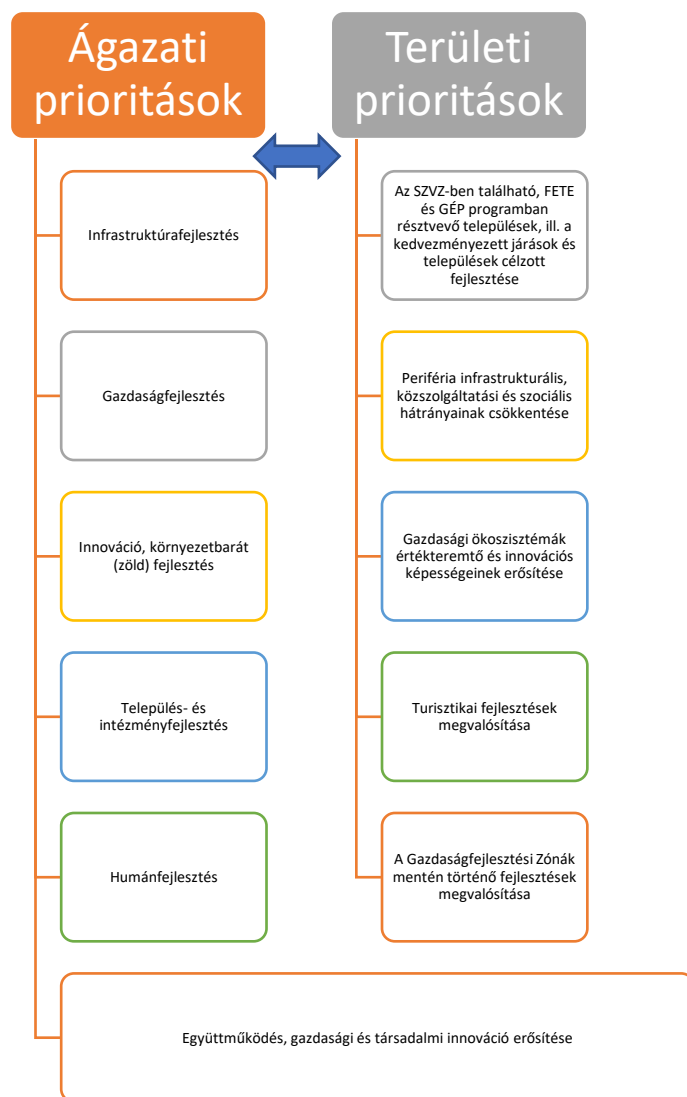
Jelen fejezetben azok a speciális, területi fejlesztési célok kerülnek bemutatásra, amelyek a KDMKT-n belüli, egyedi jellemzőkkel, sajátosságokkal rendelkező ágazati és területi részegységekhez kapcsolódnak. Ezek a területi részegységeket az OFTK-ról szóló 1/2014. (I.3.) OGY határozatban foglalt szempontok és célok szerint kerülnek csoportosításra. A célrendszer a következő elemekből áll: specifikus (szakterületekhez kapcsolódó) célok, illetve (területi

egységekre, részterületekre vonatkozó) területi célok. Mindezek elérése középtávon nélkülözhetetlen annak érdekében, hogy a fentebb bemutatott, átfogó cél teljesülhessen.

Specifikus cél: „A prioritások alapját képező, a stratégiaalkotási tervezési fázisban, az átfogó célból levezetett középtávú célkitűzések, amelyek együttes és összehangolt elérése biztosítja az átfogó cél érvényesülését. Ezek az átfogó célnál kevésbé komplexek, csak egy vagy néhány szakterületet ölelnek fel” – a 218/2009. (X.6.) Kormányrendelet alapján.

A továbbiakban a lentebb részletezett specifikus célok ágazati, ill. területi prioritásokhoz kapcsolódnak. Mind az ágazati, mind pedig a területi célok mentén 6-6 prioritás került azonosításra a kapcsolódó alcélokkal és intézkedésterületekkel együtt. Mindezek egymással szinergikus kapcsolatban állnak, kétirányú, kölcsönös hatást fejtenek ki.

4. ÁBRA: ÁGAZATI ÉS TERÜLETI PRIORITÁSOK

Forrás: saját szerkesztés

Az ágazati prioritások, ill. azokhoz kapcsolódó specifikus célok a következők:

+ **1. PRIORITÁS - Infrastruktúra-fejlesztés:** A helyi közlekedési és közmű-infrastruktúra fejlesztése a KDMKT erősítéséhez kapcsolódó programok teremtette kihívások és lehetőségek kihasználása, illetve a Kiemelt Térség harmonikusabb működése érdekében. A kapcsolódó alcélok:

- A paksi beruházás térségre gyakorolt hatásait kezelő infrastrukturális fejlesztések, az agglomerációs kör kiszélesítésével.
- A Térségen belüli mobilitást lehetővé tevő alapozó és emeltszintű fejlesztések megvalósítása, az egyes települések (területi részegységek) elérési idejének csökkentésével, a kerékpár-, (kötőtpályás) vasút- és közúthálózat fejlesztésével, minőségének javításával, többek között a kelet-nyugat irányú mobilizáció támogatásán, ill. a strukturált forgalomszabályozás megvalósításán keresztül.
- A Kiemelt Térség és a külső területek kapcsolódásának javítása, kikötő- és repülőtér-fejlesztéssel támogatva.
- Térségi közműfejlesztések.
- Élő vízi utak zöldinfrastruktúra-fejlesztés keretében történő kialakítása.
- Holtágak revitalizációja, élővilágának megőrzése.
- Befektetés-ösztönzésre alkalmas területek/telkek kialakítása a perifériaterületeken.
- Az infrastrukturális fejlesztésekhez kapcsolódóan kiemelt figyelmet szükséges fordítani az akadálymentesség biztosítására, valamennyi alcél esetében.

+ **2. PRIORITÁS - Gazdaságfejlesztés:** A helyi vállalkozások fejlesztéseinek támogatása a beruházás teremtette lehetőségek kihasználása és a KDMKT versenyképességének erősítése érdekében, különös tekintettel a KKV-kra. A gazdaság fejlesztése a vállalkozások technológiájának fejlesztésével, technológia- és termékfejlesztésének erősítésével, az együttműködések bátorításával, illetve a gazdasági termelés bővítésének bátorításával. A kapcsolódó alcélok:

- A beruházás térségi hasznosulását segítő gazdasági fejlesztések a vállalkozásalapítás ösztönzésével, működést segítő kedvezmények, programok kihasználásával, telephely-fejlesztéssel egybekötve.

- A helyi gazdaság jövedelemtermelő képességét erősítő, ill. a helyi szolgáltatások körét bővítő és minőségét javító fejlesztések.
- Az ételmezés-ellátás biztonságát célzó, a helyi termékek piacra jutását támogató fejlesztések, rövid ellátási láncok létrehozásával.
- A vidéki életmódot vonzóvá tévő programok, fejlesztések (közösségépítő és szemléletformáló események, nyílt napok, vásárok stb.).
- Turisztikai fejlesztések (helyi attrakciók, fürdők, szálláshelyek fejlesztése, víziturizmus)
- A KDMKT területén működő szervezetek szektorközi együttműködéseinek támogatása (pl. civil szervezet és helyi érdekeltségű KKV, nagyvállalat együttműködésének előmozdítása, klaszterek létrehozása, a duális szakképzésben rejlő lehetőségek kiaknázása).
- Tudástranszfer támogatása, a KDMKT központi szereplőinek részvételével, koordinációjával.
- Az országos, ill. nemzetközi gazdasági szerepvállalást erősítő fejlesztések (pl. nemzetközi projektek generálásán, megvalósításán keresztül).
- Beszállítóvá válás támogatása a KDMKT-n kívüli értékesítés, szállítás erősítésére.
- Vállalkozások munkahely-, ill. munkaerő-megtartó képességének támogatása, fejlesztése.
- Kézimunkát kiváltó gépesítés ösztönzése, a felszabaduló munkaerő szektorközi „átirányításával”, átképzésével.
- Online piactér kialakítása és működtetése a helyi termékek értékesítésének támogatásával, rövid ellátási láncba kapcsolásával.
- A koncentrált beruházási projektek rejtett lehetőségeinek kihasználása, mezőgazdasági és egyéb, gazdaságfejlesztési célok mentén.

+ **3. PRIORITÁS - Innováció, környezetbarát (zöld) fejlesztés:** A helyi fejlesztések során az innovatív, újszerű eljárások használata a korszerű, fejlett és versenyképes KDMKT kialakítása érdekében. A kapcsolódó alcélok:

- Az innovatív eszközök alkalmazása az infrastrukturális, közmű- és ingatlanfejlesztések, valamint az agrártevékenységek során.

- A helyi/hazai vállalkozások támogatása az innovatív eljárások, módszerek kidolgozásában, adaptációjában.
- A helyi vállalkozások által kidolgozott innovatív technológiák elterjesztése, széleskörű alkalmazása, kapcsolódó tudásmegosztás elősegítése.
- Az aktuális, újszerű zöldfejlesztések adaptálása a helyi sajátosságok figyelembevételével, a körforgásos gazdaságra való átállás érdekében.
- Stabil, fenntartható energiai jövő biztosítása, önálló és önfenntartó energiarendszer kialakítása.
- Részvétel az európai (zöld) hidrogén ellátási lánc megalkotásában (mely 2019 óta az Európai Unió stratégiai értékláncai közé tartozik).
- Megújuló energiaforrások használata a személy- és áruszállításban, az e-mobilitás elterjesztése.
- Elérhető infokommunikációs szolgáltatások bővítése.
- Körforgásos gazdálkodással kapcsolatos lakossági szemléletformálás

+ **4. PRIORITÁS – Település- és intézményfejlesztés:** A helyi települések fejlesztéseinek támogatása a települések életminőségének, lakosságmegtartó képességének erősítése érdekében. A kapcsolódó alcélok:

- A települések működési hiányosságait megszüntető fejlesztések (intézményrendszer, finanszírozási lehetőségek, elérhető szolgáltatások körének bővítése).
- A települések lakosságmegtartó képességét erősítő fejlesztések (az egészségügy, szociális szolgáltatások, szabadidő, kultúra, sport, köznevelés, munkaerőpiac vonatkozó elemeihez kapcsolódóan).
- Az egészségügyi ellátórendszer fejlesztése (területi és szolgáltatási szinten), kapacitásnövekedés.
- A települések közösségét erősítő fejlesztések (közösségszervezés, közösségfejlesztés, alulról jövő kezdeményezések elindításának, elterjesztésének támogatása).
- Szociális, sport és kulturális szolgáltatásokat javító fejlesztések, elérhető szabadidős tevékenységek körének bővülése.

- A helyi vállalkozásokat és a lakosságot támogató, szolgáló intézményrendszer kialakítása, működtetése és fejlesztése (az elérhető képzési szolgáltatások körének bővítésével).
- Közbiztonság javítása, a lakosság biztonságérzetének megtartása.
- A közintézmények működési környezetének és folyamatainak fejlesztése, az ügyfél-elégedettség szinten tartása, ill. növelése érdekében.
- A Térségben élő, időskorú lakosság lakhatási és mentális egészségfejlesztési célú támogatása, innovatív mintaprojekteken keresztül.

+ **5. PRIORITÁS - Humánfejlesztés:** A humán ellátásokat és a lakosság képzettségét javító fejlesztések a humán és társadalmi tőke erősítése érdekében. A kapcsolódó alcélok:

- A lakosság képzettségének javulását szolgáló fejlesztések, célzott szakemberképzés a hiányszakmák felmérését követően, közoktatási kapacitásbővítés.
- Az óvodai és bölcsődei kapacitás (férőhelyek) bővítése.
- Rugalmas munkavégzési formák elterjesztése, a foglalkoztatási feltételek javítása, a munka és magánélet egyensúlyának biztosítása érdekében.
- Közigazgatási humánerőforrás-fejlesztés, kiemelt figyelemmel a helyi településvezetőkre, valamint a nemzetiségi önkormányzatok választott tagjaira.
- Társadalmi felzárkózást segítő agrár- és egyéb, vidékfejlesztési jellegű projektek kidolgozása és megvalósítása.
- A KDMKT-re vonatkozó szakképzési és képzési stratégia kidolgozása és megvalósítása, és ehhez képzési és foglalkoztatási fórum létrehozása.
- Ösztöndíjprogram létrehozása.
- Sajátos nevelési igényű tanulók pályaorientációs támogatása.
- A Paktum-projektek célcsoportjának kibővítése, a projekttervezés és -megvalósítás időpontjában nem álláskereső bekapcsolása (átképzési lehetőségek biztosítása).
- Munkaerő-piaci szempontból hátrányos helyzetűek integrációja.
- Lakossági szemléletformálás az interkulturalitás és a társadalmi/környezeti fenntarthatóság témakörében.

+ **6. PRIORITÁS - Együttműködés, gazdasági és társadalmi innováció erősítése:** Az új tevékenységek, összefogások ösztönzése és támogatása a helyi erőforrások sikeresebb és jövedelmezőbb kihasználása érdekében. A kapcsolódó alcélok:

- Új tevékenységek, eljárások, szolgáltatások, termékek kidolgozása a gazdaságban, ill. a közösségi szférában (helyi termékek, szolgáltatások elterjesztése, hazai és nemzetközi piacra lépés támogatása, egységes arculat kialakítása).
- A meglévő tevékenységek szervezését erősítő helyi együttműködések erősítése (hosszútávú, szektorközi együttműködések elindítása a KDMKT civil szervezeteinek, állami intézményeinek, ill. vállalati szereplőinek aktív részvételével).

A címben szereplő intézkedésterületek horizontális prioritásokat takarnak, ennek értelmében szorosan kapcsolódnak valamennyi, fentebb kifejtett ágazati prioritáshoz, annak szerves részét képezik és hangsúlyosan jelennek meg a tervezett intézkedésekben, hozzájárulnak az eredményességi kritériumok teljesüléséhez.

Területi cél: „egy-egy, a Térségen belüli térségtípusra, részterület-egységre vagy közvetlenül a Térség egészének valamely térszerkezeti jellemzőjére vonatkozó elvárások” – a 218/2009. (X.6.) Kormányrendelet alapján.

A területi prioritások, ill. azokhoz kapcsolódó specifikus célok a következők:

+ **1. PRIORITÁS:** Az SZVZ-ben (szabad vállalkozási zónában) található és/vagy FETE és GÉP programban résztvevő, ill. a kedvezményezettként azonosított, komplex programmal fejlesztendő járások és települések célzott fejlesztése. Az érintett településeket a Helyzetelemzés című dokumentum rögzíti. „A szabad vállalkozási zónák létrehozásának és működésének, valamint a kedvezmények igénybevételének szabályairól” szóló 27/2013. (II. 12.) Korm. rendelet, a 290/2014. (XI. 26.) Korm. rendelet a kedvezményezett járások besorolásáról és a 105/2015. (IV. 23.) Korm. rendelet irányadó ezen a területen, továbbá figyelembe kell venni „Magyarország egyes területei közötti gazdasági egyenlőtlenség csökkentése érdekében szükséges fejlesztési program kidolgozásáról” szóló 1206/2019. (IV. 18.) Korm. határozatát, valamint A 1404/2019.

(VII. 5.) Korm. határozat a „Felzárkózó települések” hosszú távú programjának megalapozásáról 1. számú mellékletében valamint a 1186/2020. (IV. 28.) Korm. határozat a „Felzárkózó települések” és a gazdaságélénkítő program folytatása érdekében teendő további intézkedésekről 1. és 2. számú mellékletében felsoroltakat.

A KDMKT Fejlesztési Konceptiójának megvalósítása során a Közép-Duna Menti Fejlesztési Tanács kiemelt figyelmet kíván fordítani a programok által érintett települések fejlesztésére, valamennyi ágazati prioritáshoz kapcsolódóan.

- + **2. PRIORITÁS:** Az erőmű-bővítéssel egy időben megvalósuló infrastruktúra-fejlesztések (pl. Duna-híd, vasútfejlesztés, infrastrukturális hálózatok bővítése) teremtette új gazdasági lehetőségek kihasználása, valamennyi területi részegység esetében.
- + **3. PRIORITÁS:** Az elzártabb, kisebb települések infrastrukturális, közszolgáltatási és szociális ellátási hátrányainak csökkentése, a periféria, ill. a keleti, átmeneti fejlettségű térség vonatkozásában, különös tekintettel az egészségügyi ellátásra, a szociális rendszer fejlesztésére, valamint a sport és rekreációs célú szolgáltatások fejlesztésére.
- + **4. PRIORITÁS:** A KDMKT nagyobb városaiba koncentrálódó gazdasági ökoszisztémák (pl. borászat, tejipar) értékteremtő és innovációs képességeinek erősítése. a fejlett várostengely, ill. a keleti, átmeneti fejlettségű térség esetében. Ez a prioritás jelenti a legfontosabb különbséget a városi és vidéki fókuszú fejlesztések tekintetében.
- + **5. PRIORITÁS:** Turisztikai fejlesztések megvalósítása, a földrajzi és tematikus (épített környezeti, kulturális és egyéb) adottságokra építve, valamennyi területi részegység integrációja érdekében (pl. Duna menti fejlesztések, attrakciófejlesztés, világörökségi listára nevezett műemlékek, tematikus látogató központok stb.).
- + **6. PRIORITÁS:** A Gazdaságfejlesztési Zónák mentén történő fejlesztések megvalósítása, a zónák stratégiai céljainak és tervezett intézkedéseinek figyelembevételével, a zónasajátosságokra építve. (A Gazdaságfejlesztési Zónák létrehozásáról a 1566/2020. (IX. 4.), 1567/2020. (IX. 4.), 1568/2020. (IX. 4.) és 1569/2020. (IX. 4.) Korm. határozatok rendelkeztek, a KDMKT területét pedig 3 zóna is érinti (Északnyugat-magyarországi, Dél-dunántúli, Dél-alföldi Gazdaságfejlesztési Zóna), Fejér, Tolna és Bács-Kiskun megyéhez kapcsolódóan.

Valamennyi területi részegység esetében figyelembe kell venni a nagyobb lakosságszámú és kiterjedésű városok funkcionális fejlesztési igényeit (leginkább gazdaságfejlesztési, innovációs, infrastruktúra-fejlesztési, ill. humánerőforrás-fejlesztési irányelvek mentén), valamint a város-vidék kapcsolódások erősítésére vonatkozó törekvéseket. Az ágazati prioritások mentén ezek a horizontális szempontok is beépítésre kerültek.

A KDMKT-n belüli, egyedi jellemzőkkel, sajátosságokkal rendelkező területi részegységeknek a fenti szempontok szerinti megbontását a következő táblázat tartalmazza.

KDMKT	Jellemzők	Fejlesztési elvek, ill. kapcsolódás az átfogó célhoz	Ágazati specifikus célok	Területi specifikus célok
KDMKT területi szintű, hármas tagozódása:				
Bácskai terület – Kelet, átmeneti fejlettségű térség	a) a Térség Dunától keletre fekvő települései, b) 290/2014 (XI.26.) Korm.rend. szerinti kedvezményezett járások: Kalocsa, Kiskőrös c) jelentős a mezőgazdasági tevékenység	A helyi értékteremtő képesség javítása Alkalmazkodó képesség javítása Infrastruktúra-fejlesztés	A települések vonzerejének javítása A települések, vállalkozások, kulturális és közösségi tevékenységek fejlesztési és együttműködési képességének, forrásbevonó képességének erősítése	Az infrastrukturális, közszolgáltatási és szociális ellátási hátrányainak csökkentése
Dunamenti folyosó (Tolnai oldal a 6-os út és szűk vonzáskörzete) – Fejlett várostengely	a) KDMKT középső fejlett várostengely: Dunaföldvár, Solt, Paks, Kalocsa, Tolna, Szekszárd a) az OFTK-ban a térszerkezeti struktúrában a Duna mente az ún.	Területi és környezeti fenntarthatóság erősítés	Infrastruktúra- és humánerőforrás-fejlesztés gazdaságfejlesztés a vállalkozások technológiájának fejlesztésével, technológia- és termékfejlesztésének erősítésével, az	Az erőmű generálta lehetőségekre épülő innovációs-technológiai klaszter létrehozása

	gazdasági-technológiai magterület, fontos áramlási tengely b) 290/2014 (XI.26.) Korm.rend. szerinti besorolás nem érinti		együttműködések bátorításával, illetve a gazdasági termelés bővítésének bátorításával	
A Térség kistelepülései nyugati zónája – Periféria	a) KDMKT nyugati és északnyugati része (pl. Tamási, Pincehely, Simontornya, Gyöngyös) b) 290/2014 (XI.26.) Korm.rend. szerinti komplex programmal fejlesztendő járások: Tamási c) főként aprófalvas térség: szelektív elvándorlás (városokba), lassan elveszti népességmegtartó erejét	Infrastruktúra-fejlesztés A helyi értékteremtő képesség javítása Alkalmazkodó képesség javítása	A települések vonzerejének javítása A települések, vállalkozások, kulturális és közösségi tevékenységek fejlesztési és együttműködési képességének, forrásbevonó képességének erősítése	Az infrastrukturális, közszolgáltatási és szociális ellátási hátrányainak csökkentése.
KDMKT főbb települései és vonzáskörzetük				
Paks és vonzáskörzete	KDMKT központi települése	Területi és környezeti fenntarthatóság erősítése	Gazdaságfejlesztés a vállalkozások technológiájának fejlesztésével, technológia- és termékfejlesztésének erősítésével, az együttműködések bátorításával,	Az erőmű generálta lehetőségekre épülő innovációs-technológiai klaszter létrehozása

			illetve a gazdasági termelés bővítésének bátorításával	
Kalocsa és Szekszárd vonzáskörzetük	KDMKT központi települései Szekszárd: jelentősebb centrumnak számít	Alkalmazkodó képesség javítása Innovációs képesség és együttműködés erősítése	Gazdaságfejlesztés a vállalkozások technológiájának fejlesztésével, technológia- és termékfejlesztésének erősítésével, az együttműködések bátorításával, illetve a gazdasági termelés bővítésének bátorításával	Az erőmű generálta lehetőségekre épülő innovációs-technológiai klaszter létrehozása Az erőmű-bővítéssel egy időben megvalósuló infrastruktúra teremtette új gazdasági lehetőségek kihasználása.
Dunaföldvár, Kecel, Tamási	KDMKT északi peremén: Dunaföldvár, nyugati peremén Tamási Tamási: alapvetően minden központtól távol helyezkedik el	Infrastruktúra-fejlesztés A helyi értékteremtő képesség javítása Alkalmazkodó képesség javítása	A települések vonzerejének javítása	A gazdasági ökoszisztémák értékteremtő és innovációs képességeinek erősítése

Falusias térségek	Néprajzi szempontból országos jelentőségű: Tolna megyei Sárköz (Őcsény) és Kalocsa vidéke	Infrastruktúra-fejlesztés A helyi értékteremtő képesség javítása	A települések vonzerejének javítása	Az infrastrukturális, közszolgáltatási és szociális ellátási hátrányainak csökkentése
--------------------------	---	---	-------------------------------------	---

4. A fejlesztési célrendszer koherencia vizsgálata

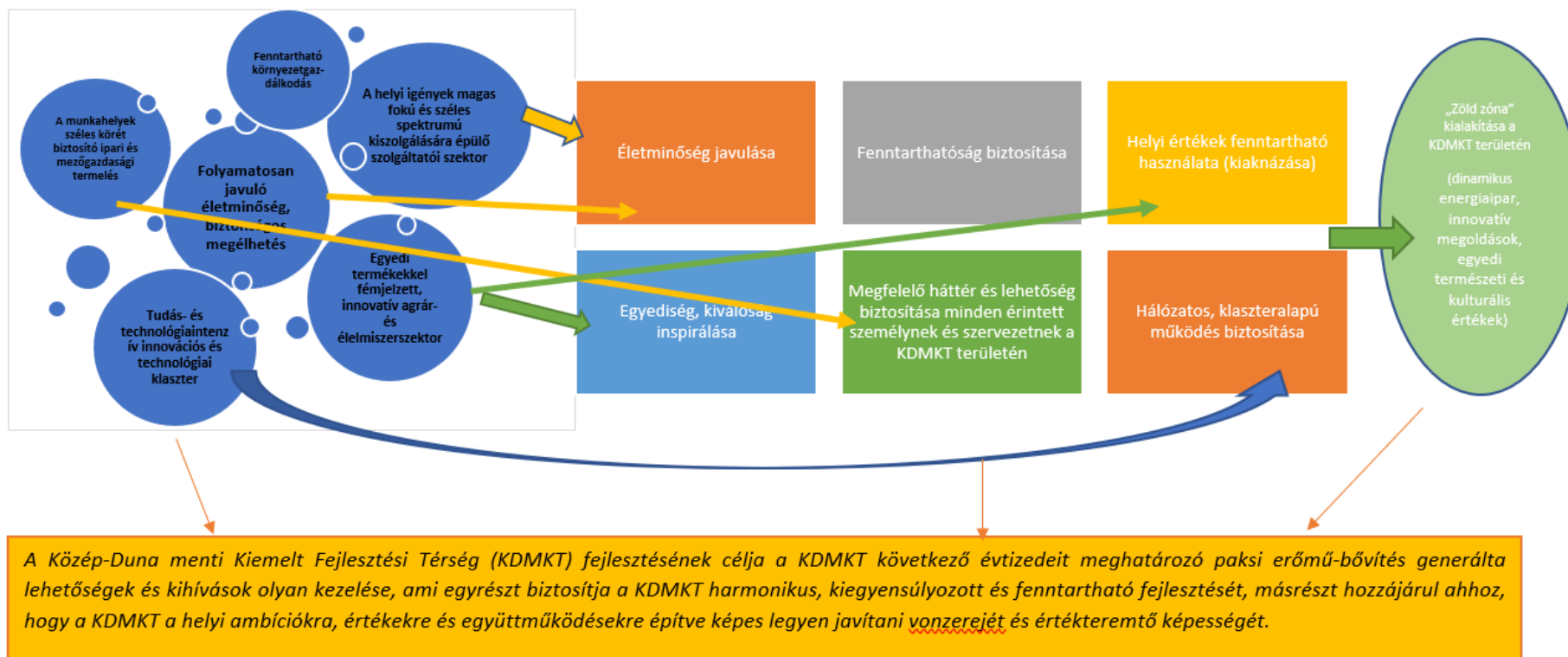
Ebben a fejezetben a KDMKT Területfejlesztési Konceptiójának **belső és külső koherenciavizsgálata** valósul meg, ugyanis a területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük részletes szabályairól szóló 218/2009. (X.6.) Korm.rendelet 5.§. (3). bekezdése szerint a kiemelt térség területfejlesztési koncepciója és programja nem lehet ellentétes az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptióban (OFTK), az Országos Területrendezési Tervben (OTrT), a megyei területrendezési tervben és a megyei területfejlesztési koncepcióban és programban foglaltakkal.

4.1. Belső koherencia vizsgálata

4.1.1. Helyzetértékelés, a jövőkép, a fejlesztési elvek és az átfogó cél kapcsolatának bemutatása

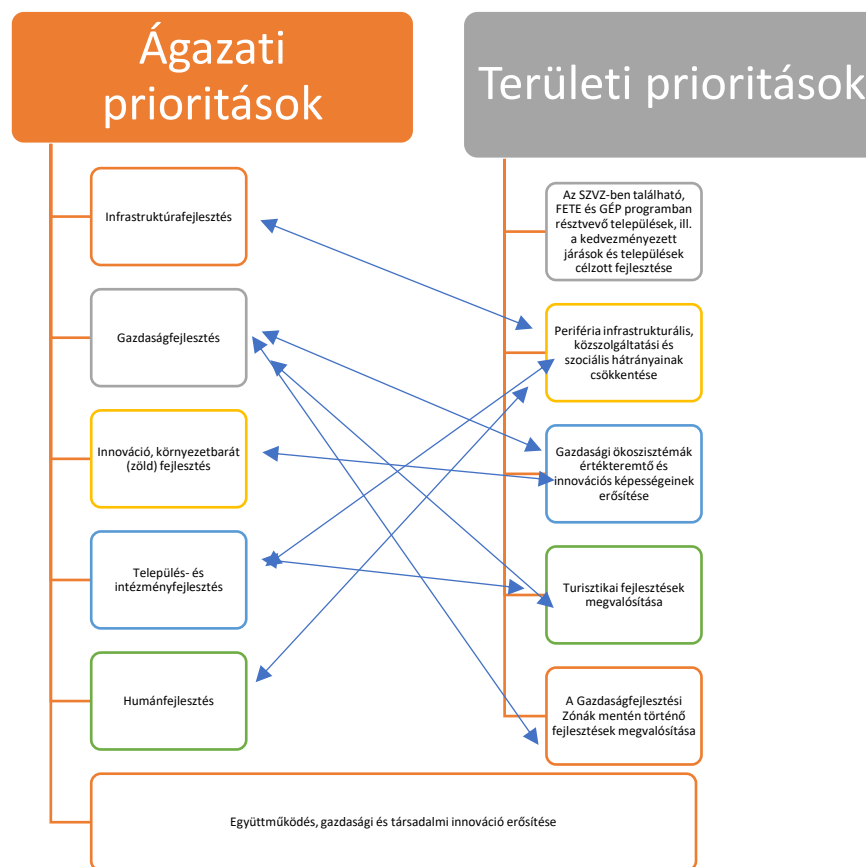
A **belső koherencia vizsgálata** a KDMKT területfejlesztése kapcsán korábban meghatározott, KDMKT jelenlegi állapotát bemutató helyzetértékelés, a jövőbeli vízió (jövőkép), az annak elérését szolgáló átfogó cél és a fejlesztési elvek közötti összefüggést elemzi. A lenti ábra ezen elemek kapcsolódását szemlélteti. Megállapítható, hogy a KDMKT jövőképe kizárólag a fejlesztési elvek figyelembevételével valósulhat meg, melyhez kapcsolódóan, rövidtávon az átfogó cél elérése jelenti a legfontosabb mérföldkövet. (A Helyzetértékelés kapcsán lásd a „Helyzetelemzés” című dokumentumban szereplő SWOT-analízist).

5. ÁBRA: HELYZETÉRTÉKELÉS, JÖVŐKÉP, FEJLESZTÉSI ELVEK ÉS AZ ÁTFOGÓ CÉL KAPCSOLATÁNAK BEMUTATÁSA

A fentiek kiegészítéseként indokolt az ágazati, ill. területi prioritások kapcsolódásának megjelenítése is. Az ágazati és területi prioritásokhoz kapcsolódó speciális célok koherenciája - a tervezett intézkedésterületek nevesítésével egyetemben – a KDMKT Stratégiai Programjában kerül bemutatásra.

6. ÁBRA: AZ ÁGAZATI ÉS TERÜLETI PRIORITÁSOK KAPCSOLÓDÁSA

4.2. Külső koherencia vizsgálata

4.2.1. Az OFTK Térséget érintő vonatkozásai

Az aktuális fejlesztéspolitikai koncepció, az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció (továbbiakban: OFTK, 1/2014. (I. 3.) OGY határozat) általános fejlesztéspolitikai és területfejlesztési célokat, illetve a Kiemelt Térség megyéihez kötődő helyzetképet és fejlesztési irányokat is meghatároz.

Az OFTK 2030-ra egy olyan *jövőkép*et vázol fel, amelyben Magyarország közép-európai szellemi és gazdasági központjává válik vonzó gazdasági környezetének és dinamikus fejlődő gazdaságának, gyarapodó népességének és közösségének köszönhetően, stratégiaiilag hasznosított erőforrásaira alapozva, kiegyenlített térszerkezettel. Ennek megfelelően a koncepció 2030-ra elérendő *átfogó céljait* az alábbiakban határozták meg: értékteremtő, foglalkoztatást biztosító gazdasági fejlődés, népesedési fordulat, egészséges és megújuló társadalom, természeti erőforrásaink fenntartható használata, értékeink megőrzése és környezetünk védelme, valamint térségi potenciálokra alapozott, fenntartható térszerkezet.

A Koncepció *specifikus célokat* is meghatároz gazdasági, társadalmi, környezeti (szakpolitikai) és térszerkezeti dimenzióban. A gazdasági szakpolitika céljai a versenyképes, innovatív gazdaság, az életképes vidék, egészséges élelmiszertermelés és -ellátás, az élelmiszerfeldolgozóipar fejlesztése. A társadalmi alrendszer fejlesztése a következő célok mentén történjen: gyógyító Magyarország, egészséges társadalom, egészség- és sportgazdaság; kreatív tudástársadalom, piacképes készségek, K+F+I; értéktudatos és szolidáris, öngondoskodó társadalom; jó állam, szolgáltató állam és biztonság. A környezetpolitika a stratégiai erőforrások megőrzésén, fenntartható használatán és környezetünk védelmén alapuljon.

A **területi specifikus cél** az ország makroregionális szerepének erősítése, a többközpontú térszerkezetet biztosító városhálózat, a vidéki térségek népességeltartó képességének növelése, a kiemelkedő táji értékű térségek fejlesztése, a területi különbségek csökkentése, a térségi felzárkóztatás és gazdaságösztönzés elősegítése, az összekapcsolt terek és az elérhetőség, mobilitás biztosítása. A térszerkezet fejlesztésén keresztül kapcsolhatóak be a Kiemelt Térség megyéinek főbb fejlesztési irányvonalai.

Tolna megye esetében, agrárjellegéből adódóan, a mezőgazdasági termékek feldolgozása, piaci értékesítése; a biotermelés ösztönzése, az agrármarketing tevékenység fejlesztése határozható meg jövőbeli célként. Mivel a megyei adottságokra építő feldolgozóipar hiányzik szinte

teljesen, a koncepció potenciált lát a piacképes, hagyományosan jelenlévő ipari ágazatok fejlesztésében. A Paksi Atomerőmű gazdaságstratégiai jelentőségére alapozva innovatív környezeti ipar és energetika teremthető meg a működő tudásbázisokhoz igazodva, az oktatás-képzés munkaerőpiaci igényekhez való igazításával. Szekszárd megyeszékhely mellett mindössze tíz kisváros található, ezért annak központi és turisztikai jellegének erősítése indokolt. A turisztika a megyében a termálvízre alapozva, továbbá a meglévő ágazatok közti szinergiák jobb kihasználására épülhet.

Fejér megye jelentőségét leginkább a közlekedési folyosók adják (Győr/Komárom-Székesfehérvár-Dunaújváros-Kecskemét/Szekszárd), amelynek további infrastrukturális fejlesztésére van szükség a vállalatközi klaszterek jobb összekapcsolása érdekében (a multinacionális vállalatokhoz kötődő húzóágazatok piaci jelenléte kiemelkedő, azonban a KKV-kről ennek ellenkezője mondható el, különösen a megye déli, KDMKT területére eső településein). Mindezt a Koncepció a fenntarthatóbb gazdaságszerkezet irányába történő elmozdulás tekintetében is meghatározza, az erősebb hálózatosodás és intenzívebb K+F tevékenység segítségével, erősítve az OFTK-ban is megjelenő energiamix kialakításának fontosságát, ill. a jelenleg ellátatlan települések szennyvízkezelési rendszerének kidolgozását. Az elmaradottabb települések esetében komplex társadalmi integrációs programokkal segítenék a térség felzárkózását. A megye részt vesz a Duna Régió Stratégiában is, védi természeti értékeit.

Bács-Kiskun megye negatív demográfiai mérleggel rendelkezik, ezért ennek javítására komplex térségi életminőség-javító programokat határoz meg a Koncepció. A hátrányosabb helyzetű térségek felzárkóztatását a térségi integráció fokozásával, a közlekedési infrastruktúra fejlesztésével erősítene. Az inkább munka-, mint nyersanyag- és energiaigényes vállalkozások többségi jelenlétére válaszul komplex gazdaságfejlesztési programokkal az agrárium vállalkozásait erősítene, továbbá ösztönöznék a tudásra építő termelő és szolgáltató ágazatok betelepülését. Bács-Kiskun megye is aktívan részt vesz a Duna-stratégiában.

4.2.2. A célrendszer kapcsolata az OFTK-val

A **külső koherenciavizsgálat** során a KDMKT Területfejlesztési Koncepciónak az OFTK-val, az Országgyűlés és a Kormány által jóváhagyott és az egyéb ágazati fejlesztési stratégiákkal, a területrendezési tervekkel, illetve a területfejlesztési dokumentumokkal való illeszkedésével került vizsgálat alá.

Az aktuális fejlesztéspolitikai koncepció, az 1/2014. (I.3.) OGY határozat keretében elfogadott Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció (OFTK), amelyben megfogalmazott alapelveket és stratégiai célkitűzéseket folyamatosan érvényre kell juttatni.

A 13/2020. (V.5.) OGY határozat alapján OFTK 7.§ b) pontja kiegészült a KDMKT-vel, azonban a módosítás nem érintette az 1/2014. OGY határozat mellékletét, a részletes Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepciót. Így ez a Koncepció nem egészült ki a KDMKT egységes fejlesztési szempontjaival. Emiatt a KDMKT Területfejlesztési Koncepcióját a KDMKT-t érintő három megyének (Bács-Kiskun, Fejér, Tolna) az OFTK-ban az adott részterületek fejlesztési irányai keretében került vizsgálat alá, ezáltal ábrázolva és alátámasztva a koherenciát. Jelen fejezetben utalás szintjén jelenik meg a fentebb bemutatott stratégiai (specifikus) célokra, részletesebb kifejtésük a vonatkozó fejezetben olvasható.

**1. TÁBLÁZAT: OFTK-BAN SZEREPLŐ FELADATOK ÉS A
KDMKT FEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ PRIORITÁSAINAK
KAPCSOLÓDÁSA (BÁCS-KISKUN MEGYE)**

Bács-Kiskun Megye

OFTK-ban szereplő feladatok	KDMKT fejlesztési koncepció prioritásai
A megye rendkívül gyenge népességmegtartó képességének javítása az életkörülmények és életkilátások javításával, komplex térségi programok révén.	Gazdaság-, település- és intézményfejlesztés
A klímaváltozás elleni komplex homokhátsági program végrehajtása.	Gazdaság- és infrastruktúra-fejlesztés Innováció, környezetbarát (zöld) fejlesztések
Komplex gazdaságfejlesztés alkalmazása, különös tekintettel a versenyképes, korszerű vertikumú mező- és élelmiszergazdaságra, vállalkozói övezetekre, valamint tudásalapú termelő és szolgáltató ágazatok befogadására.	Gazdaságfejlesztés Innováció Környezetbarát (zöld) fejlesztések

OFTK-ban szereplő feladatok	KDMKT fejlesztési koncepció prioritásai
Minőségi környezet kialakítása, fenntartható települési infrastruktúra fejlesztése, az energiafelhasználás racionalizálása.	Település- és infrastruktúra-fejlesztés Innovatív technológiák alkalmazása Környezetbarát (zöld) fejlesztések
A humánerőforrás és a közösségfejlesztés foglalkoztatási programok, hagyományőrzés, az oktatás fejlesztése által. A felsőoktatási és szakképzési bázisok kiemelt fejlesztése.	Humánfejlesztés
A térségi kohézió megteremtése a megye európai gazdasági és társadalmi térbe való szorosabb integrációjával, valamint a megyén belüli és a határon átnyúló közlekedési kapcsolatok fejlesztésével.	Együttműködés, gazdasági és társadalmi innováció erősítése
A határon átnyúló gazdasági és társadalmi együttműködések erősítése déli szomszédok irányába.	Együttműködés, gazdasági és társadalmi innováció erősítése

**2. TÁBLÁZAT: OFTK-BAN SZEREPLŐ FELADATOK ÉS A
KDMKT FEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ PRIORITÁSAINAK
KAPCSOLÓDÁSA (FEJÉR MEGYE)**

Fejér megye

OFTK-ban szereplő feladatok	KDMKT fejlesztési koncepció prioritásai
A Győr-Tatabánya-Komárom-Mór-Székesfehérvár-Dunaújváros-Paks-Kecskemét ipari/logisztikai nagyklaszterek közötti közlekedési hálózatok kialakítása.	Együttműködés, gazdasági és társadalmi innováció erősítése Környezetbarát (zöld) fejlesztések
Fenntartható energiamix kialakítása hosszú távú megyei energiamérleg alapján.	Infrastruktúra- és gazdaságfejlesztés Innováció Környezetbarát (zöld) fejlesztések
A még ellátatlan településeken a szennyvízelvezetés és -kezelés megvalósítása.	Infrastruktúra-fejlesztés Innovatív eljárások, technológiák alkalmazása Környezetbarát (zöld) fejlesztések
Hálózatosodó helyi gazdaságra és együttműködésre építkező gazdaság-, társadalomfejlesztés, a piacokon versenyképes szereplők támogatása, intenzív fejlesztések a K+F sikereit kiaknázó növekedés és a fenntarthatóság érdekében.	Együttműködés, gazdasági és társadalmi innováció erősítése Innováció Környezetbarát (zöld) fejlesztések

**3. TÁBLÁZAT: OFTK-BAN SZEREPLŐ FELADATOK ÉS A
KDMKT FEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ PRIORITÁSAINAK
KAPCSOLÓDÁSA (TOLNA MEGYE)**

Tolna megye

OFTK-ban szereplő feladatok	KDMKT fejlesztési koncepció prioritásai
Innovatív környezeti ipar és energetika lehetőségeinek megteremtése működő tudásbázisokkal, a Paksi Atomerőmű fejlesztéséhez kapcsolódó szak- és felsőoktatási képzés biztosítása.	Humánfejlesztés, Együttműködés, gazdasági és társadalmi innováció erősítése
Piacképes, hagyományosan jelenlévő ipari ágazatok fejlesztése (élelmiszeripar, textil- és bőripar, fémfeldolgozás), mezőgazdasági termékek feldolgozása, piaci értékesítése; a biotermelés ösztönzése, az agrármarketing tevékenység fejlesztése.	Gazdaságfejlesztés Innováció Környezetbarát (zöld) fejlesztések
Közúti és vasúti közlekedés infrastruktúra-fejlesztése (M9-es gyorsforgalmi út), a táji, környezeti szempontok figyelembevételével.	Infrastruktúra-fejlesztés Innovatív technológiák alkalmazása
A termálvízkincs egészségsturisztikai, energetikai és mezőgazdasági hasznosítása.	Infrastruktúra- és településfejlesztés Innovatív eljárások, technológiák alkalmazása Környezetbarát (zöld) fejlesztések

OFTK-ban szereplő feladatok	KDMKT fejlesztési koncepció prioritásai
A turizmus jelenlévő ágazatainak fejlesztése, tematikus összekapcsolása (termál- és gyógyturizmus: Dombóvár, Hőgyész, Tamási, Tengelic, Bonyhád; vadászturizmus: Gemenc, Gyulaj; tájjellegű és kulturális turizmus: Sárköz, szekszárdi fesztiválok; vízi turizmus: Fadd-Dombori, a Sió-csatorna fejlesztése; horgászturizmus: Duna és horgásztavak; borturizmus: Szekszárdi borvidék, Tolnai borvidék)	Településfejlesztés Együttműködés, gazdasági és társadalmi innováció erősítése
Szekszárd, mint megyei fejlesztési pólus központi és idegenforgalmi funkcióinak megerősítése és a megye városainak képessé tétele az innováció befogadására	Gazdaság- és infrastruktúra-fejlesztés Együttműködés, gazdasági és társadalmi innováció erősítése

4.2.3. Kapcsolat a Partnerségi megállapodással

A stratégiai dokumentumok kidolgozásának időpontjában a Partnerségi Megállapodás (PM) vonatkozásában társadalmi egyeztetési folyamat zajlik. Ennek értelmében a PM-mel fennálló külső koherencia jelenleg nem állapítható meg egyértelműen. A koncepció jelen fejezetében a társadalmi egyeztetésre közzétett PM-tervezet tartalmát vesszük alapul.

Magyarország Partnerségi Megállapodása összefoglalja a 2021-2027 közötti uniós fejlesztési ciklusra vonatkozó kohéziós fejlesztések (ERFA, KA, ESZA+, ETHA alapok) magyar fejlesztési beavatkozásait, a kapcsolódó koordinációs és végrehajtási mechanizmusok és a támogatási források megoszlásának ismertetésével. Ezzel biztos alapot nyújt a kohéziós források nemzeti érdekeknek megfelelő, hatékony felhasználásához. A forrásfelhasználás konkrét beavatkozásait az operatív programok tartalmazzák. A Partnerségi Megállapodásban rögzített koordinációs mechanizmusok, programok közötti lehatárolások a hazai fejlesztési programok kapcsolódásához is mérvadóak, hozzájárulva azok tervezhetőségéhez, megszilárdításához.

Magyarország a 2021-2027-es programozási időszakra vonatkozó Általános Rendelkezőkben (CPR) rögzített 5 szakpolitikai célkitűzés mindegyike esetében tervez beavatkozásokat, melyek

közül valamennyi érinti a KDMKT fejlesztéséhez kapcsolódó területi és ágazati prioritásokat egyaránt.

**4. TÁBLÁZAT: A KDMKT FEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJÁNAK
KAPCSOLÓDÁSA A PM-TERVEZET SZAKPOLITIKAI
CÉLKITŰZÉSEIHEZ**

A PM-tervezet szakpolitikai célkitűzései (5 db)	A KDMKT fejlesztési koncepciójának kapcsolódása a PM-tervezet szakpolitikai célkitűzéseire
<i>Versenyképesebb és intelligensebb Európa</i>	A KDMKT területén megvalósuló beruházásokkal és térségi szolgáltatásokkal szemben kiemelt elvárás az innováció, a K+F tevékenység eredményeképpen. A KDMKT területén megvalósuló beruházások esetében kiemelt jelentőséggel bír a vállalkozók, ill. leendő munkavállalók felkészítése, azaz a célzott szakemberképzés. A gazdaságfejlesztési törekvések széleskörű elterjesztésével növekszik a KDMKT területén működő ipari parkok, azon belüli, magyar tulajdonú KKV-k száma (legfőképp: Paks, Gerjen, Kalocsa, Szekszárd). Fejlődnek a térségben elérhető logisztikai, valamint infokommunikációs szolgáltatások, elterjednek az okos városokhoz köthető megoldások.
Zöldebb Európa	A Kormány az 1196/2012. (VI.18.) határozatával az energiaellátás biztonsága szempontjából alapvetően szükséges beruházásnak nyilvánította a Paksi Atomerőmű bővítésével kapcsolatos

	beruházást. Cél: zöld, stabil, tervezhető energijövő. A személy- és áruszállításban kiemelt jelentőséggel bírnak a megújuló energiaforrások, támogatott továbbá az e-mobilitás elterjesztése.
Jobban összekapcsolt Európa	A közúthálózat bővítésével, fejlesztésével lerövidül a különböző területi részegységek elérési ideje a kiemelt térségen belül, javul a kiemelt térség kapcsolódása a külső területekhez, ill. a közlekedésbiztonság. A személy- és áruszállításban kiemelt jelentőséggel bírnak a megújuló energiaforrások, támogatott továbbá az e-mobilitás elterjesztése.
Szociálisabb és befogadó Európa	Az elérhető szolgáltatások, ill. az intézményrendszer fejlesztésével párhuzamosan kapacitásbővítés zajlik majd (szakképzés, közoktatás területén). Bővül a térség egészségügyi ellátórendszere, növekszik a kapacitás. A KDMKT területén megvalósuló beruházások esetében kiemelt jelentőséggel bír a vállalkozók, ill. leendő munkavállalók felkészítése, azaz a célzott szakemberképzés. Kiemelt cél a lemorzsolódás csökkentése a közoktatásban, ill. az iskolarendszeren belüli és azon kívüli szakképzésben, felnőttképzésben.
A polgárokhoz közelebb álló Európa	Innovációs és gazdaságfejlesztést ösztönző tevékenységeknek köszönhetően vonzóvá,

	elérhetővé és élhetővé válnak a KDMKT települései a munkát vállaló egyének, ill. családok számára egyaránt. Javul a közbiztonság, fejlődik a kapcsolódó intézményrendszer, ill. az elérhető szolgáltatások köre és minősége. Növekszik az elérhető sportolási lehetőségek száma, fejlődnek a sportfunkciók a kiemelt térség területén. A kedvezményezett járások és települések fejlesztése célzott módon valósul meg.
--	--

4.2.4. Kapcsolat az „Európai Zöld Megállapodással”

Az Európai Bizottság 2019. december 11-én terjesztette elő az „Európai Zöld Megállapodás”-t (Green Deal). A közlemény kimondja, hogy annak érdekében, hogy Európa legyen az első klímasemleges kontinens, nélkülözhetetlen egy olyan, növekedési stratégia kidolgozása és megvalósítása, amely képes modernné, erőforrás-hatékonyá és versenyképesebbé tenni a kontinens gazdaságát úgy, hogy mindeközben az üvegházhatású gázok kibocsátásának mértéke 2050-re nettó nullára csökken; a gazdaság növekedése független az erőforrás-felhasználástól; mindenkinek esélye van az érvényesülésre, és nincsenek elmaradott térségek. A vágyott térségi homogenitás miatt emelendő ki a Megállapodás és a KDMKT fejlesztési koncepciójának kapcsolódása.

A közlemény egy cselekvési tervet is magába foglal (a méltányos és inkluzív átmenet biztosítását szem előtt tartva), mely hozzájárul az erőforrások hatékony felhasználásának elősegítéséhez a tiszta, körforgásos gazdaságra való átállás révén, valamint a biológiai sokféleség helyreállításához és a környezetszennyezés mértékének csökkentéséhez.

A klímasemlegességi cél elérése érdekében, európai uniós szinten az alábbi intézkedések indokoltak:

- beruházás a környezetbarát technológiákba;
- az innováció előmozdítása az ipari szereplők körében;

- tisztább, olcsóbb és egészségesebb közlekedési formák bevezetése, mind az egyéni, mind pedig a tömegközlekedésben;
- az energiaágazat széntelenítése;
- az épületek energiahatékonyságának biztosítása;
- együttműködés nemzetközi partnereinkkel a világszintű környezetvédelmi szabványok javítása érdekében.

A fentiek közül a KDMKT esetében kiemelt jelentőséggel bír (az ágazati és területi prioritásokhoz kapcsolódóan) a környezetbarát (zöld) fejlesztés kiemelt térségi szinten történő elterjesztése, az innováció támogatása (valamennyi tervezett intézkedés esetében, társadalmi, gazdasági és technológiai értelemben egyaránt), az energiafüggetlenség elérése, az elektromobilitás elterjesztése, valamint a meglévő épületek energetikai korszerűsítése.

4.2.5. Kapcsolat az Országgyűlés és a Kormány által jóváhagyott és az egyéb ágazati fejlesztési stratégiákkal

Ebben a pontban a KDMKT területfejlesztési koncepciónak az Országgyűlés és a Kormány által jóváhagyott, az alábbi táblázatban szereplő stratégiákhoz való illeszkedését mutatja be.

5. TÁBLÁZAT: KAPCSOLAT AZ ORSZÁGGYŰLÉS ÉS A KORMÁNY ÁLTAL JÓVÁHAGYOTT, ILL. EGYÉB ÁGAZATI FEJLESZTÉSI STRATÉGIÁKKAL

Sor-szám	Stratégiák megnevezése	KDMKT kapcsolódás
1.	Európai Unió Duna Régió Stratégiája (2011)	A Duna közelsége miatt fokozottan érinti. A KDMKT-t érintő vonatkozások beépítésre kerültek az OFTK megyefejlesztési irányába.
2.	Nemzeti Fenntartható Fejlődési Keretstratégia, 2012-2024	Homokhátság és az ott tapasztalható nem megfelelő vízmegtartó-képesség javítása miatt releváns elemek.

Sor-szám	Stratégiák megnevezése	KDMKT kapcsolódás
3.	Program a Versenyképesebb Magyarországért (2019)	A foglalkoztatás javítása az elmaradottabb térségek munkaerő-mobilitásának fejlesztésével. A vállalkozói hálózatokba való bekapcsolódás elősegítése az ipari logisztikai rendszer fejlesztésével.
4.	Nemzeti Reformprogram (2020)	Az elmaradott térségek, falvak elérhetőségének, közszolgáltatásainak, életminőségének fejlesztése.
5.	Nemzeti Környezetvédelmi Program, 2015-2020	A paksi bővítés révén biztosítható a dekarbonizált erőforrások térnyerése és az olcsóbb energia biztosítása.
6.	Második Nemzeti Éghajlat-változási Stratégia, 2018-2030-2050	A dekarbonizáció elérésének előfeltételeként a Paksi Atomerőmű kapacitásának fenntartását és növelését jelöli meg.
7.	Nemzeti Tiszta Fejlődési Stratégia 2020-2050	A tiszta fejlődés, vagyis az üvegházhatásúgáz-kibocsátás csökkentése mellett a gazdasági teljesítmény növelése, amelyben a paksi bővítés fontos szerepet játszik.
8.	Magyarország Nemzeti Energia- és Klímaterve, 2020-2030	A KDMKT-t érintő kapcsolódás az energiamix által biztosítható biztonságos és független energiaellátás.
9.	Klíma- és Természetvédelmi Akcióterv 2020-2030	A 2030-ra vállalt 90 százalékos karbonsemleges módon előállított villamosenergia révén kapcsolódik a KDMKT-hez.
10.	Nemzeti Vidékstratégia, 2011-2020	A Stratégia külön kiemeli a Bács-Kiskun és Tolna megyében tapasztalható demográfiai mérleg és az előregedés javításának szükségességét.

Sor-szám	Stratégiák megnevezése	KDMKT kapcsolódás
11.	Nemzeti Tájstratégia, 2017-2020	Tolna és Bács-Kiskun megyékben a (többek között az aprófalvas) települések átalakulóban vannak, elvándorlás jellemzi őket.
12.	Nemzeti Közlekedési Infrastruktúra-fejlesztési Stratégia, 2014-2050	Kapcsolódási pontok: M8-as megépítése, M9-es folytatása, Bács-Kiskun és Tolna megyében a közutak fejlesztése, a Duna logisztikai célú hajozhatóságának gondolata.
13.	A magyar mikro-, kis- és középvállalkozások megerősítésének stratégiája, 2019-2030	A helyi erős vállalkozói réteg kialakítása, amelynek beavatkozási területei: vállalkozóbarát szabályozási és adózási környezet, az üzleti környezet és az e-kormányzat eszközeinek fejlesztése, képzés, generációváltás, innováció és digitalizációs fejlesztés. Erősödik a KKV-k helyi szerepvállalása, beágyazottsága.
14.	Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégia, 2017-2030	A Stratégiában a KDMKT-ből nem került lehatárolásra kiemelt turisztikai egység. A nem nevesített területen cél az elérhető attrakciók tematikus hálózatosítása, pótlólagos fejlesztése a legközelebb eső desztinációval együtt, rés piacok keresése azért, hogy a jövőben kiemelt turisztikai egységgé válhasson.
15.	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia II., 2011-2020 (2014)	A KDMKT leginkább elmaradott területeihez, társadalmi csoportjaihoz kapcsolható, amely révén térségi szinten is összehangolt, koncentrált fejlesztések segítik a társadalmi felzárkózást.
16.	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030 (tervezet)	A KDMKT leginkább elmaradott területeihez, társadalmi csoportjaihoz kapcsolható, amely révén térségi szinten is összehangolt, koncentrált fejlesztések segítik a társadalmi felzárkózást.

Sor-szám	Stratégiák megnevezése	KDMKT kapcsolódás
17.	Az Európai Unió számára készített köznevelési stratégia 2021-2030	A Stratégia leginkább a KDMKT területfejlesztési koncepció Településfejlesztési és Humánfejlesztési prioritásaihoz kapcsolódik, javítva a helyben elérhető humánszolgáltatások minőségét, így segítve elő a lakosság helyben maradását.
18.	Nemzeti Ifjúsági Stratégia 2008-2023 (2008)	A stratégiai dokumentum víziója szorosan köthető a KDMKT jövőképehez: tudásalapú társadalom szempontjából erőforrásnak tekinthető, interkulturálisan érzékeny, tudatos állampolgárok képzése, fejlesztése, mely a PaksII beruházáshoz, ill. az alulról jövő kezdeményezések elterjesztéséhez és fenntartható működtetéséhez kapcsolódóan szólítja meg a fiatal korosztályt.
19.	Idősügyi Nemzeti Stratégia (2009)	A Település- és Intézményfejlesztés, valamint a Humánfejlesztések területén kiemelt jelentőségű az idősügyhöz kapcsolódó intézkedések foganatosítása: idős gondozási mintaprojektek generálása, intézményhálózat fejlesztése, korszerűsítése, aktív időskorhoz kapcsolódó szemléletformálás, egészségügyi szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása.
20.	A Duna-vízgyűjtő magyarországi része Vízgyűjtő-gazdálkodási Terv (2015)	A Tervben foglalt legfontosabb cél a vízfolyások, állóvizek, felszín alatti vizek jó ökológiai, vízminőségi és mennyiségi állapotának elérése. A szennyvíz-, ill. ivóvízkezelés mentén kapcsolódik leginkább a KDMKT Fejlesztési Koncepciójához. Kiemelt hangsúlyt fektet a természeti értékek miatt védett élőhelyek vízhiányának felszámolására is.

Sor-szám	Stratégiák megnevezése	KDMKT kapcsolódás
21.	Nemzeti Vízstratégia (Kvassay Jenő terv) (2017)	Kapcsolódás leginkább a települési vízgazdálkodás (szennyvíz, ivóvíz, csapadékvíz), ill. a víziközművek korszerűsítési igénye mentén mutatható ki. Turisztikai jelentőségű továbbá a KDMKT területén a Stratégiában is megjelenő vizes élőhelyek rehabilitációja és fejlesztése.

Az alábbiakban a legjelentősebb kapcsolódási pontokat mutató, országos hatáskörű stratégiai dokumentumok mentén elvégzett (külső) koherenciavizsgálat kerül kiegészítésre részletesebb, szöveges magyarázattal. (Egyéb koncepciók esetében a fenti táblázat tekinthető irányadónak, a teljesség igényével).

Európai Unió Duna Régió Stratégiája (2011)

A 2011-ben magyar vezetéssel létrejött Duna Régió összesen 14, a Duna vízgyűjtő területén fekvő országot vagy azok egyes régióit fogja össze. A Stratégia négy pilléren nyugszik. Az első pillér a Duna Régió összekapcsolása a többi régióval a külső mobilitás és multimodalitás, a fenntartható energetika, kultúra és turizmus fejlesztése által. A második pillér a környezetvédelem: a vízminőség megóvása, a környezeti kockázatokra való felkészülés, valamint a biodiverzitás megőrzése, a táj, a talaj és a levegő védelme. A jóléti pillért a tudásalapú társadalom, a vállalkozásfejlesztés és a humán erőforrás fejlesztése alkotja. Végül a Duna Régió megerősítését intézményi együttműködéssel érnék el, megerősítenék a közbiztonságot is.

Konkrét térségi vonatkozások: A Stratégia a Duna közelsége okán fokozottan érinti a Kiemelt Térséget. Célkitűzései, Térséget érintő vonatkozásai alapvetően beépítésre kerültek az OFTK-ba a megyék fejlesztési irányainál is.

Nemzeti Fenntartható Fejlődési Keretstratégia, 2012–2024

A stratégia négy nemzeti erőforráscsoportot azonosít: emberi, társadalmi, természeti és gazdasági erőforrások, illetve megállapítja, hogy mindegyik területen kedvezőtlenek a folyamatok. A fenntarthatósági politika átfogó célja „*a folytonosan változó társadalmi-humán-*

gazdasági-természeti külső környezethez való alkalmazkodóképesség feltételeinek biztosítása, az ahhoz szükséges kulturális adaptáció minőségi javítása”. Témakörökre lebontva, emberi erőforrások terén a cél a demográfiaiilag stabil, egészséges, képzett, befogadó népesség. A társadalmi erőforrások esetében „a fenntarthatóságot támogató kultúra kialakítása, a fenntartható társadalom szempontjából pozitív értékek, erkölcsi normák” elérését tűzték ki célként. „A környezeti eltartóképességet mint a gazdálkodás korlátját kell érvényesíteni” környezeti erőforrásaink megőrzése érdekében. Gazdasági (fizikai) erőforrások esetében: „Fontos az önrendelkezés megfelelő szintjének fenntartása a gazdaságpolitikai döntésekben. Cél a fizikai tőke szelektív gyarapítása, a közösségi tőkejavak amortizációjának pótlása. Kiemelt feladat a vállalkozói réteg megerősítése, a hazai tőkebefektetések fokozatos növelése, külföldi kitettségeink csökkentése. Fontos a lokalizáció és a nemzetközi gazdasági kapcsolatok kihasználása közötti ésszerű arány megteremtése, a helyi gazdasági kapcsolatok (pl. város és vidék) erősítése.” A Keretstratégia általánosabb célokat fogalmaz meg a város-vidék gazdasági kapcsolatok, illetve a leszakadó csoportok integrációja érdekében. Mindezek a KDMKT esetében is alkalmazhatóak.

Konkrét térségi vonatkozások: A KDMKT területére is átnyúló Homokhátságon jelentős problémaként azonosítja a nem megfelelő vízrendezés következtében a talajvízszint csökkenését, a vizes élőhelyek eltűnését és jelentősen csökkenő kiterjedését, illetve célul tűzi ki a változó ökológiai feltételű területek megfelelő területhasználati szerkezetének kialakítását; az éghajlatváltozással és/vagy más tényezőkkel összefüggő szárazosodás kezelését.

Program a Versenyképesebb Magyarországért (2019)

A Program szerint Magyarország makró mutatói megfelelőek, azonban a GDP növekedési ütemének fokozása, ezáltal a konvergencia érdekében további intézkedésekre van szükség a versenyképesség területén. „Cél, hogy a hazai gazdaság fejlődése az Európai Unió átlagát 2 százalékponttal haladja meg.” A legfontosabb négy kulcsterület: „az állami kiadások csökkentése, a beruházások ösztönzése, a kiszámítható beruházási környezet erősítése és a munkaerő-tartalékok kiaknázása.” A legnagyobb versenyképességi hatás a foglalkoztatás és az üzleti környezet feltételeinek javításával érhető el, közepes mértékű az adópolitikai változások hatása, míg szerényebb hatást fejt ki az oktatás és az egészségügy reformja.

Konkrét térségi vonatkozások: A foglalkoztatás terén az elmaradottabb térségek munkaerő-mobilitásának fejlesztését tűzi ki a program. Az M9-es autópálya dunántúli nyomvonala (Kőszeg–Szombathely–Körmend–Zalaegerszeg–Nagykanizsa– Kaposvár–Pécs–Szekszárd) a

régió nagyobb városainak biztosítaná a nemzetközi gazdasági vérkeringésbe való bekapcsolódást. A vállalkozói hálózatokba való integrációt az ipari logisztikai rendszer fejlesztésével kívánja elősegíteni. Az Országos Intermodális Konténerterminál Hálózat négy legfontosabb eleme között Paksot nevesíti. A Hálózat célja, hogy az ország bármely területén egyenlő módon, feltételekkel és költségen férhessenek hozzá a multimodális logisztikához.

Nemzeti Reformprogram (2020)

A járványválság kezelése és a konvergencia folytatása áll a dokumentum fókuszpontjában. Ehhez szükséges a vállalkozások támogatása, a tőkevonzó-képesség növelése, a versenyképesség fokozása, az új technológiák adaptációja és hazai fejlesztése. Kormányzati cél a teljes foglalkoztatás elérése és a családok támogatása. Ezen kívül a fenntartható, klímasemleges fejlődést támogató szakpolitikai eszközrendszer kialakítása is cél, az Európai Unióval együtt megvalósítva. Az elmaradott térségek, falvak elérhetőségének, közszolgáltatásainak, életminőségének fejlesztése fontos kormányzati prioritás. (A Kiemelt Térséghez tartozó településeket, térségeket a Program nem nevesít.)

Nemzeti Környezetvédelmi Program, 2015–2020

2020-ig tartó átfogó célkitűzése, hogy hozzájáruljon a fenntartható környezeti fejlődéshez. A környezetvédelemmel összefüggő fejlesztéspolitika pénzügyi, intézményi eszközeit jeleníti meg. Stratégiai célokként az életminőség és az emberi egészség környezeti feltételeinek javítását, valamint a természeti értékek és erőforrások védelmét, fenntartható használatát, illetve az erőforrás-takarékosság és -hatékonyság javítását, a gazdaság zöldítését jelölte ki. Mindezen célok kapcsolódnak a Kiemelt Térség fejlesztéséhez is, hiszen annak fenntartható környezeti fejlesztése is fontos szempont.

Konkrét térségi vonatkozások: A klímavédelmi és energetikai dokumentumok kulcsgondolata, hogy a Paks II. beruházással biztosítható a dekarbonizált erőforrások térnyerése és az olcsóbb energia biztosítása.

Nemzeti Környezetvédelmi Program, 2021–2026 (tervezett változat)

A jelenleg készítés és elfogadás alatt lévő Program átfogó célja továbbra is, hogy hozzájáruljon a fenntartható fejlődés környezeti feltételeinek biztosításához. A Program feladata, hogy figyelembe véve az ország adottságait, a társadalom hosszú távú érdekeit és jövőbeni fejlődési

céljait, meghatározza az ország környezeti céljait és az elérésükhöz szükséges feladatokat és eszközöket. Ennek megvalósítása érdekében négy stratégiai célt határoz meg a dokumentum, az emberi egészség és az életminőség környezeti feltételeinek javítását, a környezetterhelés hatásainak csökkentését, a természeti értékek és erőforrások védelmét, helyreállítását, fenntartható használatát, az erőforrás-takarékosság és -hatékonyság javítását, a gazdaság zöldítését és körforgásos működésének erősítését, valamint a környezetbiztonság javítását. Ezen célok átfogóan mind érintik a Kiemelt Térség területeit.

Konkrét térségi vonatkozásokat is említ a dokumentum. Egyrészt kiemeli, hogy a Kiemelt Térségek esetében biztosítani kell a természet- és környezetvédelmi szempontokat, a zöld infrastruktúra fejlesztés céljait, a természet által a társadalom számára nyújtott javak, figyelembevételét, az ökológiai szolgáltatások fenntartását, valamint a Paksi Atomerőműhöz kapcsolódóan kiemeli a radioaktív hulladékok és kiégett fűtőelemek biztonságos elhelyezésével és megfelelő kezelésével kapcsolatos feladatok, kutatások ellátását, mint fő cselekvési irányt és intézkedést.

Második Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia, 2018–2030–2050

Dekarbonizációs (fenntarthatósági) és adaptációs (alkalmazkodási, megelőzési) jövőképet és célokat határoz meg. A dekarbonizáció elérésének előfeltételeként a Paksi Atomerőmű kapacitásának fenntartását vagy növelését jelöli meg. A Stratégiához kapcsolódó küldetések a Hazai Dekarbonizációs Útiterv (HDÚ), a Nemzeti Alkalmazkodási Stratégia (NAS), valamint a Partnerség az Éghajlatért Szemléletformálási Terv.

Nemzeti Tiszta Fejlődési Stratégia 2020–2050

Nevében a „tisza fejlődés” az üvegházhatásúgáz-kibocsátás csökkentésének és a gazdasági teljesítmény (GDP) növelésének egyidejűségét jelenti. A stratégia célja, hogy Magyarország ezen az úton járjon tovább 2050-ig, a klímasemlegesség eléréséig. Ebben kulcsszerepe van a paksi beruházásnak.

Magyarország Nemzeti Energia- és Klímaterve, 2020–2030

A dokumentum egyik sarokköve is a paksi atomenergetikai beruházás, mivel enélkül nem megvalósíthatók a fő célok: a szuverén és biztonságos energiaszolgáltatás megerősítése, a rezsicsökkentés eredményeinek fenntartása, továbbá a dekarbonizált energiatermelés. Ezt a

kormányzat atomenergiából és megújuló energiából (főként napenergiából) kívánja megvalósítani, amely technológiák egymást egészítenék ki, támogatnák az energiamixben. A Paks II. beruházással válik fenntarthatóvá, hogy az ország villamosenergia-termelésének megközelítőleg felét karbonsemleges nukleáris energia adja ki.

Klíma- és Természetvédelmi Akcióterv 2020–2030

Célul tűzte ki, hogy 2050-re klímasemlegessé váljon Magyarország, 2030-ra az előállított villamosenergia 90 százalékban karbonsemleges legyen. Ez az atomenergia támogatásával megvalósítható, azaz a klímavédelem szempontjából a Paks II. beruházás kiemelkedő jelentőséggel bír.

Nemzeti Vidékstratégia, 2011–2020

A Stratégia a vidéki térségek demográfiai mérlegének javítását, valamint az agrárfeldolgozó ipar, az agrártechnológia korszerűsítését, a helyi termék és különösen a rövid ellátási láncú élelmiszerellátási piac megteremtését (REL) tűzte ki célul. A népességmegtartást a vidéki foglalkoztatás, valamint a vidéki közösségek, vidéki életminőség megerősítésével kívánják elérni.

A népességeltartást a természeti erőforrások védelme, a diverz és erős agrárium, a biztonságos élelmiszertermelés segíti elő.

Konkrét térségi vonatkozások: Külön kiemeli Bács-Kiskun és Tolna megyében a demográfiai mérleg és az elöregedés javításának szükségességét.

Nemzeti Tájstratégia, 2017–2026

Jövőképe a magyarországi tájak jövőbeni állapotát és a magyar tájpolitika jövőképét határozza meg. Pillérei a fenntartható és integrált környezeti elemek, értékőrző, változatos és gazdag tájhasználat, mérsékelt, kompakt és élhető beépítések, harmonikus örökségvédelem. A tájpolitika jövőképeinek elemei: komplex kormányzati megközelítés, monitoring, tervezett, így fenntartható és kiegyensúlyozott területhasználat, általános és differenciált tájvédelem, ösztönzőrendszerek a táj védelméért, erős tájidentitás a népesség vonatkozásában. A Stratégia átfogó célja a táji adottságokon alapuló felelős tájhasználat. Horizontális céljai: a természeti erőforrások és kulturális örökség általános védelme, valamint a bölcs és takarékos területhasználat, továbbá az éghajlatváltozás hatásának mérséklése, alkalmazkodás. Az átfogó cél elérése érdekében kijelölt specifikus célok: a táji adottságokon alapuló tájhasznosítás

megalapozása, az élhető táj – élhető település – bölcs tájhasznosítás hármasának egyidejű megvalósítása, illetve a tájidentitás növelése.

Konkrét térségi vonatkozások: A tájhasználat változását a negatív demográfiai mérleg (elvándorlás) jellemezi Tolna megyében. A történetileg, víz mentén kialakult településszerkezet (többek között a dunántúli aprófalvas) átalakulóban van.

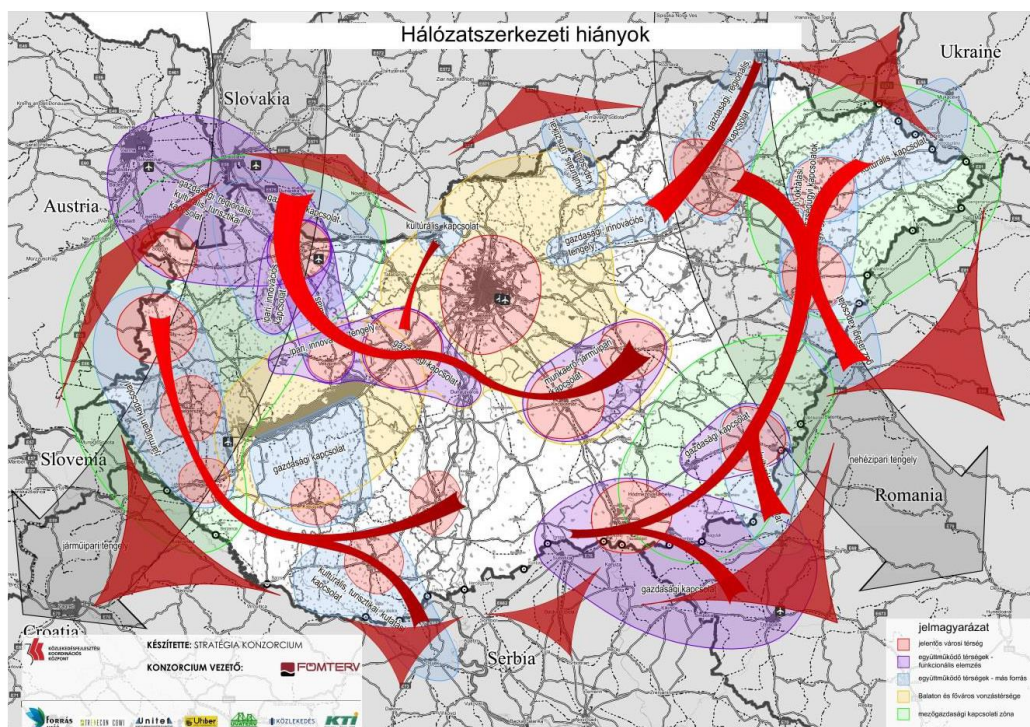
Nemzeti Közlekedési Infrastruktúra-fejlesztési Stratégia, 2014–2050

A társadalmi célok (például klímavédelem, gazdasági fejlődés, foglalkoztatás, lakossági mobilitás, területi egyenlőtlenségek mérséklése, nemzetközi kapcsolatok) teljesülésének feltételeként fogalmazza meg a közlekedési célrendszert. A társadalmi szinten hasznosabb közlekedési szerkezet kialakítása érdekében erőforrás-hatékony közlekedési módok és a társadalmilag előnyösebb személy- és áruszállítás erősítését hangsúlyozza. A szállítási szolgáltatások színvonalának és hatékonyságának növelését a szállítási szolgáltatások javításával és a fizikai rendszerelemek javításával kívánja elérni. Ehhez hatékony pénzügyi és intézményi ösztönzőrendszerek kialakítása szükséges. Biztonságos és kiemelt hasznosságú fejlesztésként jelöli meg a meglévő közúti infrastruktúra felújítását.

Egyéb konkrét térségi vonatkozások:

A korlátozottan megvalósítható, kiemelt és nagy társadalmi hasznosságú eszközök, ezen belül a hiányzó közúti TEN-T átfogó hálózati elemek között említi az M8-as osztrák határtól Szolnokig tartó szakaszát, illetve az M9-es (Szombathely–Szeged) autópályát, megteremtve Magyarország gyűrűs úthálózati elemeit. Az M8-as megépítése Dunaföldvár tehermentesítéséhez vezet, amely kiemelten fontos, hiszen a forgalom a belvárost terheli jelenleg. (Az M8-as Duna-hídja már elkészült, illetve az 52-es sz. főút belvárost elkerülő szakasza is megépült, Dunaföldvár központját jelenleg nem érinti főút). Az M9-es folytatása elősegítené Szekszárd, illetve a Térség déli részének közlekedési hálózatba való jobb integrálását, valamint hálózatszerkezeti hiányt oldana meg.

7. ÁBRA: HÁLÓZATSZERKEZETI HIÁNYOK

Forrás: Nemzeti Közlekedési Infrastruktúra-fejlesztési Stratégia, 39. o.

A stratégia megállapítja, hogy arányaiban a legtöbb földút Bács-Kiskun megyében, Pest és Tolna megyékben található, ezért a közutak fejlesztése elengedhetetlen a Kiemelt Térségben.

Fontos cél a Duna logisztikai célú hajózhatóságának fejlesztése: „vízi TEN-T hálózati víziút, a Duna paramétereinek törzshálózati szintre való fejlesztése” közepes fontosságú, korlátozottan megvalósítható.

Közvetetten kapcsolódva a Nemzeti Közlekedési Infrastruktúra-fejlesztési Stratégiához, az 1532/2017. (VIII. 14.) Korm. határozat rendelkezik az Országos Intermodális Konténerterminál Hálózat létrehozásáról és üzemeltetéséről, amelynek egyik megvalósítási helyszíne Paks.

A magyar mikro-, kis- és középvállalkozások megerősítésének stratégiája, 2019–2030

Jövőképe „egyszerre tartja fontosnak egy nemzetközileg is sikeres, dinamikus magyar vállalkozói kör kialakítását és a sok ember megélhetését biztosító, széles kisvállalkozói kör működésének, társadalomszervező szerepének megerősítését”. A jövőkép elemei: sikeres vállalkozások, támogató intézményrendszer és állam, sikeres ország. Átfogó céljai: „A komoly növekedésre képes vállalati kör értékteremtő képességének megerősítése; a teljes KKV-szektor számára a működéshez szükséges kiszámítható keretek biztosítása.” Másodlagos céljai: „A

KKV-k termelékenységének növelése; a hazai tulajdonú KKV-k által előállított hozzáadott érték növelése; a KKV-k exportképességének növelése.” Beavatkozási területekként a vállalkozóbarát szabályozási és adózási környezetet, a KKV-k üzleti környezetének és az e-kormányzat eszközeinek fejlesztését, az innovációt és a digitalizációt, a finanszírozást, a nemzetköziesedést, a képzést és a generációváltást határozta meg.

Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégia, 2017–2030

2030-ra vonatkozó jövőképe szerint a turizmus *„a fenntartható gazdasági fejlődés húzóágazata, minőségi élménykínálat, elérhetőség és széles körű hozzáférés, innovatív megoldások, erős turisztikai országmárka, vonzó karrier”*. Elősegíti a közösségeink és értékeink védelmét és a hazaszeretet táplálását. A Stratégia pilléreiként az alábbiakat jelölték ki: Kisfaludy Turisztikai Fejlesztési Program, stratégiai márkakommunikáció, célzott marketingkommunikációs kampányaktivitás és értékesítés, elhivatott szakemberek, visszahívó vendégszeretet, megbízható adatok, mérhető teljesítmény, transzparens, kiszámítható szabályozás és ösztönzés, iránymutatás és együttműködés, identitás és kötődés. Horizontális beavatkozási területei: legyen a turizmus helyi együtt elő, családbarát, érthető és digitális.

A KDMKT-ből nem került lehatárolásra kiemelt turisztikai egység a Stratégiában, azonban az elmúlt években kísérlet történt a Közép-Duna Menti Kiemelt Turisztikai Desztináció kialakítására, mivel több helyi és térségi turisztikai desztináció menedzsment szervezet működik, valamint a Duna menti limes, a történelmi borvidék, az épített és természeti környezet szépségei, nemzetközi víziutak és EuroVelo kerékpárút-hálózatok ezt a térséget is „kijelölnék”.

A nem nevesített területen cél a pontszerűen értelmezhető attrakciók tematikus hálózatosítása, pótlólagos fejlesztése a legközelebb eső desztinációval együtt, rés piacok keresése – hogy a jövőben kiemelt turisztikai egységgé válhasson.

Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia II., 2011–2020 (2014)

A Stratégia a Térség elmaradottabb területeihez kapcsolható. Célja a szegénységben és társadalmi kirekesztettségben élők arányának csökkentése, különös tekintettel a roma népességre; a szegénység, szociális kizáródás újratermelődésének megakadályozása; a társadalmi-gazdasági javakhoz történő egyenlő esélyű hozzáférés javítása, a társadalmi összetartozás erősítése. Alapvetése, hogy térségi szinten is összehangolt, koncentrált fejlesztések segítik leginkább a társadalmi felzárkózást.

Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia (2030) - tervezet

A Stratégia célja, hogy segítse a szegénység elleni küzdelmet és a roma népesség felzárkózását, a következő évtizedre kijelölje a szegénységből fakadó, a roma népességet fokozottan érintő társadalmi hátrányok csökkentésének főbb irányait. A dokumentum 2030-as céljai között szerepel:

- a roma emberek egyenlőségének, befogadásának és részvételének jelentős előmozdítása, az anyagi és szociális szegénység csökkentése, a szegénységben élők relatív helyzetét mutató szegénységi rés csökkentése;
- a közszolgáltatások minőségi és mennyiségi hozzáférési lehetőségeinek növelése az ország hátrányos helyzetű területein, közlekedési elérhetőségeinek javítása, területi elmaradottság csökkentése, hosszú távú felzárkózási program indítása a 300 legrosszabb helyzetű településen;
- a legkorábbi életkorban segítséget nyújtó gyerekházakat látogató gyermekek számának növelése, a bölcsődei hálózat bővítése és fejlesztése a minőségi napközbeni ellátás érdekében, a köznevelési intézmények esélyteremtő szerepének növelése, segítségnyújtás az iskolák számára, az egészségügyi szolgáltatásokhoz való hozzájutás segítése;
- a hátrányos helyzetű gyermekek tehetséggondozásának, a minőségi nemzetiségi neveléshez való hozzáférés, valamint a nemzetiségi kultúrák megismerésének támogatása, erős, összetartó közösségek építése, a magyar roma identitás erősítése;
- a leghátrányosabb helyzetű munkaerőpiaci csoportok, köztük a romák foglalkoztatottsági mutatójának javítása, a közfoglalkoztatás célzásának és szociális jellegének erősítése, a hátrányos helyzetű települések esetében a helyi munkahelyteremtés támogatása.

Konkrét térségi vonatkozások: A KDMKT területe érintett a Nemzeti Felzárkóztatási Stratégiában nevesített problémákkal, Térségen belül jellemzően a rosszabb társadalmi-gazdasági helyzetű falvakban magasabb a cigány lakosság aránya, elsősorban a Térség északnyugati részén, Tamási vidékén mutatható ki területi koncentráció.

A felzárkózó települések fejlesztésére létrejött kormányhatározat (1186/2020. (IV. 28.)) nevesíti a felzárkózó, valamint a gazdaságélénkítő programban résztvevő településeket, amelyek listáját a „Helyzetelemzés” című dokumentumban szerepeltetjük részletesebben.

Az Európai Unió számára készített köznevelési stratégia 2021-2030

A Köznevelési stratégia átfogó célja a méltányos, korszerű, nemzeti köznevelés tovább építése. Kiemelt cél, hogy a magyar gyermekek, fiatalok stabil, a nemzeti hagyományokból és az európai kultúrából táplálkozó értékrenddel, korszerű tudással és releváns munkaerőpiaci készségek birtokában lépjenek be a felnőtt társadalomba. Ezzel az ország gazdasága jelentős plusz erőforráshoz juthat, illetve versenyképessége is növekedhet a képzett és egész életen át tartó tanulásra képes fiatalok arányának növekedésével. Emellett alapvető irány a társadalmi felzárkózás és a tehetséggondozás, a különleges bánásmódot igénylő gyermekek, illetve a hátrányos és halmozottan hátrányos gyermekek jó minőségű oktatáshoz való hozzáféréseinek javítása.

Konkrét térségi vonatkozások: Mivel a KDMKT fejlesztési koncepciója az oktatási rendszer valamennyi szintjét érinti, azokhoz kapcsolódó stratégiai célokat határoz meg (kapacitásbővítés, lemorzsolódás és munkaerő-piaci feszültségek csökkentése stb.), ezért a kapcsolódás ezen stratégiai dokumentummal is elvitathatatlan.

Nemzeti Ifjúsági Stratégia 2008-2023 (2008)

A dokumentum víziója a fentebb említett okokból kötődik a KDMKT fejlesztési koncepciójának jövőképehez: tudásalapú társadalom szempontjából erőforrásnak tekinthető, interkulturálisan érzékeny, tudatos állampolgárok képzése, fejlesztése, mely a PaksII beruházáshoz, ill. az alulról jövő kezdeményezések elterjesztéséhez és fenntartható működtetéséhez kapcsolódóan szólítja meg a fiatal korosztályt. A stratégia horizontális céljai (1. Az európaiság megélése, 2. Az esélyegyenlőség elősegítése, 3. Az élhető környezet) szintén kapcsolódik az ágazati, ill. területi prioritásokhoz, leginkább a Humánfejlesztés, a Gazdaságfejlesztés, valamint az Innováció és környezetbarát (zöld) fejlesztés, mint ágazati prioritás stratégiai céljai mentén.

4.2.6. A célrendszer kapcsolata a KDMKT-t érintő területrendezési tervekkel

Ebben a fejezetben a KDMKT Területfejlesztési Koncepcióját és a Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvény hierarchikus rendszerében működő országos és megyei területrendezési tervek közötti kapcsolódást érintjük.

6. TÁBLÁZAT: A CÉLRENDSZER KAPCSOLATA A KDMKT-T ÉRINTŐ TERÜLETRENDEZÉSI TERVEKKEL

Sor-szám	Területrendezési tervek megnevezése	KDMKT kapcsolódás
1.	Országos Területrendezési Terv (OTrT), 2018.	Az OTrT rögzíti az Ország Szerkezeti Tervét, illetve az Országos Övezeti Tervet és a kapcsolódó szabályokat. Az Ország Szerkezeti Tervének Térségre vonatkozó kivonatát az 5.3. melléklet, míg az Országos Övezeti Tervet az 5.4. melléklet tartalmazza.
2.	Megyei tervek	A 2020-ban elkészült megyei területrendezési tervek összhangban állnak az OTrT-vel. A kiemelt, sajátos, egyedileg meghatározott övezet Fejér megye területrendezési tervében került kijelölésre. Bács-Kiskun Megye Területrendezési Tervében a paksi beruházással és az épülő Duna-híddal kapcsolatban kijelölésre került a híd gazdaságfejlesztési térség övezete, mint az OTrT 24. §-a alapján egyedileg meghatározott megyei övezet, mely a Térség Bács-Kiskun megyei településeinek egy részét foglalja magába. Tolna megye esetében kiemelendő, hogy az atomerőművön kívül más jelentős, még meg nem valósult elemek is megjelennek a hatályos rendezési tervben (Pl. M9, TEN-T kikötő, országos kerékpárút).

A területrendezési tervek Térséget érintő vonatkozásai

Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvény célja, hogy „*meghatározza a műszaki infrastruktúra-hálózatok összehangolt térbeli rendjét, a terület- és gazdaságfejlesztés hatékony területi, területhasználati orientálása*

érdekében, tekintettel a fenntartható fejlődésre, valamint a területi, táji, természeti, ökológiai és kulturális adottságok, értékek, honvédelmi érdekek és a hagyományos tájhasználat megőrzésére, illetve erőforrások védelmére. A hatékony és korszerű területrendezés ennek érdekében folyamatos, rendszeresen megújuló, összehangolt rendszert alkot az ország területi képét megalkotó fejlesztési stratégiákkal.” A törvény hierarchikus rendszerben működő országos területrendezési tervet (OTrT), kiemelt térségi területrendezési tervet, megyei területrendezési tervet különböztet meg. Mivel a Térségre vonatkozó kiemelt térségi terv még nem készült, alább az országos és a megyei terveket tekintjük át.

Országos Területrendezési Terv, 2018

A 2018. évi CXXXIX. Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló törvény (második) részét képezi az Országos Területrendezési Terv (OTRT). Az OTRT az Ország Szerkezeti Tervét, valamint az Országos Övezeti Tervet és az ezekre vonatkozó szabályokat rögzíti.

Konkrét térségi vonatkozások

Az **Ország Szerkezeti Tervének** Térségre vonatkozó kivágatát a 5.3 melléklet tartalmazza. Az ott szereplő országos területfelhasználási kategóriák (meglévő és tervezett közlekedési hálózatok és egyedi építmények, energetikai hálózatok és egyedi építmények, vízi létesítmények, hulladékgazdálkodási létesítmények) tételes listája a 2018. évi CXXXIX. törvény mellékleteiben szerepel.

Az OTRT-ben meghatározott **országos övezetek** (ökológiai hálózat magterületének övezete, a hálózat ökológiai folyosójának övezete és a hálózat pufferterületének övezete, kiváló termőhelyi adottságú szántók övezete, erdők övezete, világörökségi és világörökségi várományos területek övezete által érintett települések, honvédelmi és katonai célú terület övezete) térségi vonatkozásait a Helyzetelemzés fejezet alfejezeteiben részletesen bemutatásra került, illetve a megyei tervek alapján összesítve rendezve lett. A **tervezett atomerőművi fejlesztések szempontjából** lényeges szabályozásokat, az országos műszaki infrastruktúrahálózatok és egyedi építmények elhelyezésére vonatkozó szabályokat az OTRT 14.§-a részletezi:

„Az 50 MW és annál nagyobb névleges teljesítőképességű erőművek elhelyezkedését a 2. melléklet, e térbeli rend szempontjából meghatározó települések felsorolását pedig a 4/7. melléklet tartalmazza.”

4.2.7. A célrendszer kapcsolata a KDMKT-t magába foglaló megyék területfejlesztési dokumentumainak a KDMKT-re vonatkozó intézkedéseivel

A KDMKT Területfejlesztési Konceptió kidolgozásánál a következő KDMKT-t érintő megyék, kistérségek, illetve jelentősebb városaik területfejlesztési dokumentumai kerültek feldolgozásra. A témával kapcsolatos további részleteket a KDMKT-t érintő tervezési-fejlesztési környezet áttekintése című fejezet tartalmazza.

7. TÁBLÁZAT: A KDMKT KAPCSOLÓDÁSA A TERÜLETFEJLESZTÉSI DOKUMENTUMOKKAL

Sor-szám	Területfejlesztési dokumentumok megnevezése	KDMKT kapcsolódás
1.	Tolna Megye Területfejlesztési Konceptiója, 2021-2027.	A megyei területfejlesztési koncepció a 3 fő kiemelt fejlesztési területéhez kapcsolódik: gazdaságfejlesztés, humánerőforrás-fejlesztés, vidékfejlesztés
2.	Tolna Megye Gazdaságfejlesztési Programja, 2014-2020	A megyei gazdaságfejlesztési program kapcsolódása: a foglalkoztatás, a foglalkoztatás-orientált gazdaságfejlesztés
3.	Bács-Kiskun Megyei Területfejlesztési Program, 2014-2020	A megyei területfejlesztési program kapcsolódása a környezeti fenntarthatóság, a gazdaság- és foglalkoztatásélénkítés, a vidék fenntartható fejlesztése
4.	Fejér Megye Területfejlesztési Konceptiója, 2014-2020	A megyei területfejlesztési koncepció kapcsolódása: Fejér megye délnyugati térségének hátrányos helyzetét leíró megállapítások (pl. mellékutak rossz állapota, kerékpárutak hiánya, a turisztikai szolgáltatások és a humán közszolgáltatás alacsony színvonala).

Sor-szám	Területfejlesztési dokumentumok megnevezése	KDMKT kapcsolódás
5.	Fejér Megye Területfejlesztési Programja, 2014-2020	A megyei területfejlesztési program kapcsolódása: A KDMKT-be Fejér megye délnyugati, hátrányosabb területe tartozik. A programban a város-vidék együttműködésének erősítésére, a fenntarthatóságra, a foglalkoztatás növelésére vonatkozó szempontok jelennek meg.
6.	Fejér Megye Integrált Területi Programja 7.0., 2014-2020	A megye integrált területfejlesztési programjából a kapcsolódási pontok: a helyi és a térségi gazdaságfejlesztés, a népességmegtartó-képesség erősítése, a helyi társadalmi kohézió erősítése a leszakadó térségek megújítása révén.
7.	Fejér Megye Foglalkoztatási Stratégiája, 2016-2030	A megyei foglalkoztatási stratégiával való kapcsolódás: A foglalkoztatási helyzet javítása, beleértve a szakképzés átalakulásához való alkalmazkodást, a megyeszékhely elszívó hatásának megakadályozását.
8.	Fejér Megye Klímastratégiája, 2018.	A megye klímastratégiájához való kapcsolódás: a fenntartható fejlesztés, a lakossági energiafogyasztás, az ipari kibocsátás, a közlekedés terhelésének csökkentése.
9.	Járási székhelyek, kedvezményezett járások, leszakadó térségek gazdaságfejlesztése (Fejér megye)	Kapcsolódási pontok: Fejér megye déli, elmaradott térségét érintő szabad vállalkozási zónák kijelölése (Sárbogárdi és Enyingi járás).

Sor-szám	Területfejlesztési dokumentumok megnevezése	KDMKT kapcsolódás
10.	Paksi Integrált Településfejlesztési Stratégia (2014)	Kapcsolódási pontok: A város átfogó céljához kapcsolódik, amely a fejlett közösségi szolgáltatásokra épülő térségközponti és középvárosi funkciók fejlesztése, kiegyensúlyozott ágazati célokra épülő helyi gazdaságfejlesztés, magas életminőségű társadalom megteremtése vonzó városi környezetben.
11.	Paksi Kistérség Fejlesztési Programja (2014-2020)	Kapcsolódási pontok: közösségi infrastruktúra-fejlesztés, energiahatékonyság növelése, a szociális alapszolgáltatások infrastruktúrájának bővítése, foglalkoztatási szint javítása, munkavállalói kompetenciák és helyi gazdaság HR-igényeinek összehangolása, helyi, alulról jövő szerveződések elősegítése.
12.	Szekszárd Településfejlesztési Konceptiója, 2014-2020	A város településfejlesztési koncepciója 3 témában kapcsolódik. Ezek: a város makroregionális szerepkörének erősítése, a város hosszú távú fejlesztésének megalapozása, illetve a város központi szerepének megerősítése.
13.	Szekszárd Megyei Jogú Város Gazdasági Programja (2015-2020)	A város gazdasági programja a gazdasági versenyképesség javításával, a foglalkoztatás- és a humánerőforrás-fejlesztéssel, illetve a környezeti és jóléti feltételek javításával kapcsolódik a KDMKT területfejlesztéséhez.
14.	Kalocsa Településfejlesztési Konceptiója (2017)	A város településfejlesztési koncepciójának kapcsolódási pontjai: a fenntarthatóság, a gazdasági potenciál növelése, az életminőség javítása, a klímatudatosság.

Sor-szám	Területfejlesztési dokumentumok megnevezése	KDMKT kapcsolódás
15.	Kalocsa Város Gazdasági Programja (2020-2024)	A város kitörési irányai jelentik a legfontosabb kapcsolódási pontot: térségi szolgáltató-központi szerep fejlesztése, agrárkereskedelmi központ szerep megerősítése, idegenforgalom fejlesztése. Kapcsolódás a településfejlesztési célok mentén: vállalkozásfejlesztés, befektetés-ösztönzés, népességmegtartás, infrastrukturális fejlesztések (többek között PaksII-höz kapcsolódóan), humánszolgáltatások fejlesztése.
16.	Kiskőrös Integrált Településfejlesztési Stratégiája (2014-2020)	A város integrált településfejlesztési stratégiájának kapcsolódása: a helyi értékekre épülő gazdaságfejlesztés, a fenntartható közlekedési infrastruktúra kiépítése, a humán szolgáltatások fejlesztése.
17.	Tolna város Integrált Településfejlesztési Stratégiája, 2014-2020	A város integrált településfejlesztési stratégiájának hosszú távú és középtávú tervei kapcsolódnak. A hosszú távú célok: egészséges, lakható város legyen jó életminőséggel, népesség-, befektető- és turistavonzó erővel. A középtávú célok: lakhatás javítása, a helyi gazdaságfejlesztés, a települési kohézió fejlesztése.
18.	Tamási Integrált Településfejlesztési Stratégiája (2018)	A város integrált településfejlesztési stratégiájának kapcsolódási pontja: gazdaságfejlesztés, népességmegtartás, egészségturisztika.

Sor-szám	Területfejlesztési dokumentumok megnevezése	KDMKT kapcsolódás
19.	Szekszárdi Kistérség Fejlesztési Programja, 2014-2020	Kistérség fejlesztési program kapcsolódási pontja: a befektetők és a lakosság számára vonzó városi és várostérségi környezet fejlesztése, megújítása, amelyhez kapcsolódó helyi igények: kisléptékű közlekedésfejlesztés (kerékpárutak), egészségházak kialakítása, szociális vállalkozások ösztönzése, a kereslethez igazított szakképzés, sport- és egyéb civil rendezvények.
20.	Tamási Kistérség Fejlesztési Programja, 2014-2020 (2013)	A kistérség fejlesztési programjának kapcsolódási pontjai: kisléptékű közlekedési fejlesztések, az energiahatékonyság növelése a települési infrastrukturális létesítményekben, a térségi és helyi közszolgáltatás és közigazgatási infrastruktúra-fejlesztés, az egészségügyi alapellátás, a járóbetegellátás infrastrukturális fejlesztése, a szegénység sújtotta településrészek fejlesztése.
21.	Tamási Gazdasági Programja (2020-2025)	A település gazdasági programjának kapcsolódó pontjai: ipari infrastruktúra fejlesztése, barnamezős területek vásárlása, fürdő- és gyógyhely-fejlesztés, kereskedelmi szálláshelyek bővítése, rövid ellátási láncok (REL) elterjesztése, foglalkoztatást támogató intézkedések, óvodai és bölcsődei kapacitásfejlesztés, kerékpárút-fejlesztés, napenergia elterjesztése, települési infrastruktúra fejlesztése, intelligens városműködés, befektetés-ösztönzés.

4.2.7.1. *A Térséget érintő megyék területfejlesztési dokumentumainak Térségre vonatkozó üzenetei*

A megyei területfejlesztési koncepciók és programok felülvizsgálatát, aktualizálását jelenleg (a stratégiai dokumentummal párhuzamosan) végzik a megyei önkormányzatok, várhatóan 2021 tavaszán zárul le a folyamat. A megyei koncepciókban és tervekben az újonnan létrejött KDMFT fejlesztési céljait, prioritásait javasolt figyelembe venni.

A Tolna Megye Területfejlesztési Koncepciója 2021–2027 (2021) három fő terület fejlesztését jelöli kiemelten fontosnak: gazdaságfejlesztés, humán erőforrás-fejlesztés, vidékfejlesztés. Konkrét célként határozta meg a megye gazdasági potenciáljának növelését, a vállalkozói aktivitás erősítését; a humán erőforrás-fejlesztését a tudástőke, a népesség megtartása, a gazdaságfejlesztés érdekében; a vidékies térségek gazdasági szerepvállalásának megerősítését és vonzó vidéki életminőség kialakítását. Prioritások:

1. prioritás: Megyei komplex térségfejlesztési programok

- + szabad vállalkozási zóna (Tamási térsége)
- + kiemelten fejlesztendő térség (a megye középső, aprófalvas, városhiányos térsége)
- + rekreációs térségek (Duna mente, illetve Sió mente)
- + funkcióbővítő és szociális célú településfejlesztés
- + közösségvezérelt helyi programok

2. prioritás: Gazdaság

- + K+F+I potenciál erősítése
- + ipari parkok és logisztikai központok kialakítása és szolgáltatásainak fejlesztése
- + vállalkozásfejlesztés (ágazati preferenciával, turizmus is)
- + agrárvállalkozások versenyképességének javítása
- + helyben történő értékesítés elősegítése, szociális gazdasági eszközök alkalmazása
- + piaci szereplők térségi, gazdasági, tudományos együttműködésének erősítése

3. prioritás: Környezet, energetika és közlekedés

- + térségi elérhetőség és mobilitás javítása
- + igényalapú közösségi közlekedés fejlesztése

- + klímavédelmi beruházások támogatása (vízrendezés, vízvisszatartás, öntözés)
- + fenntartható területhasználat, környezeti károk enyhítése
- + helyi természeti erőforrásokra alapozott energiatermelés erősítése
- + energiahatékonyság javítása

4. prioritás: Társadalom

- + keresletvezérelt szakképzési és felnőttképzési rendszer kialakítása
- + minőségi oktatáshoz, egészségügyi és szociális ellátáshoz való egyenlő esélyű hozzáférés megteremtése, a közszolgáltatások minőségének javítása
- + munkavállalás, önfoglalkoztatás elősegítése
- + közösségfejlesztés

A Koncepció alapján készült a hosszú távú beavatkozási területeket tartalmazó Tolna Megyei Területfejlesztési Program (elfogadva 2014. június 27-én a 25/2014. (VI.27.) számú közgyűlési határozattal) és a rövid távú beavatkozásokat tartalmazó Tolna Megye Integrált Területi Programja (2015.05).

Tolna Megye Gazdaságfejlesztési Programjának 2014–2020 (2013) prioritásai: a térségi szintű integrált, foglalkoztatás-orientált gazdaságfejlesztés; a helyi érdekű kis- és középvállalkozások fejlesztési aktivitásának javítása; térségi szintű, foglalkoztatás-bővítési célú turizmusfejlesztés; alternatív helyi, térségi és hálózati gazdaságfejlesztés; megyei alternatív befektetés- és beruházásösztönzés, projektelőkészítés, marketing; munkába állást segítő intézmények, közszolgáltatások fejlesztése.

A **Bács-Kiskun Megyei Területfejlesztési Program 2014–2020 (2014) átfogó céljai:** a társadalmi-gazdasági fejlődés, a környezeti fenntarthatóság, a megújuló társadalom, a jelentős térségi különbségek csökkentése. A célrendszer prioritásai a gazdaság- és foglalkoztatásélénkítés, a vidék fenntartható fejlesztése, a megyeszékhely (Kecskemét) integrált fejlesztése, a környezetgazdálkodás és klímaváltozáshoz való alkalmazkodás, komplex megyei gazdaságfejlesztési menedzsment és marketing tevékenység megszervezése, továbbá a közösségek önszervező, öngondoskodó és együttműködési készségének kibontakoztatása, a térségi elérhetőség és mobilitás javítása.

Bács-Kiskun Megye Területfejlesztési Programja (2020, Stratégia Programrész vitaanyagának 44/2020 (XI.27.) határozatával jóváhagyott egyeztetési változata, 45 napos

közvitára bocsátott állapota) jövőképében a megye egy olyan hely, amely élő és élhető, ahol jó élni, és ahová jó érkezni, amely értéket, egészséget és élményt nyújt az itt élőknek és az ide érkezőknek, valamint amely biztonságos otthon, kiszámítható gazdasági térség. A fejlesztési program 3 átfogó célt jelöl meg:

- + Élhető város – élő vidék: A környezet és az emberi tevékenység kölcsönhatásainak fenntartható irányba történő fejlesztését kívánja elérni olyan módon, hogy az javulást eredményezzen a klímaváltozásra ható negatív tényezők ellenében.
- + Intelligens gazdaság: Célja a megye gazdasági szerkezetének átalakításával a megye termelékenységének növelése fenntartható módon, a digitalizáció erősítése.
- + Belülről vezérelt ember és közösség: Az átfogó cél egyrészt a megye Európai Közöség NUTS 3 térségeinek átlagához történő közlekedését kívánja elérni, másrészt a megyén belüli leszakadó térségek, társadalmi csoportok integrációját segíti a megye társadalmi-gazdasági kapcsolatrendszerében.

A Kiemelt Térség területét érintik az Élhető város – élő vidék átfogó célhoz kapcsolódó eszközök, amelyek a tartósan leszakadó vidéki és városi perifériák, városközponti leszakadó területek és a tanyás térségek problémáira kívánnak fókuszálni. Továbbá a belülről vezérelt ember és közösség átfogó cél elérését szolgáló beavatkozások is érintik, úgymint a vidéki térségek népességmegtartó-képességének javítása és az elvándorlás, valamint az előregedés csökkentése a várostérségek könnyebben elérhető szolgáltatásaival megtámogatva. Az átfogó célok mellett a dokumentum 7 stratégiai és 7 horizontális célt különít el. Az egyik stratégiai cél közvetlenül kapcsolódik a Kiemelt Térséghez. A Közép-Duna Menti régió infrastruktúra és gazdaságfejlesztési programja cél beavatkozási területei:

- + a Paks II. fejlesztéshez szükséges infrastruktúra fejlesztés (új Duna-híd építése, vasútvonalak felújítása, kikötőfejlesztések, útfejlesztések, Kalocsát elkerülő út megépítése);
- + a fejlesztési körzet felkészítése a Paks II. beruházásra (szálláshely- és szolgáltatásfejlesztés a fejlesztésben résztvevő szakembereket célozva);
- + valamint a közvetlen gazdaságfejlesztés (energetikai kutatás-fejlesztések ösztönzése, támogatása, KKV-k támogatása, energetikai fejlesztések ösztönzése, logisztikai kapacitások fejlesztése).

Emellett a további stratégiai célok közül a Kiemelt Térséghez kapcsolható:

- + A Duna-Tisza Közi Síkvidék kiegyensúlyozott, klímaváltozást is figyelembe vevő fejlesztése (energetikai beruházások, energiafelhasználás racionalizálása, vízmegtartás ösztönzése, vízgazdálkodás segítése, együttműködések ösztönzése, szemléletformálás, K+F+I, fenntartható gazdálkodás erősítése);
- + Várostérségi infrastrukturális és szolgáltatási kapcsolatok fejlesztése (esélyteremtés, sokoldalú szolgáltató- és intézményrendszerre épülő fejlesztések, várostérségi komplex programok);
- + A Duna Menti Fejlesztési Körzet logisztikai és turisztikai potenciálját szolgáló integrált fejlesztések (környezetvédelem, tájegységre épített gazdaságfejlesztés, vízi infrastruktúra fejlesztése);
- + A komplex programmal fejlesztendő járások társadalmi, gazdasági felzárkóztatása (munkaerőpiaci integrálás, KKV-fejlesztés, agrárlogisztikai és ökotudatos fejlesztések).

Fejér megye Területfejlesztési Konceptiója (2014) helyzetértékelésében a KDMKT településeire vonatkozóan gyengeségként említi a délnyugati térség hátrányos helyzetét, a Duna hajózhatóságának korlátait, a mellékutak rosszabb minőségét, a kerékpárutak hiányát. Ezen túl a turisztikai szolgáltatások, illetve a humán közszolgáltatások alacsony színvonalát, a környezetvédelem gyengeségét. Az erősségek között felsorolt tényezők elsősorban a megye többi részein érvényesülnek, ám ezek hatása áttételesen a Térségben is érvényesül: kedvező közlekedés-földrajzi elhelyezkedés, ezáltal pozitív piacgazdasági beilleszkedés, jelentős gazdasági teljesítmény, kedvező jövedelmi pozíciót.

Fejér Megye Területfejlesztési Programjának (2014–2020) jövőképe: *„Fejér megye tradicionális társadalmi, kulturális, gazdasági-logisztikai szerepköreinek fenntartható és innovatív fejlesztése egyenrangú nagytérségi együttműködéssel, kiváló termőhelyi adottságainak bázisán, a természeti örökségének jövőtudatos kezelésével”*. A program horizontális célként határozta meg a város-vidék együttműködésének erősítését, a fejlesztési programok hatékonyságának növelését, a fenntarthatóságot, az esélyegyenlőséget, a foglalkoztatás növelését, a klímavédelmet. Átfogó célként társadalmi, környezeti és gazdasági célokat azonosítottak. A társadalmi célokat a helyi közösségi kohézió, a népességmegtartó-képesség megerősítése, a vállalkozói készségek fejlesztése jelenti. A környezet élhetővé tétele annak minőségi javításával és környezeti erőforrásaink védelmével érhető el. A gazdaság terén a vezető pozíció megerősítése, kiegyenlített fejlődés a kitűzött cél.

Fejér megye Integrált Területi Programja 7.0 2014–2020 (2018): célkitűzésként határozták meg a helyi és térségi gazdaságfejlesztést; a települések élhetőségének és népességmegtartó-képességének erősítését, a települési környezet fenntartható megújítását; az energiahatékonyság növelését és a megújuló energiaforrások használatának elősegítését; a helyi közszolgáltatások fejlesztését a térségi gazdaság és a népességmegtartó-képesség megerősítése érdekében; a helyi társadalmi kohézió erősítését a leszakadó térségek megújítása és közösségi programok révén; térségi foglalkoztatás-ösztönző programok megvalósítását.

Fejér Megye Foglalkoztatási Stratégiája 2016–2030 (2017 decemberében aktualizált változat): Jövőképe értelmében: *„Fejér megye vonzó társadalmi és gazdasági környezetként, fenntartható humán erőforrással, innovatív iparral és sokszínű szolgáltatással segíti elő az eltérő igényű és helyzetű várostérségek életminőségének fejlődését”.* Átfogó célként az emberi erőforrások fejlesztését, a diverz várostérségek konvergenciáját és a szociális gazdaság lehetőségeinek bővítését jelölték ki. *„Jelenleg egyszerre van jelen a megyében a gazdaságból akut módon hiányzó munkaerő pótlásának igénye és az alacsonyan képzett, munkaerőpiaci integrációt igénylő álláskeresői kör, a foglalkoztatók és az innováció hiánya, a barnamezős beruházásban felhasználható ingatlanok „bőrsége”. A várható folyamatok tekintetében meg kell küzdeni a szakképzés átalakulásának kihívásaival, a rövid távon hiányzó munkavállalók pótlásának kérdésével, a hosszabb távon várható ipari digitalizáció miatti munkaerő felesleg foglalkoztatásával és a tartósan leszakadó rétegek foglalkoztathatóságának javításával. A leginkább munkaerőhiánnyal küzdő szektor a megyében a feldolgozóipar, képzettség szempontjából információs, tudományos és műszaki tevékenység végzésére keresnek a munkáltatók leginkább diplomás munkavállalókat.”* Legfontosabb kihívások: a magasabb hozzáadott értékű beruházások ösztönzése, a munkaerőpiaci szolgáltatások fejlesztése, a fejlettebb településeken munkaerőhiány lépett fel, a megyeszékhely elszívó hatása a megyén belül, az ipar 4.0 fejlesztések elősegítése, a befektető-ösztönzés segítése, különösen az élelmiszeriparban a megye déli részén, a szociális gazdaság támogatása, a helyi gazdaság fejlődésének támogatása, hálózatosodás, a középvállalkozások erősítése, a nagyvállalati koncentráció oldása, vállalati elvárás a puha készségek fejlesztése a képzésben.

Fejér megye Klímastratégiája (2018): Fejér megye jó földrajzi fekvéséből és gazdasági szerkezetéből fakadó adottságai a súlyos klímahatások átlagosnál valamivel későbbi bekövetkezését jelzik előre. A megye klímavédelmi jövőképe az alábbi: *„Fejér megye hatékonyan felkészül a fokozódó villámárvíz veszélyeztetettségre, a tartós hőhullámok és aszályos időszakok egészségügyi, valamint mező- és erdőgazdaságot érintő hatásaira.”*

Adaptáció terén kiemelt feladat az ivóvízincs védelme, a villámárvizek elleni védelem és az erdőtüzek meggátolása. Mitigációs céljai a lakossági energiafogyasztás, ipari kibocsátás és a közlekedés terhelésének csökkentésére koncentrálnak. A közlekedés terén az elektromos autók és azok kiszolgáló infrastruktúrája csökkentheti az ÜHG-kibocsátást. Lehetőség rejlik komplexebb klímatudatossági kampányokra, illetve a klímatudatos tervezés beépítésére a területfejlesztési dokumentumokba. Fő problémát a közlekedési és ipari negatív externáliák jelentik, illetve a hosszú távú klímatudatos projektek finanszírozása kérdéses még.

BÁCS-KISKUN MEGYEI KLÍMASTRATÉGIA 2018–2030 - kitekintéssel 2050-ig (2017). A stratégia helyzetértékelésének tapasztalata, hogy az éghajlatváltozás leginkább a növekvő vízhiányon és fokozódó nyári hőségen keresztül érezteti hatását a megyében, ebből következően a megyei klímastratégia egyik fő üzenete és koncepcionális célkitűzése valamennyi olyan módszer és eljárás ösztönzése, amelyek a víz visszatartására, illetve a víz pótlására irányulnak.

A megye jövőképében megnevezett átfogó cél szerint ennek megvalósítása 3 pillérre épül:

- + Kibocsátás-csökkentési, dekarbonizációs célkitűzések, amelyben Bács-Kiskun megye 2020-ig 1 százalékos, 2030-ig 14 százalékos, 2050-ig 40 százalékos ÜHG-kibocsátás mérséklési célokat tűzött ki 2015-höz viszonyítva.
- + Alkalmazkodási és felkészülési célkitűzések, amelynek keretében megcélozta a klímaváltozás közegészségügyi kockázatainak csökkentését, a természetvédelmi oltalom alatt álló élőhelyek természeti, valamint az erdők egészségi állapotának megőrzését, a vízvisszatartás, vízháztartás, víztakarékosság erősítését, illetve a szelíd turizmus elvének érvényesítését.
- + Szemléletformálási, klímatudatossági, intézményfejlesztési célkitűzések részeként, előirányozza a települések stratégiai felkészülésének fontosságát, a klímatudatosság növelését a lakosság és a vállalkozások körében, valamint a kapcsolódó K+F vállalkozások számának növelését.

A Kiemelt Térség kapcsán releváns területi alcélként jelenik meg a Kalocsai Fűszerpaprika előállításának fenntartása 2050-ig helyi alapanyagokból. Emellett a Kiemelt Térség Bács-Kiskun megyei területének nagyobb része fokozottan érintett a klímaváltozás hatásaival, így az alkalmazkodási és felkészülési célkitűzések jelentős része releváns a terület északi és keleti települései esetében.

Járási székhelyek, kedvezményezett járások, leszakadó térségek gazdaságfejlesztése (Fejér megye): A Fejér Megyei Közgyűlés 2014 óta többszöri határozatainak eredményeképpen a 290/2014. (XI.26.) Korm. rendelet Sárbogárdi és Enyingi járásokat szabad vállalkozási zónának jelölte ki. Ugyanis Fejér megye déli, elmaradott térsége, valamint Észak-Tolna Északkelet-Somogy határos területei az ország egységes belső periferiáját alkotják. A térség agrár adottságokkal rendelkezik, alacsony a foglalkoztatás, kedvezőtlen a gazdaság szerkezet, a belső kapcsolatok gyengék. Nem tudott rácsatlakozni a Fejér megyei fejlődési dinamikára, a külföldi tőke is rövid idő után kivonult a Sárbogárdi járásból. A járás országos szinten is elmaradott. Az Enyingi járás szintén, és a járáson kívül több erős vonzerővel bíró település található (Siófok, Székesfehérvár). A Sárbogárdi, az Enyingi, a Tamási és a Tabi járások összefüggő depressziós térséget alkotnak. A térség stratégiai célja a periférikus és vidéki, dél-fejéri térség komplex szemléletű, tágabb környezetükbe beágyazó, szomszédos megyékkel összehangolt fejlesztése, amely szükséges felzárkóztatásuk megindításához. Ennek része az elérhetőség, az üzleti háttérinfrastruktúra, szakképzés, a feldolgozóipar, az alternatív energiarendszerek, a közszolgáltatások fejlesztése, a helyi identitás és önfenntartó képesség növelése, a helyi gazdaság társadalom és gazdaságformáló szerepének támogatása. Fontos a térség kapcsolódása a szomszédos Tolna megyében elindult térségfejlesztési programokhoz (Paks II., Sió-völgye komplex fejlesztése).

BÁCS-KISKUN MEGYEI FELZÁRKÓZÁSI STRATÉGIA ÉS TERV 2020–2027 (2020).

A dokumentum jövőképében megfogalmazza, hogy a cél Bács-Kiskun megye hátrányos helyzetű csoportjainak felzárkóztatása, esélyegyenlőségük javulása. Ennek megvalósítását 5 specifikus cél segíti: a képzettség és a foglalkoztatási esélyek javítása, a lakhatási hátrányok csökkentése, az egészségi állapot javítása, a szolgáltatásokhoz való hozzáférés segítése, valamint a társadalmi környezet javítása. A Stratégia kiemelt célcsoportjait jelentik a cigányság, a nők, a gyermekek, az idősek, a fogyatékkal élők, illetve a tanyán élők, a célok elérését segítő egyes intézkedések is a célcsoportok mentén kerülnek megfogalmazásra.

A Kiemelt Térség területét két célcsoport köré szervezett intézkedés csomag érinti legjelentősebben, egyrészt a cigányság célcsoportja (tanulmányok segítése, szegregációs problémák kezelése, fejlesztési programok, diszkrimináció megakadályozása), másrészt a tanyán élők célcsoportja (mezőgazdasági feketegazdaság visszaszorítása, épületállomány fejlesztése, szolgáltatásokhoz való hozzáféréseinek javítása). Ezen intézkedések bírnak a legjelentősebb területi relevanciával (a többi célcsoport általános érvényessége mellett).

A **Bács-Kiskun Megyei Kerékpáros Stratégia (2018)** fő célkitűzése, hogy a megye térségeiben, településein megőrizze a kerékpár Európában is kiemelkedő nagyságúnak számító népszerűségét, a feltételek javítása révén pedig tovább növelje a kerékpárt fő közlekedési eszközként választók arányát. Ennek megvalósítása érdekében 5 operatív célt nevesít a dokumentum: az összefüggő kerékpárforgalmi hálózat, kerékpárosbarát infrastruktúra megteremtését, a kerékpárosbarát szolgáltatási rendszer fejlesztését, a szabadidős, turisztikai célú kerékpározást erősítő információ és marketing erősítését, a közlekedési célú kerékpározás népszerűsítését, a közlekedők képzését, valamint a stabil szervezeti háttér kialakítását.

A *Kiemelt Térség* területét több helyszínen is érinti a kerékpáros hálózat fejlesztése. Főhálózati fejlesztések részeként megvalósul a Duna menti összefüggő kerékpáros folyosó, köszönhetően a jelenlegi folytonossági hiányok felszámolásának, a Dunaegyháza–Solt–Kiskőrös–Soltvadkert–Kiskunhalas, valamint a Soltvadkert–Kecel–Hajós–Baja tengely kerékpáros összeköttetésének kiépítésének. Emellett Kalocsa környékén további infrastruktúra fejlesztések szerepelnek a tervek között, valamint Kalocsa–Kiskőrös–Izsák összekötésével egy kiegészítő hálózati elem létesítése tervezett. (Mindezek mellett indokolt továbbá a Kalocsa-Szelíd, Kalocsa-Meszes Duna-part közötti kerékpárutak fejlesztése is).

4.2.7.2. *A Térség jelentősebb városainak fejlesztési dokumentumai*

Paksi Integrált Településfejlesztési Stratégia (2014) a városban lévő atomerőműre épít elsősorban, azonban diverzifikációs célú, versenyképes gépipari, elektronikai és környezetipari iparfejlesztést is meghatároz. Jövőképe szerint „*Paks 2030-ra stabil gazdasági bázisra épülő, igényes épített és természeti környezettel rendelkező, a lakosság megfelelő életminőségét garantáló funkciógazdag középváros*”. Átfogó céljai a térségi célok, a humán közszolgáltatási infrastruktúra fejlesztése, a gazdaságfejlesztés köré szerveződnek: fejlett közösségi szolgáltatásokra épülő térségközponti és középvárosi funkciók fejlesztése, kiegyensúlyozott ágazati célokra épülő helyi gazdaságfejlesztés, magas életminőségű társadalom megteremtése vonzó városi környezetben.

Területi alcélok: a területi versenyképességi pozíció megerősítése, a város kapcsolatának erősítése a környező kistérséggel, térségi közszolgáltatások fejlesztése, elektronikus önkormányzati szolgáltatások. Gazdasági alcélok: a városi tényezőkinálat komplex terméké formálása, a vállalkozások klaszteresedésének elősegítése, környezetipar és energetikai ipar fejlesztése, az ehhez szükséges humán erőforrás biztosítása, agrárium, turisztika, közlekedési infrastruktúra fejlesztése. Társadalmi alcél: a városi környezet fenntartható fejlesztése, a humán

közszolgáltatások, oktatás, képzés, foglalkoztatás, egészségügyi és szociális ellátórendszer fejlesztése.

Szekszárd Településfejlesztési Konceptiójának 2014–2020 (2013) átfogó célja a város makroregionális szerepkörének megerősítése, amely három célra tagolódik: a gazdasági versenyképesség erősítése, a hosszú távú fejlesztések megalapozása, a központi pozíció megerősítése. A gazdasági szegmensben a tudásalapú gazdaság megteremtését szolgálja a tudásintenzív hálózatosodás elősegítése, a K+F központok és mainstream iparágak telepítése és az oktatás-képzés élethosszig tartó fejlesztése. A gazdasági versenyképességet segíti elő továbbá a kedvező gazdasági környezet kialakítása, amelyet extenzív iparfejlesztéssel, az agrárium és a feldolgozóipar fejlesztésével, ipari parkok létesítésével kívánna elérni. Emellett még ezt segíti elő a turisztika, a városmarketing fejlesztése, de a foglalkoztatási intézkedések is (munkahelyvédelem, atipikus foglalkoztatás támogatása).

A város hosszú távú fejlesztését a városi értékgazdálkodás, a városdiplomácia és a lobbifelértékelésével érnék el. A további stabilizációt az ingatlan- és vagyongazdálkodás, a közüzemi infrastruktúra területén bekövetkező fejlesztésektől, a város pénzügyi helyzetének megerősítésétől várják.

A központi szerepkör megerősítése az élıhetőség, a városfejlesztés és a szociális szféra területén történik meg: gyermek-, ifjúság- és sportpolitikai fejlesztésekkel, a rekreációs infrastruktúra megújításával, az épített, a természeti és szellemi környezet fejlesztésével, imázsépítéssel. A szociális, egészségügyi ellátórendszer fejlesztésével, a közbiztonság javításával, civilek támogatásával, valamint a regionális és kistérségi feladatok ellátásának fejlesztésével érnék el a kitűzött célt.

Szekszárd Megyei Jogú Város Gazdasági Programja (2015–2020) három alapvető célt tűzött ki: a gazdasági versenyképesség javítását, a foglalkoztatás- és humánerőforrás-fejlesztést és a környezeti és jóléti feltételek javítását. A gazdaságfejlesztési célokat az infrastruktúra fejlesztésére (ipari övezetek fejlesztése, turizmusfejlesztés) és befektetésösztönzésre (innovatív tevékenység támogatása, befektetésmarketing működtetése) tagolták. A gazdaság működéséhez szükséges humánerőforrás biztosításának feltételeit az óvoda, iskola fejlesztése, munkahelyteremtés elősegítése, szakember-letelepedést segítő program indítása és a közmunka program megvalósítása jelenti. A szekszárdi lakosság környezeti és jóléti élıhetőségének javítását a városrehabilitáció, a lakásprogram segítségével, a közlekedési infrastruktúra fejlesztésével, közműfejlesztési programmal, zöldfelület-programmal, az egészségügyi, szociális infrastruktúra fejlesztésével, a kulturális intézményrendszer fejlesztésével, a sport és

szabadidő intézményrendszer fejlesztésével, valamint az IKT-fejlesztésekkel szeretnék megvalósítani.

Kalocsa Településfejlesztési Konceptiója (2017) horizontális célként a fenntarthatóság megőrzését fogalmazta meg. A település stratégiai célként deklarálta a gazdasági potenciál növelését, az életminőség javítását, az épített környezetet, a klímaturatosságot. Ez utóbbi újszerű elem a városi koncepciók elemzése során.

Kalocsa Város Gazdasági Programja (2020-2024) kitörési pontokat, komplementer fejlesztéseket, fejlesztési alapokat, célokat tartalmaz. Kitörési pontokként a következőket azonosították: térségi szolgáltatóközponti szerep fejlesztése, az agrár-kereskedelmi központ szerep megerősítése, könnyűipari fejlesztések, az idegenforgalom fejlesztése. Komplementer fejlesztések alatt értik az elérhetőség javítását, a befektetésre alkalmas iparterületek továbbfejlesztését, kialakítását, a turisztikai hasznosítás alapjául szolgáló területek kialakítását, valamint a lakosság igényeit is kiszolgáló új fejlesztéseket. Fejlesztési alapot a Paksi Atomerőműhöz kapcsolódó terület-, közlekedés-, infrastruktúra-, vállalkozásfejlesztési programok jelentenek (például fürdő, uszoda, munkásszálló, híd, óvoda, ivóvízhálózat fejlesztése, új sport- és rendezvényközpont, reptér, kikötő, elkerülő út építése stb.). Településfejlesztési alapvető cél a vállalkozásfejlesztés és befektetésösztönzés, a helyi gazdasági infrastruktúra fejlesztése, a gazdaságélénkítő és népességmegtartó településfejlesztés, valamint a városfejlesztés, az élhető város megteremtése.

Kiskőrös Integrált Településfejlesztési Stratégiájának (2014–2020) jövőképe egy ambiciózus kisváros képét vázolja fel. Adottságaira, fejlődő gazdaságára és városképére építve vonzó életminőséget kínál. A városban elérhető szolgáltatások minőségi fejlesztésével gazdasági decentrummá erősödik a megyében. A város és vonzáskörzete közötti együttműködés dinamizálódik.

Kiskőrös átfogó célja egyrészt a város térségi versenyképességének javítása, gazdaságszerkezetének megújítása, befektetővonzó-képességének megerősítése. Másrészt a szolgáltatások fejlesztésével és élhető környezet megteremtésével a népesség megtartását célozzák meg. Tematikus célokként a fenntartható közlekedési infrastruktúra kiépítését, a humán szolgáltatások fejlesztését, a társadalmi integráció megerősítését, a helyi értékekre épülő gazdaságfejlesztést nevezték meg.

Tolna város Integrált Településfejlesztési Stratégiája 2014–2020 (2016) jól átgondolt elemeket tartalmaz a korábban vizsgált stratégiai dokumentumokhoz képest. A város jövőképe

„az adottságokra és lehetőségekre alapozott kiegyensúlyozott fejlődés feltételeinek megteremtése”. Hosszú távú céljai közé tartozik, hogy egészséges, lakható város legyen jó életminőséggel, népesség-, befektető- és turistavonzó erővel. Külső elérhetősége fejlődik, így kistérségi szerepe erősödik, és gazdasági szerkezete komplexsége válik. A térségi együttműködésre alapozva törekszik arra, hogy jelentősebb fejlesztési forráshoz jusson. Középtávon megoldandó célként jelölték meg a lakhatás kérdését, a helyi gazdaságfejlesztést (szerkezetmódosítás, versenyképes, fenntartható, diverzifikált) és a települési identitás, települési kohézió fejlesztésének kérdéskörét.

Tamási Integrált Településfejlesztési Stratégiája (2018) a gazdaságfejlesztés, az egészségturisztika és a népességmegtartás köré összpontosul. Víziójuk szerint a helyi erőforrásokra alapozva fellendül a gazdaság, amely által a társadalmi jólét városává válik. A gazdaságfejlesztést szolgálja a geotermikus energetikai és mezőgazdasági kutatás-fejlesztés erősítése, a helyi erőforrásokra támaszkodó munkahelyteremtés. Az egészségturisztika fejlesztésének eszköze a termálfürdő fejlesztése, a turisztikai kínálat minőségi javítása, turisztikai infrastruktúra fejlesztése, településmarketing. A társadalmi célokat a műszaki infrastruktúra és humánerőforrás fejlesztése, a társadalmi felzárkóztatás jelenti.

Tamási Gazdasági Programjának (2020-2025) valamennyi pontja illeszkedik a KDMKT fejlesztési koncepciójához, az innováció, infrastruktúra- és gazdaságfejlesztés területén. Tamási gazdaságfejlesztésben betöltött potenciális szerepe elvitathatatlan, alkalmas mintaprojektek megvalósítására, gazdasági programjával összhangban. Konkrét, kapcsolódó intézkedések: geotermikus erőmű építése a közintézmények villamos energia ellátása érdekében, „Egészségmegőrző negyed” kialakítása a fürdő melletti területeken, az egészségturizmus szerepének növelése érdekében, ill. Siófok-Pécs kerékpárút kiépítése Tamásit érintve (jelenleg tervezés folyamatban van). Ezen intézkedések az ágazati, ill. területi specifikus célokkal összhangban állnak.

4.2.7.3. *A Térséget érintő kistérségek fejlesztési dokumentumai*

A Szekszárdi kistérség fejlesztési programja 2014–2020 (2013)

A Program prioritástengelyeiként a következők adódtak: a befektetők és a lakosság számára vonzó városi és várostérségi környezet fejlesztése, megújítása. Ennek specifikus céljai: a helyi közösségek fizikai és szellemi aktivitásának és egészségének erősítése; vonzó, biztonságos és funkciógazdag települési környezet létrehozása, ideértve a barnamezős területek többfunkciós hasznosítását; települési környezeti állapot javítása. További prioritások: alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaságra való áttérés kiemelten a városi területeken; a társadalmi befogadás erősítése és a közösségi szolgáltatások helyi szintű fejlesztése; közösségi szinten irányított várostérségi helyi fejlesztések (CLLD-típusú fejlesztések); megyei és helyi emberi erőforrás fejlesztések, társadalmi befogadás- és foglalkoztatás-ösztönzés.

Igény jelentkezett a középületek rehabilitációjára, a csatornázásra, a megújuló erőművek létesítésére, a kisléptékű közlekedésfejlesztésre (hivatásforgalmú kerékpárút), az egészségházak kialakítására, a szociális vállalkozások ösztönzésére, a szakképzés kereslethez igazítására, sportrendezvények és tematikus civil rendezvények támogatására.

A Paksi kistérség fejlesztési programja 2014–2020 (2013)

A prioritástengelyek a Szekszárdi kistérségéhez hasonlóak. Azonban itt mások a helyi igények: középületek homlokzatának felújítása, energetikai racionalizálása; csapadék- és szennyvízelvezetés felújítása vagy kiépítése, szelektív hulladékgyűjtők kapacitásbővítése, szélerőmű és napelempark létesítése, települések közötti összekötő utak felújítása, szociális intézmények és idősotthonok megvalósítása, szociális gazdaságok ösztönzése, életvezetési és családsegítő központok létesítése, sportlétesítmények fejlesztése, civil rendezvények támogatása.

Tamási Kistérség Komplex Területfejlesztési, Stratégiai és Operatív Programja, Stratégia (2005)

A kistérség jövőképe az alábbi elemekből tevődik össze: a népesség megtartása érdekében a vidéki karakter megőrzése mellett javuló életminőség; bekapcsolódás a tudásgazdaságba, így a helyi jövedelemtermelő képesség javítása; befektetők és a turisták számára vonzó célpont legyen; továbbá a jövőkép a környezetvédelemmel és a térségi együttműködéssel egészül ki. A stratégiában megfogalmazott stratégiai célok is ennek megfelelően alakulnak: gazdaság- és vállalkozásfejlesztés, mezőgazdaság- és vidékfejlesztés, a minőségi turizmus fejlesztése,

továbbá: foglalkoztatás, oktatás-képzés, kultúra, ifjúság és sport területének fejlesztése. Végül pedig az infrastruktúra-fejlesztéseket és a környezetvédelmet emelték ki.

Tamási Kistérség Tervdokumentum (2008)

A 2008-as tervek a helyzetértékeléssel összhangban fogalmazták meg a fejlesztendő területeket. A gazdaságfejlesztési programok célja a települések munkanélküliségének mérséklése. A környezetfejlesztési projektek élhetőbbé teszik a településeket – a kistérség domborzata miatt a belterületi vízelvezetés megoldandó kérdés. A kistérség két városának (Simontornya, Tamási) a kistérségi szerepének erősítése fontos cél. Az oktatásfejlesztést és piacképes szakképzés, foglalkoztatási programok indítását is meghatározták benne. A kistérségen belül az egészségügyi infrastruktúra fejlesztése kiemelt feladat, különösen a gyönki mentőállomás kiépítése. A romák felzárkóztatása is fontos a kistérségben.

A Tamási Kistérség Fejlesztési Programja 2014–2020 (2013)

A program célja, hogy a kistérség fejlesztési elképzeléseit összegyűjtse és priorizálja. Főbb programcsomagoknak a következőket rögzítették: az aktív és egészséges élethez kapcsolódó közösségi infrastruktúra-fejlesztés a kulturális és természeti értékek megóvásával, a települési környezet integrált és környezettudatos megújítása, a természeti, valamint kulturális környezet védelme, megújítása, a települési vízrendezés, ivóvízminőség és szennyvízkezelés fejlesztése. Továbbá a kisléptékű közlekedési fejlesztések, a települési infrastrukturális létesítményekben az energiahatékonyság növelése és a megújuló energiafelhasználás támogatása, illetve a térségi és a helyi közszolgáltatási és közigazgatási infrastruktúra-fejlesztés is kiemelt feladat. Fontos továbbá a dokumentum szerint az egészségügyi alapellátás és önkormányzati járóbeteg ellátás infrastrukturális fejlesztése, a szociális szolgáltatások, a szegénység sújtotta településrészek és civil szerveződések fejlesztése.

Dunaújvárosi kistérség területfejlesztési terve (2008)

Az újabb terv indokoltságát a 2005 és 2008 közötti fejlesztések adják (iparfejlesztés, autópálya, Duna-híd). Kiemelt célkitűzése, hogy a fejlődés során ne nőjenek a meglévő területi egyenlőtlenségek.

A helyzetértékelés során megjelölt problémák az alábbi hívószavak köré csoportosíthatóak: tervezés, előkészítés, forrásbevonás; infrastrukturális fejlesztés; társadalmi környezet; illetve partnerség, együttműködés, kommunikáció. Kiemelendő, hogy az ISD Duna-ferré világválság hatására felerősödött nehéz helyzete az egész térségre hatással van.

A kistérség jövőképét az alábbiak szerint fogalmazták meg: „*Megújulásra képes, értékeit megbecsülő, lehetőségeikkel élni tudó, kölcsönös előnyök alapján együttműködő polgárok, szervezetek és települések vonzó kistérsége négy régió találkozásánál.*” Hat átfogó cél lett kijelölve: „*a helyi közösségek fejlesztésével a megújulás társadalmi támogatásának erősítése; a haladó hagyományok, a természetes és épített környezet megóvása, gondozása, fejlesztése; a települések meglévő és új fejlődési lehetőségeinek kiaknázása, az együttműködések erősítése, eredményesebbé tétele; térségi és települési vonzerők fejlesztése és kommunikálása; az interregionális központ szerepkör erősítése*”.

A közvetlen és közvetett agglomeráció lehetőséget adott és ad jelentősebb ipari, kereskedelmi, logisztikai fejlesztésekre (pl. a dunaújvárosi Hamburger Hungaria papírgyár, a rácalmási Hankook). Iváncsa központtal formálódik a Duna menti települések bevonásával egy jelentős gazdasági övezet, amely a gépjárműgyártásban, elektronikában tölthet be érdemi szerepet. Emellett a dunaújvárosi egyetemi képzés mellett kiemelendő a szakképzési centrum jelentősége is. Továbbá a város és térsége számottevő ifjúsági szabadidős és aktív turisztikai lehetőségekkel bír, valamint a dunaújvárosi Szent Pantaleon Kórház – Rendelőintézet ellátási körzete a megyehatáron túlterjed.

Sárbogárdi Kistérség Komplex Fejlesztési Konceptió és Struktúraterv (2005)

A Terv egyetemes célja a környezeti/természeti, társadalmi, gazdasági élhetőség, versenyképesség és fenntarthatóság. „*A Sárbogárdi kistérség a felzárkózás és az erőnyerés kistérsége*” – szól a jövőkép. Átfogó cél a térségi kohézió erősítése, együttműködés a környezeti/természeti, a társadalmi, a gazdasági és a térszerkezeti adottságok kihasználására, a potenciálok kibontására. A Konceptió prioritásai: társadalmi struktúrák fejlesztése, egyensúlyteremtés; diverzifikált és integrált gazdasági struktúrafejlesztés, a Sárbogárdi térség versenyelőnyt hordozó gazdasági ágainak erősítése; térszerkezet- és civilizációs hálózatok fejlesztése; környezeti, természeti, táji rendszerek védelme, kezelése, fenntartása, menedzselése. Két szakaszra bontja az elérendő jövőképig vezető utat: a kilábalás strukturális feltételeinek megteremtése, illetve az erőnyerés és kibontakozás.

A 2x2 sávós, emelt sebességű gyorsforgalmi úttá fejleszthető 13. sz., a 81. sz. és a 63. sz. főutak és az M8 gyorsforgalmi út tervezésével, majd építésével a Százhalombatta–Pusztaszabolcs–Sárbogárd–Dombóvár 40. j. villamosított vasútvonal kialakításával, távolsági vonatok közlekedésével bekapcsolja Sárbogárdot, a Dél-Dunántúlt, Mezőföldet a Budapest elővárosi vasúti közlekedési hálózatába. A térség gyorsforgalmi úthálózat-fejlesztése nemcsak hálózati logisztikai szempontból jelentős, hanem a Dél-Fejér és Észak-Tolna területét is érintő, 25–

30 kilométeres sávban gazdaságélénkítő, munkahelyteremtő, idegenforgalmi hatása is meghatározó lehet a Kiemelt Térség számára is.

5. A területfelhasználás alapelvei

A KDMKT Területfejlesztési Konceptiójának alapját a Nemzeti Fejlesztési 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptióról szóló 1/2014. (I.3.) OGY határozat (továbbiakban: OFTK) melléklete adja, amely többek között részletesen meghatározza a területpolitikai fejlesztési irányokat és teendőket, és ezen belül a térszerkezeti és térhasználati elveket is.

Az általános térhasználati elvek a következők:

1. Okszerű és takarékos területhasználat,
2. A városok szétterülésének megakadályozása,
3. Biztonságos hozzáférés az infrastrukturális rendszerekhez mindenkinek,
4. Értéktörzés a fenntarthatóság szolgálatában, illetve
5. A helyi erőforrások használata és a gazdaságfejlesztés támogatása.

Bár a 13/2020. (V.5.) OGY határozat az OFTK 7.§ b) pontját kiegészítette a KDMKT-vel, azonban a módosítás nem érintette az 1/2014. OGY határozat mellékletét, a részletes Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptiót. Így ez a Konceptió nem egészült ki a KDMKT egységes fejlesztési szempontjaival. Az OFTK térszerkezeti megközelítésében a KDMKT-re vonatkozó átfogó és részletes ismertetés nem szerepel, ugyanakkor megtalálhatók benne az egyéb szempontok szerinti megközelítések, úgymint városhálózat, közlekedési hálózatok, funkcionális térségek, elmaradott térségek. A témát a Helyzetelemzés Településhálózat, térszerkezet című fejezete részletesen bemutatja.

Az aktuális fejlesztéspolitikai koncepció, az OFTK alapján az alábbi területhasználati elveket kell érvényesíteni a KDKMT-ben a tervezett fejlesztések során:

- + Takarékos, környezetkímélő, a helyi erőforrások vitalitását és sokszínűségét megőrző területhasználat:

A KDMKT-ben megvalósuló fejlesztéseknél az egyik elsődleges szempont a hatékonyság, vagyis minél kisebb károkozás/terhelés mellett minél hatékonyabb fejlesztés megvalósulása. A fejlesztéseknél figyelemmel kell lenni arra, hogy az adott helyszín és vonzáskörzete minél kisebb környezeti terhelést kapjon.

- + Biztonságos, kiegyenlített hozzáférés az infrastruktúrához és a közszolgáltatásokhoz:

A közszolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáférés elve. A helyi lakosság, a helyi vállalkozások, illetve a KDMKT-be látogatók az alapvető közszolgáltatásokhoz és a helyi infrastruktúrához való hozzáféréseinek biztosítása. Kiemelten fontos, hogy a közszolgáltatások és a helyi infrastruktúra működése megbízható legyen. Másik fontos szempont a szolgáltatásokhoz való hozzáférés feltételrendszerének átláthatóságának biztosítása, vagyis elérhetővé és egyértelművé kell tenni, hogy ki, milyen mértékben, milyen feltételek mellett használhatja a KDMKT közszolgáltatásait és infrastruktúráját.

- + A hátrányos települések helyi erőforrásokra és értékekre épülő fejlődési lehetőségének erősítése:

A KDMKT-ben megvalósuló fejlesztések, beruházások területi lehatárolásánál és megvalósításánál kiemelten fontos, hogy a hátrányosabb települések fejlődési lehetőségeire is figyelemmel legyenek. Például a beruházás vonzáskörzetében lévő hátrányos település közúthálózatának korszerűsítése, az adott település digitális (internet elérhetőség) fejlesztése.

- + A fejlesztések meglévő területhez kapcsolása:

A KDMKT-ben tervezendő beruházások esetében a környezetkímélés, illetve a takarékoság jegyében olyan területekre kell tervezni a beruházásokat, amelyek már ilyen jellegű funkciókat ellátnak.

- + Fenntarthatóság, biodiverzitás, vízmegtartó-képesség erősítése:

A KDMKT-ben a fejlesztési területek kialakításánál figyelemmel kell lenni a környezeti és társadalmi fenntarthatóságra, az élhető környezet megóvására. A KDMKT-ben lévő mezőgazdasági területeken egyre nagyobb problémát okoz a vízhiány (pl. Homokhátság), és egyre jobban felértékelődik a vízmegtartás szerepe. Emiatt a KDMKT fejlesztéseinek az adott területre vonatkozó természeti és környezeti fenntarthatóságot is figyelembe kell venni. Ennek egyik része, hogy olyan beruházások valósuljanak meg, amelyre ténylegesen szükség van, és annak létrejöttét követően hatékonyan működtessék és használják. Ennek a szemléletnek a másik része, hogy az adott beruházásoknál felhasználásra és alkalmazásba kerüljenek azokat az innovatív módszerek és eljárások, amelyek elősegítik az élhető környezet megóvását. Ehhez a szemlélethez tartozik még, hogy azokon a KDMKT-ben lévő területeken, ahol komoly gondot okoz a vízhiány (pl. Homokhátság), ott

olyan célzott, modern, innovatív fejlesztéseket dolgozzanak ki és valósítsanak meg, amely elősegíti a hatékony vízfelhasználást, vízmegtartást.

+ A barnamezős fejlesztések preferálása a zöldmezős fejlesztések helyett:

A KDMKT-ben megvalósuló beruházásoknál elsődlegesen a már nem használt, elavult, romos területekre kell fókuszálni az érintetlen zöldmezős területek helyett.

6. A fejlesztés eszköz- és intézményrendszere

6.1. Forrástérkép

A következőkben bemutatásra kerülő forrástérkép célja, hogy minden érintett – beleértve az összes célcsoportot – tisztában legyen azzal, hogy a Térség fejlesztési akciótervében azonosított, forrásigényes eszközök számára milyen releváns források érhetőek el jelenleg, továbbá milyen források lesznek hozzáférhetőek a következő években. A forrástérkép célja egyrészt, hogy egységes szerkezetben mutassa be a tárgyhoz kapcsolódóan felhasználható hazai, ill. európai uniós költségvetési forrásokat, valamint értékelje azok elérhetőségét.

Jelen forrástérkép lezárásáig még nem született kormányzati döntés a Kiemelt Térség számára célirányosan elkülönített, dedikált forrás biztosításáról. Korábban volt már példa arra, hogy kiemelt térség számára juttatandó külön forrásokról döntött Magyarország Kormánya: miután elfogadta a Balaton Területfejlesztési Konceptiót és a Balaton Területfejlesztési Stratégiai Programot, a Balaton kiemelt turisztikai fejlesztési térség meghatározásáról és a térségben megvalósítandó egyes fejlesztések megvalósításához szükséges források biztosításáról szóló 1861/2016. (XII.27.) Korm. határozatban döntést hozott a balatoni régió fejlesztésére szánt összegekről. A hivatkozott kormányhatározat 5) pontja hívta fel a nemzetgazdasági minisztert, hogy gondoskodjon a Balaton kiemelt turisztikai fejlesztési térség területén hazai forrásból megvalósuló fejlesztések forrásainak biztosításáról. A kormányhatározat 2. sz. mellékletében foglalt hazai források összege 101,7 milliárd forint, amiből 41,5 milliárd forint a balatoni vízkészlet fenntartható gazdálkodásának, vízhasználatának javítását szolgálja. A balatoni régió mintája alapján hasonló döntéssel lehetne kedvező helyzetbe hozni a Közép-Duna Menti Kiemelt Térséget.

A Kiemelt Térség lehetőséget adhat arra is, hogy pilot projektek induljanak a paksi bővítéshez kapcsolódóan. Ilyen kísérleti projektek természetesen további forrásigénnyel járnak együtt, ugyanakkor a megvalósulásukkal hatékonyabban teljesíthetik a kitűzött kormányzati célokat, illetve támogathatják a régió, ill. a Kiemelt Térség felzárkóztatását. A pilotok modellértékű mintaként szolgálhatnak Magyarország területén később kialakítandó Kiemelt Térségek számára is.

A lentebb bemutatott forrásokat az alábbi szempontok mentén érdemes elemezni, áttekinteni.

8. ÁBRA: TÁMOGATÁSI LEHETŐSÉGEK ÁTTEKINTÉSE

Támogatási periódus

- 2014-2020-as programozási időszak
- 2021-2027-es programozási időszak

Forráselosztás, pályázási útvonal (EU-s vs. hazai forrás)

- közvetett forrás
- közvetlen forrás
- hazai forrás (központi költségvetés, önkormányzat)

Forrásmegjelölés

- közvetett forrás esetében: OP, OP pénzügyi eszköze, határmenti, RRF
- közvetlen forrás esetében: program, pénzügyi eszköz

Forrás: saját szerkesztés

6.1.1. KEHOP források (a 2014-2020-as programozási időszak közvetett, fennmaradó forrásai)

A 2014-2020-as programozási időszakhoz kapcsolódóan – jelenleg is - rendelkezésre álló forrást a KEHOP (Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program) keretében azonosíthatunk, melyhez illeszkedő pályázati felhívásokat a 2021. évben hirdetik meg. Ezeket a KEHOP éves fejlesztési kerete is nevesíti (1084/2016. (II.29.) Korm. határozat).

1. Ebből a körből különösen fontos forrás lehet a **KEHOP-5.3.3. Közép-Duna Menti Kiemelt térségi energetikai fejlesztések stratégiai megalapozása** című felhívás, ami a tervek szerint 1,5 milliárd forint keretösszeggel jelenik meg.

Szakmai elvárás: A fejlesztés célja a 2012/27/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv 7. cikkében foglaltak teljesítése. A korszerűsítésre kerülő épületek fejlesztése során szem előtt kell tartani a költségoptimalizált követelményszintnek való megfelelést, amelyet a 2010/31/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv, valamint a 7/2006. (V. 24.) TNM rendelet ír elő.

2. Hasonlóképpen releváns lesz a **KEHOP-2.1.3. Közép-Duna Menti Kiemelt Térség víziközmű fejlesztésének előkészítése** című, szintén 2021-re tervezett konstrukciója, úgyszintén 1,5 milliárd forintos kerettel.

Szakmai elvárás: A projekt célja a Közép-Duna Menti Kiemelt Térség fejlesztési céljainak eléréséhez hozzájáruló komplex víziközmű-fejlesztés előkészítési feladatainak elvégzése.

3. A harmadik lényeges forrás ebben az Operatív Programban továbbá a **KEHOP-3.2.10.** Közép-Duna Menti Kiemelt térségi hulladékgazdálkodási fejlesztések stratégiai megalapozása című konstrukció. A keretösszeg és a tervezett megjelenés itt is 1,5 milliárd forint és a 2021. év.

Szakmai elvárás: A projekt célja a Közép-Duna Menti Kiemelt Térség fejlesztési céljainak eléréséhez hozzájáruló komplex, korszerű, a körforgásos gazdaság irányába történő elmozdulást elősegítő hulladékgazdálkodási fejlesztés előkészítési feladatainak elvégzése.

6.1.2. 2021–2027-es programozási időszakban releváns EU-s, közvetett források (tervek)

Az Európai Unió 2021–2027-es költségvetési időszakában a forráselosztás során a fő terület a gazdaságfejlesztés, az innováció, a foglalkoztatás és felnőttképzés, a szakképzés és felnőttoktatás, továbbá a turizmus lesz.

Magyarország Kormánya 2020. október 29-én közzétette a fenti időszakra szóló partnerségi megállapodását. Az irat hét új operatív program indításáról ad tájékoztatást, amelyek összesen 35,1 milliárd euró fejlesztési forrást biztosítanak Magyarországnak.

Ezek a programok:

- + Digitális Megújulás Operatív Program Plusz (DIMOP Plusz)
- + Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program Plusz (EFOP Plusz)
- + Magyar Halgazdálkodási Operatív Program Plusz (MAHOP Plusz)
- + Integrált Közlekedésfejlesztési Operatív Program Plusz (IKOP Plusz)
- + Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program Plusz (GINOP Plusz)
- + Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz (TOP Plusz)
- + Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program Plusz (KEHOP Plusz)

A **DIMOP Plusz** tartalma az alábbiakra terjed ki:

- Korszerű digitális megoldások bevezetése a közigazgatási munkába, valamint a közszolgáltatások rendszerébe (pl. korszerű adat-védelmi, adatelemzési, feldolgozási megoldások, mesterséges intelligencia, szoftverrobotok stb.).
- A nyilvántartások közötti adatcsere, az összekapcsoltság fejlesztése révén új szolgáltatások bevezetése a gazdasági szereplők és az állampolgárok számára

- Az elektronikus háttérinfrastruktúra, illetve az azokon futó alkalmazások fejlesztése a folyamatok egységesítése és egyszerűsítése érdekében.

A fenti tartalomhoz az OP 2 prioritási tengelyt kapcsol (Közzolgáltatások digitalizációja, Elektronikus közzolgáltatások összehangolása), mely a KDMKT szempontjából is releváns lehet.

Az **EFOP Plusz** (elődjéhez hasonlóan) öt humán szakterület fejlesztéseit foglalja magába: egészségügy, köznevelés, társadalmi felzárkózás, szociális, valamint család- és ifjúságpolitika (amelyekhez a kultúra és a sport is hozzájárul). Teszi mindezt 5 prioritási tengely mentén: Egészségügyi fejlesztések, XXI. századi köznevelés, Társadalmi felzárkózási fejlesztések, Szociális fejlesztések, Az anyagi nélkülözés (Rászoruló személyek támogatása), Család- és ifjúságügyi fejlesztések.

A **MAHOP Plusz** a Kiemelt Térség gazdaságfejlesztési prioritása szempontjából bír kiemelt jelentőséggel, hiszen szakmai tartalma az alábbiakra fókuszál:

- A fenntartható természetes vízi halgazdálkodás támogatása őshonos halállomány nevelésével.
- Fenntartható akvakultúra beruházások hatékony víz- és energiahasználattal, alternatív energiaforrásokkal, illetve a környezetterhelés csökkentésével.
- Innováció támogatása a halgazdálkodásban.
- Termelői szervezetek létrehozása.
- Halfeldolgozás és halmarketing.

A közlekedési infrastruktúra fejlesztése szempontjából az **IKOP Plusz** is megemlíti. „Az operatív program követi a 2014-2020 közötti programozási periódus IKOP prioritásait, figyelembe véve az új keretrendszert. A közlekedésfejlesztés továbbra is fontos eszköze a gazdaságfejlesztésnek, valamint a területi kohézióknak, mindazonáltal az európai zöld megállapodással összhangban nagy hangsúlyt helyez a fenntartható közlekedési formák támogatására: a kötöttpályás közösségi közlekedés és kerékpáros közlekedés fejlesztésére, az egyes közlekedési módok összekapcsolására, valamint a motorizált közlekedés környezetbaráttá tételére az alternatív üzemanyag-töltő infrastruktúra bővítése révén, valamint a közösségi közlekedésben résztvevő járműállomány mielőbbi cseréjére tiszta és energiahatékony közúti járművek beszerzésének támogatásával, illetve az alternatív üzemanyagok előállításának ösztönzésével. Az OP beavatkozási területei kiterjednek a

hajózással kapcsolatos fejlesztésekre is.” – olvasható az OP társadalmi egyeztetésre közzétett kivonatában. A szakmai tartalmat pontosan követi a Program 3 prioritási tengelye, melyek teljes összhangban állnak a KDMKT fejlesztési elveivel, prioritásaival:

1. Tiszta üzemű városi-elővárosi közlekedés elősegítése,
2. TEN-T vasúti és regionális intermodális közlekedés fejlesztése,
3. Fenntarthatóbb és biztonságosabb közúti mobilitás.

A **GINOP Plusz** céljai és irányai hasonlóak a 2014 és 2020 között végrehajtott Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Programéhoz (GINOP), így releváns forrásokat biztosíthatnak a Közép-Duna Menti Kiemelt Térség kiemelt szereplői számára.

A **GINOP Plusz** elemei lesznek:

- + Vállalkozásfejlesztés: a kis- és középvállalkozások termelékenységének növelése;
- + Digitalizáció: a digitális gazdaság, kompetenciák fejlesztése;
- + Kutatás, fejlesztés, innováció: a tudástermelés, tudásáramlás és tudáshasznosítás ösztönzése;
- + Foglalkoztatás: a munkahelyek védelme, a munkaerőpiac helyreállítása, a foglalkoztatás bővítése, a foglalkoztatás feltételeinek javítása és a munkaerő termelékenységének növelése, a nem tanuló és nem dolgozó (NEET) fiatalok munkába állásának célzott segítése;
- + Felnőttképzés: a felnőttképzésbe bekapcsolódó munkavállalók számának növelése;
- + Felsőoktatás: innovatív, piacképes és inkluzív felsőoktatási rendszer megerősítése;
- + Szakképzés: korszerű és inkluzív szakképzési rendszer kialakítása;
- + Turizmus, örökségvédelem: a turisztikai szolgáltatások minőségének fejlesztése.

A Terület- és Településfejlesztési Operatív Program (TOP) helyébe a **TOP Plusz** lép. A program Magyarország kevésbé fejlett régióinak és fejlett régiójának területi alapú, térségi és települési fejlesztéseit támogatja, kiemelt figyelmet fordítva a legkevesbé fejlett régiók és elmaradott térségek fejlesztésére. A program elsődlegesen a helyi önkormányzati fejlesztéseket finanszírozza, valamint szerepet vállal a kiemelt térségek és gazdasági zónák fejlesztésében és az elmaradott térségek felzárkózásának támogatásában is. Az operatív program elsődlegesen az

Unió által meghatározott, „polgárokhoz közelebb álló Európa” (PO5) szakpolitikai célkitűzéshez kapcsolódik.

A TOP Plusz mintegy 2450 milliárd forint összegű forrást biztosíthat a pályázóknak, ami jelentősen meghaladja az előd TOP-ot, amely összesen 1450 milliárd forint támogatást nyújtott.

Ez az operatív program összességében hat prioritási tengelyt foglal magába, ebből az első négy lehet releváns a Térség vonatkozásában, mivel az utolsó kettő fővárosi fejlesztések finanszírozását szolgálja:

1. Versenyképes megye;
2. Térségfejlesztés;
3. Turizmus, helyi turisztikai fejlesztések;
4. Területi humán fejlesztések;
5. Budapesti infrastrukturális fejlesztések;
6. Budapesti humán fejlesztések.

A KEHOP megújuló konstrukciója (**KEHOP Plusz**) – elődjéhez hasonlóan – képes célzottan és hosszútávon támogatni a Kiemelt Térség fejlesztését, hiszen teljes egészében az Európai Unió második szakpolitikai céljához (PO2) kapcsolódik: „Zöldebb, karbonszegény Európa a tiszta és méltányos energetikai átállás, a zöld és kék beruházás, a körforgásos gazdaság, az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, valamint a kockázatmegelőzés és -kezelés előmozdításával”. Az OP-nak nem része a tiszta üzemű városi és elővárosi közlekedés, ez a téma az IKOP Pluszban kap helyet. Az OP prioritási tengelyei a következők:

1. Vízgazdálkodás és katasztrófakockázat-csökkentés,
2. Körforgásos gazdasági rendszerek és fenntarthatóság,
3. Környezet- és természetvédelem,
4. Megújuló energiagazdaság,
5. Igazságos Átmenet (ami azonban kizárólag Heves, Baranya és Borsod-Abaúj-Zemplén megye esetében releváns, így a Kiemelt Térséget nem érinti).

6.1.2.1. A prioritások és az operatív programok összevetése

A lenti táblázat a Kiemelt Térség prioritásait, stratégiai terveit és (tervezett) projektjeit veti össze az Európai Unió 2021–2027-es költségvetési időszakában hozzáférhető operatív programjaival.

8. TÁBLÁZAT: PRIORITÁSOK ÉS OPERATÍV PROGRAMOK

Prioritások	Digitális Megújulás Operatív Program Plusz (DIMOP Plusz)	Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program Plusz (EFOP Plusz)	Magyar Halgazdálkodási Operatív Program Plusz (MAHOP Plusz)	Integrált Közlekedésfejlesztési Operatív Program Plusz (IKOP Plusz)	Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program Plusz (GINOP Plusz)	Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz (TOP Plusz)	Környezeti és Energiahatékony Operatív Program Plusz (KEHOP Plusz)
Infrastruktúrafejlesztés: A helyi közlekedési és közmű infrastruktúra fejlesztése a beruházás teremtette kihívások és lehetőségek kihasználása, illetve a Kiemelt Térség harmonikusa				Közutak, víziutak, közösségi közlekedés, elektromos mobilitás fejlesztése		Úthálózat felújítása, fejlesztése; Kerékpárút-fejlesztések; Víziközmű-fejlesztések	Elektromos mobilitás, töltőpontok fejlesztése, közlekedés-zöldítés

Prioritások	Digitális Megújulás Operatív Program Plusz (DIMOP Plusz)	Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program Plusz (EFOP Plusz)	Magyar Horgászati Operatív Program Plusz (MAHOP Plusz)	Integrált Közlekedésfejlesztési Operatív Program Plusz (IKOP Plusz)	Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program Plusz (GINOP Plusz)	Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz (TOP Plusz)	Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program Plusz (KEHOP Plusz)
bb működése érdekében.							
Gazdaságfejlesztés: A helyi vállalkozások fejlesztéseinek támogatása a beruházás teremtette lehetőségek kihasználása és a Kiemelt Térség versenyképességének erősítése érdekében			Az akvakultúra-ágazati vállalkozások, különösen a kis- és középvállalkozások versenyképességének és életképességének fokozása		A kis- és középvállalkozások termelékenységének növelése; A turisztikai szolgáltatások minőségének fejlesztése	Helyi gazdaságfejlesztés	Körforgásos gazdasági rendszerek, fenntartható gazdaság, megújuló energiagazdaság

Prioritások	Digitális Megújulás Operatív Program Plusz (DIMOP Plusz)	Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program Plusz (EFOP Plusz)	Magyar Halgazdálkodási Operatív Program Plusz (MAHOP Plusz)	Integrált Közlekedésfejlesztési Operatív Program Plusz (IKOP Plusz)	Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program Plusz (GINOP Plusz)	Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz (TOP Plusz)	Környezeti és Energiahatékony Operatív Program Plusz (KEHOP Plusz)
Településfejlesztés: A helyi települések fejlesztéseinek támogatása a települések életminőségének, lakosság megtartó képességének erősítése érdekében		Egészségügyi fejlesztések; A periférikus élethelyzetek, telepszerű lakhatási körülmények felszámolását segítő infrastruktúra-lis fejlesztések		EuroVelo kerékpárutak fejlesztése		Iparterület, ipari parkok fejlesztése; Turizmusfejlesztés; Fenntartható városfejlesztés (ESZA+), Belterületi csapadékvíz-rendszerek fejlesztése; Városi területek rehabilitációja és fejlesztése	Vízgazdálkodás és katasztrófakockázat csökkentés; a Kiskunsági Víziközmű-szolgáltató Kft. és a Mezőföldi Regionális Víziközmű Kft. gépjárműpark-fejlesztése

Prioritások	Digitális Megújulás Operatív Program Plusz (DIMOP Plusz)	Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program Plusz (EFOP Plusz)	Magyar Hargadálkodási Operatív Program Plusz (MAHOP Plusz)	Integrált Közlekedésfejlesztési Operatív Program Plusz (IKOP Plusz)	Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program Plusz (GINOP Plusz)	Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz (TOP Plusz)	Környezeti és Energiahatékony Operatív Program Plusz (KEHOP Plusz)
Humán fejlesztések: A humán ellátásokat és a lakosság képzettségét javító fejlesztések a humán és társadalmi tőke erősítése érdekében		Társadalmi felzárkózási fejlesztések, munkahelyteremtés, roma lányok iskolaelhagyásának csökkentése, roma szakkollégiumi szolgáltatás			A munkahelyek védelme, a munkaerőpiac helyreállítása, a foglalkoztatás bővítése; a felnőttképzésbe bekapcsolódó munkavállalók számának növelése; korszerű és inkluzív szakképzési rendszer kialakítása	Helyi foglalkoztatás (ESZA+)	
Együttműködés, gazdasági és társadalmi innováció erősítése: Az új tevékenységek, összefogások ösztönzése és támogatása a					A tudástermelés, tudásáramlás és tudáshasznosítás ösztönzése	Helyi foglalkoztatás (ESZA+)	

Prioritások	Digitális Megújulás Operatív Program Plusz (DIMOP Plusz)	Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program Plusz (EFOP Plusz)	Magyar Halgazdálkodási Operatív Program Plusz (MAHOP Plusz)	Integrált Közlekedésfejlesztési Operatív Program Plusz (IKOP Plusz)	Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program Plusz (GINOP Plusz)	Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz (TOP Plusz)	Környezeti és Energiahatékony Operatív Program Plusz (KEHOP Plusz)
helyi erőforrások sikeresebb és jövedelmezőbb kihasználása érdekében							
Intézményfejlesztés: A Kiemelt Térség gazdaság- és társadalomszervező képességének megerősítése	Érintett települések intézményrendszeinek digitalizálása						

6.1.3. Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz (RRF), mint a 2021-2027-es programozási időszak EU-s, közvetett forrása

2020 májusában az Európai Bizottság javaslatot terjesztett elő egy **Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz (Recovery and Resilience Facility, RRF)** létrehozásáról szóló rendeletre, mely 2021. február 19-én lépett hatályba. Az eszköz célja, hogy vissza nem térítendő pénzügyi támogatást és hiteleket nyújtson a tagállamoknak a COVID-19-válság hatásainak mérséklésére és ellenállóbbá tegye őket a jövőre nézve. A források felhasználása során a helyreállítási és rezilienciaépítési tervek (RRP-k) képezik majd a pénzügyi hozzájárulás kifizetésének alapját. Az RRF-hez kapcsolódó Nemzeti Helyreállítási és Ellenállóképességi terv elemei:

- + Alsó középosztály szegénységének felszámolása;
- + Demográfia;
- + Digitalizáció;
- + Egészségügy;
- + Egyetemek;
- + Energetika;
- + Körforgásos gazdálkodás;
- + Közlekedés;
- + Vízgazdálkodás.

A fenti komponensekhez kapcsolódó konkrét projektjavaslatokat a stratégiai dokumentum, illetve a hozzá kapcsolódó operatív programok tartalmazzák.

Ide sorolható például a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok felzárkóztatása is, ahol az egyes projekteknel megjelenhetnek RRF-es, illetve operatív programokból (például Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program Plusz) érkező források is. Ennek kapcsán a következő prioritások finanszírozását fontos kiemelni:

- + Fejlesztéspolitikához kapcsolódó humán-erőforrás-bővítés és -fejlesztés szükségessége;
- + Közigazgatási humán-erőforrásfejlesztés, kiemelt figyelemmel a helyi településvezetőkre, valamint a roma nemzetiségi önkormányzatok választott tagjaira;
- + Társadalmi felzárkózást segítő agrárfejlesztési projektek kidolgozása és megvalósítása;

- + Szakképzés-fejlesztési stratégia kidolgozása és megvalósítása a Térségben, illetve megyei szakképzés-fejlesztési fórumok létrehozása;
- + Egészségügyi fejlesztést támogató és a térségi felsőoktatási jelenlétet erősítő projektek.

6.1.4. INTERREG-programok

Az európai területi együttműködés (European Territorial Cooperation, ETC), ismertebb nevén „Interreg”, a kohéziós politika egyik alapvető bázisa, keretet nyújt a különböző tagállamok nemzeti, regionális és helyi szereplői közötti együttműködések, ill. tudás- és tapasztalatcserén alapuló programok megvalósításához. Az ETC átfogó célja az Unió teljes területének és tagságának harmonikus gazdasági, társadalmi és területi fejlődésének elősegítése. Az Interreg az együttműködés három területére épül: határokon átnyúló (Interreg A), transznacionális (Interreg B) és interregionális (Interreg C). A 2021-2027-re szóló tervek az Interreg VI. programozási időszakához kapcsolódnak.

Az **Interreg A** néven ismert, határokon átnyúló együttműködés támogatja legalább két különböző tagállam NUTS III régiói közötti együttműködések. A konstrukció célja a határmenti régiókban közösen azonosított kihívások kezelése, ill. a határ menti területek növekedési potenciáljának kiaknázása, folyamatos együttműködések generálása mellett. Tolna és Fejér megye ebben a konstrukcióban nem tekinthető kedvezményezettnek, Bács-Kiskun megye azonban igen.

A transznacionális együttműködés, más néven **Interreg B**, az EU érintett országainak azon régióit vonja be, melyek egységes, összefüggő területet alkotnak. Célja a hatékonyabb, ill. eredményesebb együttműködés, ill. a regionális fejlesztés előmozdítása az Unión belül, a közös problémák szinergikus, együttműködésen alapuló megoldása érdekében. Az Interreg B az innovációval, a környezettel, az akadálymentesítéssel, a telekommunikációval, a városfejlesztéssel stb. kapcsolatos projektek széles körét támogatja. A transznacionális programok fontos, „európai dimenziót, fókusz” adnak a regionális fejlesztéshez, mindezt pedig Európa-szintű elemzésekre alapozva teszik úgy, hogy a transznacionális prioritásokhoz kapcsolódó stratégiai válasz kidolgozását támogatják.

Az új uniós finanszírozási időszak 5 kiemelt célt rendel a kohéziós politikához, az Interreg B-hez kapcsolódóan:

1. **Intelligensebb Európa:** innováció, digitalizáció, a KKV-k versenyképességének növelése;

2. **Zöldebb, alacsony széndioxid-kibocsátású Európa:** fenntartható energia, éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, körkörös gazdaság, biodiverzitás;
3. **Összekapcsoltabb Európa:** fenntartható mobilitás, digitális kapcsolatok erősítése;
4. **Szociálisabb Európa:** minőségi munkához, oktatáshoz, ill. egészségügyi szolgáltatásokhoz való, egyenlő hozzáférés, a hátrányos helyzetű csoportok inklúzióját;
5. **Állampolgárokhoz közeli Európa:** fenntartható növekedés helyi, települési, megyei szinten.

Az interregionális együttműködés, más néven **Interreg C**, páneurópai szinten működik, kiterjed az összes EU-tagállamra és az azokon túli területekre egyaránt. A konstrukció hálózatokat épít a bevált gyakorlatok továbbfejlesztése, ill. a sikeres régiók tapasztalatcseréjének és strukturált tudásátadásának megkönnyítése érdekében.

A 2021-2027-es, VI. programozási időszak stratégiai dokumentumainak, ill. prioritásainak munkacsoportok általi véglegesítése jelenleg is folyamatban van, az **Interreg Europe, Interreg Central Europe, Danube Transnational Programme**, ill. valamennyi, határmenti és egyéb program esetében egyaránt. Az EU következő, hosszútávú, 2021–2027-es költségvetésének tervezése során a Bizottság javasolja a kohéziós politika egyszerűsítését, korszerűsítését. Az első pályázati felhívások megjelenése 2021 végére várható, a programstratégiák véglegesítését követően.

6.1.5. A LIFE Program

A LIFE az Európai Unió legrégebbi és egyik legsikeresebb programja. 1992-ben indították „L'Instrument Financier pour l'Environnement”, azaz „Pénzügyi Eszközök a Környezetvédelemért” elnevezéssel. A 2014 és 2020 közötti időszakra vonatkozó LIFE forrásokból még mindig érhetők el pályázatok.

Ugyanakkor a LIFE folytatódik: a 2021 és 2027 közötti uniós időszakra vonatkoztatva a LIFE Programot a korábbi kettő (Környezetvédelem, Éghajlat-politika) helyett négy alprogramra osztották fel. A tervek szerint a Természet és biodiverzitás alprogram keretében 2,15 milliárd eurót, a Körforgásos gazdaság és életminőség alprogram keretében 1,35 milliárd eurót, az Éghajlatváltozás mérséklése és alkalmazkodás alprogram keretében 950 millió eurót, míg a Tiszta energiára való átállás alprogram keretében 1 milliárd eurót lehet felhasználni. Hamarosan várhatók az új LIFE felhívások (megjelenés: 2021 tavasza, benyújtási határidő: 2021 ősze).

A 4 alprogramhoz kapcsolódó, a KDMKT esetében is kiemelten releváns célkitűzések az alábbiak:

Hivatalos célkitűzések:

- az erőforrás-hatékony, alacsony szén-dioxid-kibocsátású és az éghajlatváltozás hatásaival szemben ellenállóképes gazdaságra való átállás, a környezet minősége védelmének és javításának, valamint a biológiai sokféleség csökkenése megállításának és visszafordításának elősegítése;
- az uniós környezetvédelmi és éghajlat-politika és a kapcsolódó jogszabályok kidolgozásának, végrehajtásának és érvényesítésének javítása, valamint a környezet- és éghajlatvédelmi célkitűzések más uniós szakpolitikákba, illetve a köz- és a magánszféra gyakorlatába történő integrálásának és általános érvényesítésének előmozdítása és ösztönzése;
- jobb környezetvédelmi és éghajlat-politikai irányítás támogatása valamennyi szinten, ideértve a civil társadalom, a nem kormányzati szervezetek és a helyi szereplők fokozott bevonását is;
- a 7. környezetvédelmi cselekvési program végrehajtásának támogatása.

6.1.6. A Horizon 2020, az ELENA és az Európai Horizont, mint közvetlen, EU-s forrás

Az ELENA (European Local Energy Assistance, Európai Helyi Energetikai Támogatás) az Európai Beruházási Bank (EIB) és az Európai Bizottság közös kezdeményezése a Horizon 2020 program (az Unió 2014–2020-as időszakára vonatkozó kutatás-fejlesztési és innovációs programja) keretében. Az ELENA vissza nem térítendő, közvetlen pénzügyi támogatást nyújt technikai feladatok elvégzéséhez, amelyek középpontjában energiahatékonysági, elosztott megújuló energia és városi közlekedési programok megvalósítása áll. Jellemzően 30 millió euró érték feletti programokat támogat, az energiahatékonyság terén hároméves, a városi közlekedés és mobilitás terén négyéves megvalósítási időszakkal.

Az ELENA a beruházási programok előkészítésekként a következő három fő területen nyújthat társfinanszírozást:

1. Energhahatékonyság és megújuló energiát integráló épületek;
2. Városi közlekedés és mobilitás;
3. Lakásszektor (a lakóépületek energetikai felújítása).

Jelentőségét a KDMKT fejlesztése szempontjából az alábbi megállapítások adják: az ELENA egy regionális program, egy területspecifikus, vissza nem térítendő projektfejlesztési támogatás, mely az önkormányzatok számára olyan pótlólagos finanszírozási forrás generálására és bevonására alkalmas, amely képes a terület- és településfejlesztés célú beruházás támogatási források folyamatos csökkenését kompenzálni és/vagy a rendelkezésre álló feladatfinanszírozási forrásokat kiegészíteni. Lehetővé teszi olyan típusú, tartalmú vagy méretű beruházási kezdeményezések kialakítását és realizálását is, amelyek támogatására a futó magyar operatív programok részben vagy egészében nem alkalmasak.

Az ELENA az uniós költségvetési időszak végével zárul. Az ELENA-t is magában foglaló Horizon 2020 program a 2021–2027-es uniós költségvetési időszakban Európai Horizont (Horizon Europe) néven folytatódik.

Az Európai Unió Tanácsa 2019 áprilisában állapodott meg az Európai Horizont keretprogram végrehajtásáról szóló határozat tervezetének központi részéről.

A döntés az alábbiakat tartalmazta:

- + az Európai Horizont egyes klaszterei keretében végzendő kutatási tevékenységek fő irányvonalai;
- + a missziók és az intézményesített partnerségek lehetséges területei;
- + a többéves stratégiai tervezés folyamata, amelyet az Unió Bizottságának a tagállamok korai szakaszban történő és szoros bevonásával kell lefolytatnia;
- + az Európai Innovációs Tanács (EIC) létrehozása;
- + az egyedi program végrehajtását szolgáló munkaprogramok, amelyeket a Bizottságnak kell elfogadnia;
- + az Európai Horizont keretében finanszírozott kutatási tevékenységekben való részvétel kiszélesítése;
- + az Európai Kutatási Térség megszilárdítása.

A program három pilléren nyugszik:

- + Tudományos kiválóság: célja a tudományos alaptevékenységek támogatása az EU tudományos vezető szerepének megerősítésének érdekében;
- + Globális kihívások és európai ipari versenyképesség: az egészségügy, a biztonság, a digitális és kulcsfontosságú alaptechnológiák, az éghajlatváltozás, az energia, a

mobilitás, az élelmiszerek, továbbá a természeti erőforrások terén kíván megoldásokat nyújtani a társadalmi kihívások, valamint a technológiai kutatások támogatására;

- + Innovatív Európa: az Európai Innovációs Tanács létrehozásával az áttörést hozó és diszruptív innovációk elterjedését helyezi előtérbe.

Paks városa 2015-ben kezdte meg a Protheus ELENA program előkészítését. Ennek jegyében alapította a Protheus Holding Zrt.-t. A program célja környezettudatos energiahálózat és közlekedési rendszer kialakítása. A projekt egyszerre szolgálja a környezetre gyakorolt terhek csökkentését, illetve a lakosság életminőségének javítását.

A Protheus ELENA „Alap” program közvetlenül Paks város fejlesztéseit érinti, a költségvetése 780-800 millió forint (2,25 millió EUR).

Az alprogram Smart Grid-hálózatot, fotovoltaikus (PV) erőműveket, valamint 30 darab egyenáramú elektromos járműtöltőt tartalmaz; amelyet vissza nem térítendő forrásból szándékoznak finanszírozni. A Protheus ELENA „Alap” programhoz tartozik még elektromos buszok beszerzése 11 milliárd forintból, IKOP-forrásból.

A Közép Duna Menti Kiemelt Térség Protheus ELENA „Kiterjesztett” programja az alapprogramot további, a Kiemelt Térség Pakson kívüli részét érintő tervezetekkel egészíti ki.

6.1.7. A COSME Program

2014-ben indult az Európai Beruházási Terv részeként a COSME (Competitiveness of Enterprises and Small and Medium-sized Enterprises, Kis- és Középvállalkozások Versenyképessége) nevű program. A tervet az Európai Stratégiai Beruházási Alapból (ESBA) kezdték finanszírozni, eredetileg 2,5 milliárd euró összegű kerettel, de ezt a hatalmas érdeklődés miatt több ízben emelték. 2016 őszén félmilliárd euróval növekedett a keret, majd ezt még újabb 2,5 milliárddal növelte az Európai Beruházási Bank (EIB).

A COSME program hitelgaranciákat biztosít annak érdekében, hogy a pénzügyi intézetek több hitelt és pénzügyi lízinget biztosíthassanak a kkv-k részére.

A vállalkozások – nemcsak hazánkban – gyakorta kerülnek olyan helyzetbe, amikor magasabb kockázat vagy fedezethiány miatt nem tudnak egyébként életképes, várhatóan magas haszonnal bíró projektek finanszírozására hitelt felvenni. Ezen helyzet megoldására született a COSME. A tőkeáttétel hatásának következtében a hitelgaranciákba történő 1 euró összegű befektetés 30 eurós kkv-finanszírozást tesz lehetővé.

A hazai bankok 2016 februárjától kezdtek részt venni a programban; illetve a piacon jelenleg is kínálnak COSME-hiteleket a kkv-k számára.

6.1.8. A Duna Transznacionális Program (DTP)

Az Európai Bizottság 2012-ben kezdeményezte egy új transznacionális együttműködési program felállítását a 2014–2020-as időszakra, amelynek célja a Duna menti országok együttműködése a gazdaság, valamint a természet- és környezetvédelem terén. Akkor összesen 222 millió euró rendelkezésre állásáról döntöttek, amelyeket interregionális, illetve transznacionális projektekre lehet fordítani. Az uniós forráskeretet a partnerországok nemzeti hozzájárulásai, valamint projektek szintű társfinanszírozás egészítették ki, így összesen hozzávetőlegesen 263 millió euró összköltségvetéssel rendelkezett a Duna Transznacionális Program.

A program kilenc uniós (Ausztria, Bulgária, Csehország, Horvátország, Magyarország, Németország, Románia, Szlovákia és Szlovénia), továbbá öt közösségen kívüli (Bosznia-Hercegovina, Moldova, Montenegró, Szerbia és Ukrajna) ország régióit érinti. Az első pályázati felhívásokat 2015 őszén tették közzé.

2019-ben kezdődött meg a Duna Stratégia felülvizsgálatával együtt a Duna Transznacionális Program 2021–2027 tervezési folyamata is.

A program 3 prioritási tengelyt nevesít, illetve 1 kiegészítést tesz:

1. Innovatív és társadalmilag felelős Duna Régió,
 - 1.1. K+F+I Keretfeltételek javítása,
 - 1.2. Üzleti és társadalmi innovációs készségek fejlesztése.
2. A környezetért és a kultúráért felelős Duna Régió,
 - 2.1. A természeti és kulturális örökség, valamint az erőforrások fenntartható használata,
 - 2.2. Ökológiai folyosók helyreállítása és menedzsmentje,
 - 2.3. Transznacionális vízgazdálkodás és árvízvédelem,
 - 2.4. Jobb felkészülés a katasztrófakockázatok kezelésére.
3. Jobban összekapcsolt és energiatudatos Duna Régió,
 - 3.1. Környezetbarát és biztonságos közlekedési rendszerek, városok és vidéki települések kiegyensúlyozott megközelíthetőségének támogatása,

3.2. Az energiabiztonság és energiahatékonyság javítása.

4. Jól kormányzott Duna Régió,

4.1. Jelentősebb társadalmi kihívások kezelésére szolgáló intézményi kapacitások növelése,

4.2. Az EUDRS kormányzása („EU Strategy for the Danube Region”=EUDRS)

6.1.9. A Versenyképesség-növelő Támogatási Program, mint a 2021-2027-es programozási időszak központi költségvetésű, hazai forrása

A COVID-19-pandémia okozta gazdasági problémák enyhítésére hozta létre Magyarország Kormánya a Versenyképesség-növelő Támogatási Programot (VNT). A koronavírus-járvány következtében szükségessé vált versenyképesség-növelő támogatásról szóló 7/2020. (IV.16.) KKM rendelet 2.§-a kimondja, hogy állami – nem uniós forrásból származó – támogatásnak minősül, és vissza nem térítendő, költségvetési támogatás formájában nyújtható Magyarországon székhellyel, telephellyel vagy fiókteleppel rendelkező gazdasági társaság részére. A hivatkozott kormányrendelet 8.§-ában meghatározottak kivételével bármely iparágban és gazdasági területen tevékenykedő vállalkozás támogatható. Az érintett vállalkozások számára 169 milliárd forintot különítettek el.

6.1.10. Európai Hálózatfejlesztési Eszköz (CEF)

Az európai közlekedéspolitika egyik átfogó célja, hogy 2050-re az Unió közlekedési rendszere fenntarthatóvá váljon. A Duna magyarországi szakaszának kapacitása messze meghaladja a jelenlegi kihasználtságát. A számos környezeti előnyt felmutató és sok esetben költséghatékonyságot is biztosító vízi közlekedési mód a jelenleginél sokkal nagyobb mértékben igénybe vehető lenne. Ennek érdekében készült *„Főterv kidolgozása a dunai áruszállítás erősítésére a TEN-T kikötői infrastruktúra fejlesztések révén, különös tekintettel a komáromi kikötőre”* című, 2015-HU-TM-0152-S azonosítójú CEF (Connecting Europe Facility, Európai Hálózatfejlesztési Eszköz) projekt keretében a Duna magyarországi szakaszára vonatkozó kikötő-fejlesztési főterv.¹ A projekt megvalósításának forrását az Európai Unió biztosítja. A Főterv kidolgozásával párhuzamosan, a helyzetelemzésre alapozva készül el 20 darab ún. esettanulmány. Ebből három is érinti közvetlenül a Kiemelt Térséget:

- + 1. sorszámmal: Bogyiszlói Közforgalmú Kikötő fejlesztése;

¹ <http://www.huport.eu/hu/fooldal/> (Hozzáférés ideje: 2020.12.10.)

- + 9. sorszámmal: Fadd–Dombori kikötő fejlesztése;
- + 13. sorszámmal: Új kikötő létesítése Paks–Gerjen területén.

A CEF közlekedési támogatásai nem csak a vízi közlekedésre fókuszálnak. A kohéziós országok részére eddig három pályázati felhívást tettek közzé 2014-ben, 2015-ben és 2016-ban. A felhívásokra 41 projekt kapott támogatást, ezzel hazánk a 337 milliárd forintos kohéziós keretének 100 százalékát lekötötte.

6.1.11. Menekültügyi, Migrációs és Integrációs Alap

Az Európai Bizottság 2018 júniusában tett javaslatot a Menekültügyi, Migrációs és Integrációs Alap létrehozására, a 2021-2027-es programozási időszakra vonatkozóan, a korábbinál nagyobb, 10,4 milliárd eurós keretösszeggel. Az Alap folyamatos támogatást biztosít a tagállamoknak a menedékjoghoz, korai integrációhoz, illetve az anyagországba történő visszatérés elősegítéséhez. Deklarált célja a tagállamokba irányuló legális migráció támogatása, ideértve a harmadik országok állampolgárainak beilleszkedéséhez való hozzájárulást is, mely a Paks II beruházáshoz kapcsolódóan a Kiemelt Térségbe érkező, nagyszámú külföldi munkaerő ideiglenes vagy tartós integrációjának elősegítése érdekében kiemelt jelentőséggel bír.

6.1.12. Digitális Európa Program, mint a 2021-2027-es programozási időszak közvetlen, EU-s forrása

A Digitális Európa (Digital Europe Programme, DIGITAL) program az első olyan, európai uniós program, amelynek célja digitális átalakulás elősegítése, ill. Európa fellendülésének felgyorsítása ezen a területen. A Program 7,6 milliárd eurós támogatási keretet jelent a 2021-2027-es programozási időszakban, a projektfinanszírozást 5 kulcsterületen teszi lehetővé:

1. Szuperszámítógépek („supercomputing”),
2. Mesterséges intelligencia,
3. Kiberbiztonság,
4. Haladó/folyamatosan fejlesztett digitális készségek, képességek,
5. A digitális technológiák széles körű használatának biztosítása a gazdaságban és a társadalomban.

A programot úgy került kialakításra, hogy pótolja a digitális technológiák kutatása és bevezetése közötti, jelenleg tetten érhető szakadékot, mindemellett pedig a kutatás eredményeit gyorsított ütembe juttassa el a piacra, az európai polgárok és vállalkozások (különösen a KKV-k érdekében). A Digitális Európa program keretében végrehajtott beruházások támogatják az EU zöld átmenetre és digitális átalakulásra vonatkozó kettős célkitűzéseit, ill. erősítik az Unió ellenálló-képességét és stratégiai autonómiáját.

6.1.13. Méltányos Átállási Mechanizmus

Az „Európai Zöld Megállapodáshoz” (Green Deal) köthető Méltányos Átállási Mechanizmus (Just Transition Mechanism, JTM) kidolgozását a méltányos és inkluzív klíma- és energiafüggetlenségre történő átállás társadalmi-gazdasági hatásainak figyelembevételével az indokolta, hogy az Európai Bizottság felismerte: az átállásra való felkészülést a tagállamok, ill. a hozzájuk tartozó földrajzi területeken élő, különböző társadalmi csoportok és ágazati szereplők nem azonos szintről, illetve kompetenciarepertoárral fogják megkezdni. A mechanizmus a jövőben azokat a szereplőket kívánja támogatni – több mint 150 milliárd eurós keret mozgósításával -, akik számára nagyobb és összetettebb kihívást jelent az átállás. Ez a forrás kiegészíti az ERFA és ESZA Plusz forrásból finanszírozott támogatásokat, segítve a tagállamok szakpolitikai döntéselőkészítését és tevékenységét.

A forrás valamennyi tagállam számára hozzáférhető lesz, különösen azokban a régiókban és ágazatokban, amelyeket a fosszilis tüzelőanyagoktól vagy szén-dioxid-kibocsátást okozó folyamatoktól való függőségük miatt a legerőteljesebben érint az átállás. Az érintett – támogatást igénylő – szereplők feladata Méltányos Átállási Terv készítése, a 2030-ig tartó időszakra vonatkozóan.

6.1.14. Helyi, önkormányzati források

A fentieket esetlegesen kiegészíthetik az önkormányzatok saját forrásai, amelyeket azonban a Térség számos települése esetében teljes egészében felemésztenek a működtetési feladatok, kevés település (jellemzően a nagyobbak) esetében lehet mód saját forrásból előirányzott fejlesztések végrehajtására.

6.2. A területfejlesztés intézményrendszere

A KDMKT területfejlesztési program jogi kötelező erővel nem rendelkezik, saját forráskerete nincs. Az abban foglaltak érvényesítésének megteremtése is a KDMKT fő szervének, a Közép-Duna Menti Fejlesztési Tanácsnak (KDMFT) a feladata. Ennek fő eszközei: hasznos szolgáltatások kiépítése, érdekérvényesítés, közösségépítés.

A KDMKT akkor találja meg sikeresen helyét a magyar fejlesztések intézményrendszerében, ha céljait pontosan megfogalmazza, hasznos és kiszámítható tevékenységével és szolgáltatásaival kiérdemli, hogy új szereplőként

- + vonzó partner legyen a KDMKT társadalmi, gazdasági szereplői számára;
- + megbízható partner legyen a kormányzat és a KDMKT fejlesztésében érdekelt országos szereplők számára;
- + együttműködő és együttműködésre érdemes partner legyen a KDMKT meghatározó szereplői (pl. megyei önkormányzatok, nagyobb városok) számára.

Ennek kulcsa, hogy egy, a KDMKT Programját a helyi szereplőkkel szorosan együttműködve megvalósító végrehajtási intézményrendszer jöjjön létre.

6.2.1. A KDMKT intézményrendszerének szervezeti és feladatai

A területfejlesztésről és a területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény (Tftv) 17.§ (1) bekezdése alapján a Közép-Duna Menti Kiemelt Térségben a Közép-Duna Menti Fejlesztési Tanács működik. A Tftv 17.§ (7) bekezdése meghatározza a Közép-Duna Menti Fejlesztési Tanács feladatait. Követezőkben a KDMKT intézményi rendszere a fenti jogszabályi szempontok figyelembevételével került meghatározásra.

6.2.2. Közép-Duna Menti Fejlesztési Tanács fő feladatai, a Tftv. 16. § (6), ill. 17. § (7) bekezdése alapján:

- rendszeresen vizsgálja és legalább kétévente értékeli a térség társadalmi és gazdasági folyamatait, környezeti állapotát, azonosítja fejlesztési szükségleteit, az értékelés eredményét a területi információs rendszeren keresztül nyilvánossá teszi,
- az országos fejlesztési és területfejlesztési koncepcióval összhangban kidolgozza a térség területfejlesztési koncepcióját és programját,

- megállapodást köthet az érintett miniszterekkel a térségi fejlesztési program finanszírozásáról,
- figyelemmel kíséri az operatív programok térséget érintő feladatainak végrehajtását, kormányzati döntés esetén közreműködik az operatív programok térséget érintő feladatainak végrehajtásában,
- véleményezi az illetékességi területe szerinti megyék területfejlesztési koncepcióját és programját.

6.2.3. A kiemelt térségi fejlesztési tanácsok a 16. § (6) bekezdésében meghatározottakon túl az alábbi feladatok ellátásáért felelősek:

- a kohéziós célú európai uniós források felhasználását megalapozó legmagasabb szintű nemzeti tervezési dokumentum, az országos, továbbá a kiemelt térséget érintő ágazati és területi tervek véleményezése,
- a térség területfejlesztési koncepciójának és programjának Kormány elé terjesztése,
- térség területfejlesztési programvégrehajtásának felügyelete,
- a hatáskörükbe utalt fejlesztési források felhasználásáról szóló döntéshozatal.

6.2.4. A végrehajtás fő intézményei

- + **A KDMKT Munkaszervezete:** Fő feladata a KDMKT Területfejlesztési Stratégia és Program végrehajtásának szervezése, a KDMKT Területfejlesztési Program stratégiai projektjeinek menedzsmentje;
- + **A KDMKT Egyeztető Fóruma:** A KDMKT Területfejlesztési Stratégia és Program részletes megvalósulását támogató iránymutatások megfogalmazása, a Stratégia és Program megvalósulásának folyamatos nyomon követése és értékelése. Tagjai: KDMKT Munkaszervezete, a KDMKT településeinek képviselői, területi szempontból érintett gazdasági zónák képviselői, PIP Nonprofit Kft., a helyi gazdaság és társadalom meghatározó szervezeteinek képviselői, a helyi közszolgáltatások szervezőinek képviselői, a helyi kulturális, szellemi és vallási élet képviselői, a Térség szempontjából meghatározó területi és ágazati szakpolitikák képviselői.

6.2.5. A KDKMT Munkaszervezetének (KDMFÜ Nonprofit Kft.) fő tevékenységei

A 2020. augusztus 4-én megalakult a Közép-Duna Menti Térségi Fejlesztési Tanács operatív feladatokat ellátó munkaszervezete, a KDMFÜ Közép-Duna Menti Fejlesztési Ügynökség

Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság (KDMFÜ Nonprofit Kft.), amelynek cégbírósági bejegyzésére 2020. november 23-án került sor.

A KDMFÜ Nonprofit Kft. elsődleges célja a Közép-Duna Menti Térségi Fejlesztési Tanács munkaszervezeti feladatainak széleskörű ellátása, információk biztosítása a térség települései számára, üzleti és kulturális kapcsolatok erősítése, valamint nyilvánosság biztosítása a térségben zajló fejlesztésekről, innovációkról.

A KDMFÜ Nonprofit Kft. három fő feladatcsoport mentén látja el működését:

- a KDMFT munkaszervezeti-, és célfeladatok végrehajtása,
- többletforrás bevonása a térség fejlesztésére,
- vállalkozási tevékenység.

A fenti feladatcsoportok mentén a KDMFÜ legfontosabb tervezett tevékenységei a következők (melyek természetesen a stratégiai szempontok mentén felülvizsgálandóak, folyamatos jelleggel):

- Területi tervezés és koordináció ellátása,
- Pályázat- és projektmenedzsment,
- Helyi kezdeményezések támogatása, projektfejlesztés,
- Nemzetközi projektek megvalósítása és menedzsmentje,
- Vállalkozási tevékenységek ellátása.

Hasznos szolgáltatások:

- + A Program céljaira és elveire építő projektminősítési szolgáltatások és erre épülő KDMKT projektkataszter felállítása és működtetése;
- + A Program céljai szempontjából jó és fontos projektek segítése lobbizással, tájékoztatással, a fejlesztési anyagok kidolgozásának szakértői támogatásával;
- + A Program stratégiai projektjeinek szervezése, menedzsmentje;
- + A Programban foglaltak megvalósításának szempontjából fontos elemzések készítése, egyeztetések szervezése.

Érdekérvényesítés:

- + Lobbizás a KDMKT Területfejlesztési Stratégia és Program céljai szempontjából fontos projektek finanszírozása, megvalósítása érdekében;
- + A Program képviselte annak érdekében, hogy stratégiai céljai beépüljenek a politikai, szakpolitikai döntés-előkészítésbe, szempontjai érvényesüljenek a döntéshozatal során;
- + A KDMKT területén megvalósított projektek stratégiai illeszkedésének folyamatos értékelése.

Közösségszervezés:

- + A KDMKT Egyeztető Fórumának működtetése;
- + A KDMKT Területfejlesztési Stratégia és Program főbb területei iránt elkötelezetteket összefogó platformok és események szervezése;
- + A Stratégia és Program céljait szolgáló együttműködést, innovációt generáló tevékenységek szervezése;
- + A Stratégia és Program érintettjeinek rendszeres tájékoztatása.

A KDKMT Munkaszervezete tevékenysége során szorosan együttműködik területi szempontból érintett gazdasági zónák képviselőivel, valamint PIP Nonprofit Kft.-vel.

A fejlesztés intézményi hátterének tovább építése érdekében tervezett, rövidtávon megvalósítható tevékenységek a Stratégiai dokumentumban kerülnek bemutatásra.

7. A tervezési folyamat, a társadalmasítás és legitimáció leírása

A Közép-Duna Menti Kiemelt Térség Területfejlesztési Konceptió és Program kidolgozása során elkészítendő partnerségi tervre vonatkozó jogszabályi háttér a területfejlesztésről és a területrendezésről szóló **1996. évi XXI. törvény** (továbbiakban: **Tftv**), illetve a területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük részletes szabályairól szóló **218/2009. (X.6.) Kormányrendelet** (továbbiakban: **Kormányrendelet**) adja.

A Kormányrendelet 13.§. (1) bekezdése előírja, hogy a KDMKT Területfejlesztési Konceptió és Program kidolgozásának része az állampolgárok, a tervezéssel érintett területen működő érdekékviseletek, társadalmi szervezetek és vállalkozások tervezésbe való bevonását részletező partnerségi terv.

A 13.§ (2) bekezdése alapján a partnerségi tervben meg kell határozni:

- + a bevonandó célcsoportot;
- + a bevonás eszközeit és részvételi formáit;
- + a bevonás célját.

A 17.§ (2) bekezdése alapján a Területfejlesztési Konceptió egyeztetése során tett véleményeket, társadalmi észrevételeket a tervezői válaszokkal együtt a dokumentációhoz kell csatolni.

A 18.§ (4) bekezdése alapján a területfejlesztési koncepciók véleményezésére jogosultak körét a rendelet 10. számú melléklete 1–9. és 12–13. pontjai tartalmazzák.

A Kormányrendelet 1.§ g) pontja alapján a Közép-Duna Menti Kiemelt Térség Területfejlesztési Konceptió és Program kidolgozásáért felelős szervezeteként jelenik meg a Közép-Duna Menti Fejlesztési Tanács.

A KDMKT Területfejlesztési Konceptió és Program tervezetének elkészítéséhez a kidolgozásért felelős konzorcium külső szakértőkkel folytatta le a partnerségi egyeztetéseket. A partnerségben résztvevő szervezetek és személyek a partneri együttműködésre felkérést kaptak a konzorciumtól, illetve a konzorcium által bevont külső szakértőktől. A partnerek véleményét, javaslatát a szakmai anyagot összeállító konzorcium figyelembe vette, beépítette.

A Kiemelt Térség területfejlesztési koncepció és program kidolgozásába **bevonandó partnerek** körét a Kormányrendelet 13.§. (1) bekezdés határozza meg. Ennek figyelembevételével a Közép-Duna Menti Kiemelt Térség területfejlesztési koncepció és program kidolgozásának partnerségi köre szempontjából alább található a legfontosabb szereplők:

- az érintett Kiemelt Térség országgyűlési képviselői;
- a Dél-Dunántúli Gazdaságfejlesztési Zóna fejlesztéséért felelős kormánybiztos;
- a Dél-Alföldi Gazdaságfejlesztési Zóna fejlesztéséért felelős kormánybiztos;
- az Északnyugat-Magyarországi Gazdaságfejlesztési Zóna fejlesztéséért felelős kormánybiztos;
- az érintett, Közép-Duna Menti Kiemelt Térségbe bevont 99 települési önkormányzatok vezetői;
- az érintett Kiemelt Térség megyei önkormányzatainak vezetői (Bács-Kiskun megye, Fejér megye, Tolna megye);
- PIP Közép-Duna Menti Térségfejlesztési Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság;
- a Paksi Atomerőmű két új blokkja tervezéséért, megépítéséért és üzembe helyezéséért felelős tárca nélküli miniszter;
- az érintett Kiemelt Térség területi kormányhivatalai: Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal, Fejér Megyei Kormányhivatal, Tolna Megyei Kormányhivatal;
- a tervezéssel érintett Kiemelt Térség meghatározó vállalkozásai;
- a tervezéssel érintett Kiemelt Térség érdekképviselői (3 megye Kereskedelmi és Iparkamarája, VOSZ);
- a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara Bács-Kiskun, Fejér és Tolna megyei szervezetei;
- az Kiemelt Térségben működő, illetve leginkább érintett felsőoktatási intézmények: PTE Kultúratudományi, Pedagógusképző és Vidékfejlesztési Kar;
- az érintett Kiemelt Térség területi vállalkozásfejlesztési alapítványai: Bács-Kiskun Megye Vállalkozásfejlesztési Alapítvány, Tolna Megye Vállalkozásfejlesztési Alapítvány, Székesfehérvári Regionális Vállalkozásfejlesztési Alapítvány;
- a releváns operatív programok Irányító Hatóságai;

- a Bács-Kiskun Megyei, a Tolna megyei és a Fejér megyei Fejlesztési Ügynökségek;
- a Vízügyi Igazgatóság;
- Társadalmi Esélyteremtési Főigazgatóság;
- Szakpolitikai felelősök.

A komplett szakmai anyag véleményezését a Közép-Duna Menti Fejlesztési Tanács folytatta le, Munkaszervezetének (KDMFÜ Nonprofit Kft.) bevonásával, a 2021. március-május közötti időszakban, a jogszabályi előírásoknak megfelelően.

A KDMKT Területfejlesztési Konceptió és Program **véleményezési fázisában** a Közép-Duna Menti Fejlesztési Tanács Kormányrendelet 18.§ (4) bekezdése a 10. melléklet 1–9. és 12–13. pontjában foglaltak alapján a **véleményezésre jogosultak körét** a következőkben határozta meg:

- + miniszterek;
- + érintett megyei kormányhivatalok;
- + Központi Statisztikai Hivatal;
- + Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal;
- + Országos Atomenergia Hivatal;
- + Országos Környezetvédelmi Tanács;
- + Magyar Tudományos Akadémia;
- + országos önkormányzati érdekszövetségek;
- + érintett térségi fejlesztési tanácsok: Bács-Kiskun megye tekintetében Duna-Tisza Közi Homokhátsági Térségi Fejlesztési Tanács;
- + Közép-Duna Menti Kiemelt Térség kapcsán érintett megyei jogú városok önkormányzatai (Szekszárd).

7.1. A partnerség bevonásának formái

Jelen rész bemutatja a Közép-Duna Menti Kiemelt Térség területfejlesztési koncepció és program kidolgozásához kapcsolódóan a partnerségnél használt kommunikációs eszközöket, a partnerség dokumentálását, illetve a partnerségi egyeztetés ütemezését.

A Kormányrendelet nemcsak előírja, hogy a Kiemelt Térség területfejlesztési koncepciójához és programjához partnerségi tervet kell készíteni, de meghatározza ennek a tartalmi elemeit is. Az előző részben bemutatásra került a bevonandó célcsoport. Jelen részben pedig az egyes tervezési elemekhez és fázisokhoz kapcsolódó bevonás tervezett eszközei és részvételi formái kerülnek bemutatásra.

A Kormányrendelet 13.§. (2) bekezdés c) pontja javaslatként megfogalmaz néhány lehetséges eszközt és részvételi formát, amelyek a következők: „*az egyes tervezési elemekhez és fázisokhoz kapcsolódó bevonás tervezett eszközeit és részvételi formáit, melynek lehetséges eszközei: kommunikációs kampány, kiállítások, helyi média, tájékoztató kiadványok, állampolgári vélemények gyűjtése, nyilvános fórumok, konferenciák, eseti bizottság, közvélemény-kutatás (szociológiai kutatás, fókuszcsoportos kutatás, munkacsoport megbeszélések, zsűrik)*”.

A Kormányrendelet fentiekben meghatározott és javasolt kommunikációs formái alkalmazásának tervezésnél figyelembevételre került egyrészt a **koronavírus-járvány**, másrészt a **Kiemelt Térségre** vonatkozó szabályozás. A járvány miatt fórumokat, workshopokat csak korlátozottan szervezhettünk.

Ezek alapján a Közép-Duna Menti Kiemelt Térség területfejlesztési koncepció és program tervezetének kidolgozásához a következő kommunikációs csatornák kerültek alkalmazásra:

- 1) Személyes interjú a kiemelt partnerekkel;
- 2) Telefonos, írásos inputgyűjtés;
- 3) A koncepciót megalapozó alapelvek, mérföldkövek egyeztetése.

1. Személyes interjú a kiemelt partnerekkel

A Közép-Duna Menti Kiemelt Térséghez tartozó 99 település 50 legmeghatározóbb szereplőjével részletes egyeztetésekre került sor.

A személyes megkeresés a konzultáció kérdéseire fókuszáló, félig strukturált interjúkra épült – ezek eredményei dokumentálásra kerültek, a koncepció azonban kizárólag ezek – anonimitást biztosító – összefoglalását tartalmazza, a KDMKT fejlesztésének célrendszeréhez kapcsolva a legfontosabb üzeneteket, tartalmi pontokat.

2. Telefonos, online kérdőíves és írásos inputgyűjtés

Az információgyűjtés három csatornán zajlott, ezek: e-mail, online kérdőív, telefonos válaszadás.

Az online kérdőív esetében egyrészt az került vizsgálat alá, hogy a felmérés időpontjában a Közép-Duna Menti Kiemelt Térségről (KDMKT) hallottak-e, illetve milyen mértékben ismerik az ebbe a Térségbe tartozó 99 települést. A kérdőívben kérdésként lett feltéve, hogy a válaszadó szerint mi a KDMKT legfontosabb közös gazdasági, kulturális jellemzője, illetve milyen kiemelt területek fejlesztését (pl. oktatás, kultúra, sport, egészségügy stb.) tartja fontosnak. A kérdőívben vizsgálat alá került, hogy a válaszadó szerint a KDMKT létrejötte hogyan, milyen módon befolyásolhatja a foglalkoztatási helyzetet, továbbá, hogy az atomerőmű-bővítés a kérdőívet kitöltő szervezet számára milyen kihívásokat vagy lehetőségeket rejt.

Fontos, hogy a válaszadók jövőre vonatkozó elképzelései is megjelenjenek, így a kérdőíven ilyen jellegű, egymásra épülő kérdések is szerepet kaptak. Ennek eredményeképp a kérdőív keretében a válaszadó megadhatta, hogy a Kiemelt Térség jövőjét illetően milyen folyamatokat, változásokat lát, illetve a válaszadók részletesen kifejthették, hogy milyen fejlesztéseket, intézkedéseket, konkrét programokat tartanak fontosnak, és ehhez lehetőségük is volt dokumentumot is csatolni.

3. A koncepciót megalapozó alapelvek, mérföldkövek egyeztetése

Ennek keretében az alapelvekről, mérföldkövekről a Közép-Duna Menti Fejlesztési Tanács (KDMFT) keretében véleménykérésre, valamint a tézisek kivonata alapján tágabb körben reflexiógyűjtésre kerül sor, folyamatos jelleggel, a Munkaszervezet Egyeztető Fórumán.

A tézisek véleményezése során a visszajelzések az alábbi tématerületek mentén kerültek csoportosításra:

- A tézisek mely megállapításait, céljait tartják kiemelkedően fontosnak?
- Mi az, amivel nem értenek egyet a tézisekben foglaltakkal?
- Mi az, ami szerintük hiányzik a tézisből?
- Melyik beavatkozásokat javasolják a programba?
- Hogyan látják, számukra milyen lehetőségeket, feladatokat, egyéb csatlakozási pontokat határozna meg a tézisben foglaltak elfogadása?

A partnerség biztosítja, hogy a helyi szereplők véleményét, meglátásaik közös nevezőjét tartalmazó anyag készülhessen el. Ez természetesen nem pótolja teljeskörűen a Kiemelt Térség Tanácsa által a hivatalos elfogadáshoz szükséges egyeztetési folyamatot.

7.2. A partnerségi egyeztetés időbeli ütemezése

Ebben a részben kerülnek bemutatásra a Közép-Duna Menti Kiemelt Térség területfejlesztési koncepció és program tervezetének kidolgozását érintő főbb munkafázisok, ütemezések.

I. A Kiemelt Térség területfejlesztési koncepció és program **előkészítő** fázisának egyeztetése (2021. január 31-ig):

- Kapcsolatfelvétel az egyeztetésben résztvevő partnerekkel;
- A partnerségbe bevontak listájának összeállítása;
- A személyes interjúk, a telefonos, írásos inputgyűjtés és a fórumok lebonyolítása;
- A beérkezett vélemények összegzése, illetve a megállapítások megfogalmazása a helyzetértékelés számára;
- Tapasztalatok összegzése, elemzése;
- A Pénzügyminisztériummal és a Paksi Atomerőmű bővítéséért felelős tárca nélküli miniszterrel (PTNM) folytatott egyeztetés;
- Helyzetelemzés véleményezése.

II. A Kiemelt Térség területfejlesztési koncepció és program **javaslattevő** fázisának egyeztetése (2021. március 1-ig):

- A személyes interjúk, a telefonos, írásos inputgyűjtés és a fórumok lebonyolítása során beérkezett vélemények összegzés és a javaslatok megfogalmazása a tézisek számára;
- A tézisek véleményezése;
- Egyeztetések összegzése, elemzése, a partnereknek való megküldése.

III. A Kiemelt Térség területfejlesztési koncepció és program egyeztetése, véleményezése, KDMFT elé terjesztése (2021. március 4-ig, első körben):

- A Pénzügyminisztériummal és a Paksi Atomerőmű bővítéséért felelős tárca nélküli miniszterrel való egyeztetés;
- A Közép-Duna Menti Fejlesztési Tanács véleménye a leadott szakmai anyag kapcsán (2021. március 15-ig).

IV. Társadalmi egyeztetés, vélemény (2021. április 30-ig) – az egyeztetést a Közép-Duna Menti Fejlesztési Tanács munkaszervezete folytatja le.

V. A társadalmasítás, egyeztetés során érkezett vélemények, hozzászólások, illetve javaslatok feldolgozása, beépítése (2021. május 31-ig).

VI. Az elkészült dokumentum fejlesztési tanács általi elfogadása (2021. június 15-ig).

Az előkészítő, ill. javaslattevő fázishoz kapcsolódóan lefolytatott partnerségi egyeztetések részletes eredményét a jelen koncepció, ill. a kapcsolódó stratégiai program integrált formában tartalmazza. A dokumentum nem tér ki tehát ezen inputok részletes bemutatására, valamennyi, beérkezett információt a Program tökéletesítéséhez kerül alkalmazásra.

8. Felelősség és intézményrendszer – A koncepció üzenetei

A fentiekben részletezett Koncepcióhoz kapcsolódóan ki kell emelni a hálózati, partneri kapcsolatokon alapuló működés fontosságát. Különösen lényeges elem lesz ez a Stratégiai program végrehajtása során. Belátható, hogy a Közép-Duna Menti Kiemelt Térség jövőképe akkor válik reális, elérhető és a Kiemelt Térség területén élők számára vonzó vízióvá, ha a KDMKT-t működtető intézményrendszeren kívül egyéb, a közszférán kívül eső szereplők (ideértve az ágazati szereplőket) is részt vesznek a Program megvalósításában, saját eszközrendszerük mozgósításával.

A javaslattevő fázis időszakában a 2021-2027-es időszakra vonatkozó fejlesztési kompetenciák, területi és ágazati felelősségi körök még nem rögzültek végleges formában, ezért jelen pillanatban a legfontosabb üzenetek megfogalmazására csak nagyvonalakban, általános irányok kijelölésén keresztül nyílik lehetőség.

8.1. A területfejlesztési koncepció fő üzenetei a közszférán kívüli szereplők számára

8.1.1. Civil és nonprofit szervezetek, társadalmi vállalkozások

A fentebb részletesen bemutatott jövőkép integráns részét képezi a helyi identitás erősítéséhez kapcsolódóan a lokális közösségek erősítése, a közösség-szervezési és -fejlesztési tevékenység elterjesztése a KDMKT területén, a fejlett várostengelyen kívül eső, periférikus területen is. Szektoriális jellegéből adódóan ezen feladatok ellátására leginkább a harmadik szektor képviselői alkalmasak, megfelelő hatékonyságú és nagyságú erőforrás biztosítását követően. A civil szervezetek ösztönző hatása lehet, hogy lokális beágyazottságukra építve vegyenek aktívan és tevőlegesen részt a KDMKT-identitás erősítésében, a lakosság helyben tartásában, a KDMFT-vel és Munkaszervezetével (KDMFÜ Nonprofit Kft.) együttműködve.

A fent említett szereplők kiemelt erőforrást jelentenek továbbá a hátrányos helyzetű társadalmi, ill. munkaerő-piaci csoportok integrációjához (többek között a Paktum-projektek hosszútávú, sikeres megvalósításához) kapcsolódóan is. Mind foglalkoztatóként, mind pedig felnőttképzési, ill. szakértői tevékenységükön keresztül képesek jelentős társadalmi hatást generálni, különös tekintettel a hátrányos helyzetű, kedvezményezett járásokban élőkre, mint kedvezményezett célcsoportra.

8.1.2. Egyházak, egyházi fenntartású szervezetek, intézmények

A KDMKT fejlesztési programja rövid, ill. hosszútávon akkor valósulhat meg igazán hatékonyan, ha az európai uniós, ill. hazai területfejlesztési elvekhez kapcsolódó felosztást

(hátrányos helyzetű, kedvezményezett járások, szabad vállalkozási zónák, felzárkózó települések stb.) a nem az állami szférához tartozó szereplők is figyelembe veszik, építenek rá saját stratégiájuk kidolgozása és megvalósítása során.

Ehhez kapcsolódóan az egyházak, ill. az általuk fenntartott intézmények fontos feladata, hogy a meglévő és a jövőben bevonásra kerülő erőforrásaik célzott allokációjával segítsék a Kiemelt Térség hátrányos helyzetű térségeinek felzárkózását, a periféria központhoz „csatolását”.

8.1.3. Gazdasági szereplők (nagyvállalatok, KKV-k, Kamarák, klaszterek)

A fentebb részletesen bemutatott okokból kiemelten fontos a KDMKT gazdasági teljesítőképességének, bázisának erősítése, a gazdaságfejlesztéshez kapcsolódó prioritások megvalósítása érdekében. Míg a Kiemelt Térség intézményrendszere a gazdasági szereplők működésének, fejlődésének, beruházásaik ösztönzésének finanszírozási háttérét hivatott biztosítani, az érintett vállalkozások, kamarák, klaszterek feladata az innovációra, K+F+I fejlesztések generálására, megvalósítására való nyitottság, az ehhez szükséges, stratégiai gondolkodásmód, ill. vezetői-tulajdonosi attitűd biztosítása, igényeik és szükségleteik folyamatos, KDMKT felé történő becsatornázása mellett. A kidolgozott jövőkép kizárólag ezen szereplők aktív együttműködésével érhető el.

8.2. A területfejlesztési koncepció egyes üzenetei ágazatonként

A területfejlesztési koncepció legfontosabb ágazati üzeneteit jelen dokumentum részletesen bemutatja. A KDMKT fejlesztésének alapelvei, átfogó és specifikus céljai, prioritásai ágazati szinten kerültek bemutatásra, a célok eléréséhez az érintett szereplők folyamatos együttműködése szükséges, mind a „know-how” (szaktudás, jógyakorlatok ismerete), mind pedig a finanszírozási háttér megteremtésének területén, hazai és nemzetközi szinten egyaránt.

8.3. A területfejlesztési koncepció fő üzenetei a közszféra szereplői számára

Már a jelen szakaszban is jól látható, hogy a KDMKT fejlődésének legfontosabb motorjai a közszféra szereplői, a közigazgatás valamennyi szintén. A Program megvalósításához nélkülözhetetlen az összehangolt együttműködés, települési, járási, megyei, ill. térségi, regionális, nemzeti szinten egyaránt. Mivel a feladatok, kompetenciák lehatárolása a következő programozási időszakra vonatkozóan még jelenleg is zajlik, ezen tartalmi pont bővebb kifejtésére kizárólag ezek rögzítését követően kerülhet sor.

9. A területfejlesztési koncepció jogi keretei

A 12/2020. (V.5.) OGY határozat alapján létrehozott Közép-Duna Menti Kiemelt Térség (KDMKT) területfejlesztése szükségessé tette a KDMKT Területfejlesztési Koncepció és Program összeállítását, amelynek jogi kereteit a következő jogszabályok adják:

- + A területfejlesztésről és a területrendezésről szóló **1996. évi XXI. törvény (Tftv)**
- + A területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük részletes szabályairól **218/2009. (X.6.) Korm.rend.**
- + A Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepcióról szóló **1/2014. (I.3.) OGY határozat**
- + A Közép-Duna Menti Kiemelt Térség területi lehatárolásáról **12/2020 (V.5.) OGY határozat**

A Közép-Duna Menti Kiemelt Térség területfejlesztési koncepciója azzal a céllal készül, hogy kijelölje a KDMKT lehetséges kitörési pontjait, meghatározza azokat a főbb fejlesztési irányokat, amelyre a 2035-ig terjedő időszakban különös hangsúlyt kíván fektetni. A koncepcióban meghatározott célok és fejlesztési irányok kijelölése alapot ad az Európai Unió 2021-2027 költségvetési időszakhoz tartozó operatív programjaihoz kapcsolódó helyi-megyei-térségi program elkészítéséhez, a középtávon értelmezett vállalások megfogalmazásához.

A területfejlesztési koncepció az egész ország, illetve egy térség átfogó távlati fejlesztését megalapozó és befolyásoló olyan tervdokumentum, amely meghatározza a térség hosszú távú, átfogó fejlesztési céljait, továbbá a fejlesztési programok kidolgozásához szükséges irányelveket, információkat biztosít az ágazati és a kapcsolódó területi tervezés és a területfejlesztés szereplői számára.

Az ország kiegyensúlyozott területi fejlődése és a térségei társadalmi-gazdasági, kulturális fejlődésének előmozdítása, valamint az átfogó területfejlesztési politika érvényesítése, az országos és a térségi területfejlesztési és területrendezési feladatok összehangolása érdekében az Országgyűlés - az Európai Unió regionális politikájára figyelemmel, alapelveihez, eszköz- és intézményrendszeréhez való csatlakozás követelményeire is tekintettel – megalkotta a területfejlesztésről és a területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvényt (Tftv).

A törvény célja a területfejlesztés és területrendezés alapvető feladatainak, szabályainak megállapítása, intézményrendszerének kialakítása. A Tftv. 2013-as módosítását követően a

területfejlesztés eszközei között nevesítik a területfejlesztési tervezést is. A Tftv 2020-as módosításai létrehozta Közép-Duna Menti Fejlesztési Tanácsot (KDMFT), illetve meghatározta a KDMFT tagságát.

Hazánk uniós csatlakozására, valamint az uniós szabályokkal való összhang biztosítása érdekében a Kormány elfogadta és kihirdette a területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük részletes szabályairól szóló 218/2009. (X. 6.) Korm. rendeletet.

A területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük részletes szabályairól szóló 218/2009. (X. 6.) Korm. rendelet 1. § g) pontja mondja azt ki, hogy a kidolgozásért felelős szerv a területfejlesztésről és a területrendezésről szóló törvénynek megfelelően az Országos Területfejlesztési Koncepció, az Országos Területrendezési Terv és a Kiemelt Térség tervének kidolgozása esetén a Kormány; a megye és az egyéb Kiemelt Térségek területrendezési terv kidolgozása esetén a megyei önkormányzat; a megye területfejlesztési koncepciója és programja kidolgozásának esetében a megyei önkormányzat; a Kiemelt Térség területfejlesztési koncepciója és programja kidolgozásának esetében a térségi fejlesztési tanács.

10. Ábra- és táblázatjegyzék

10.1. Ábrajegyzék

1. ábra:	A Közép-Duna Menti Kiemelt Térség jövőképe	8
2. ábra:	A térségfejlesztés horizontális céljai.....	13
3. ábra:	Az átfogó célhoz kapcsolódó fejlesztési elvek	15
4. ábra:	Ágazati és területi prioritások	18
5. ábra:	Helyzetértékelés, jövőkép, fejlesztési elvek és az átfogó cél kapcsolatának bemutatása	31
6. ábra:	Az ágazati és területi prioritások kapcsolódása	32
7. ábra:	Hálózatszerkezeti hiányok	53
8. ábra:	Támogatási lehetőségek ÁTTEKINTÉSE	83

10.2. Táblázatjegyzék

1. TÁBLÁZAT: OFTK-ban szereplő feladatok és a KDMKT fejlesztési koncepció prioritásainak kapcsolódása (Bács-Kiskun Megye).....	35
2. TÁBLÁZAT: OFTK-ban szereplő feladatok és a KDMKT fejlesztési koncepció prioritásainak kapcsolódása (Fejér Megye)	37
3. TÁBLÁZAT: OFTK-ban szereplő feladatok és a KDMKT fejlesztési koncepció prioritásainak kapcsolódása (Tolna Megye).....	38
4. TÁBLÁZAT: A KDMKT fejlesztési koncepciójának kapcsolódása a PM-tervezet szakpolitikai célkitűzéseire	40
5. TÁBLÁZAT: Kapcsolat az Országgyűlés és a Kormány által jóváhagyott, ill. egyéb ágazati fejlesztési stratégiákkal	43
6. TÁBLÁZAT: A célrendszer kapcsolata a KDMKT-t érintő területrendezési tervekkel.....	57
7. TÁBLÁZAT: A KDMKT kapcsolódása a Területfejlesztési dokumentumokkal	59
8. TÁBLÁZAT: Prioritások és operatív programok.....	88